

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 22 november 2004*§ 4 Interpellation om framtiden för miljöbilar (nr 2004:4)*

Anförande nr 1

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jaha, då tackar jag för svaret. Det man kan konstatera i svaret är att en del är på gång. Saker ska hända, och man ger uppdrag hit och dit.

Detta svar skrevs dock redan i maj. Därför skulle jag vilja veta vad som har hänt i det svar du har givit mig, borgarrådet Gunnarsson. Har det kommit något förslag till uppföljningsmetod? Hur går det med de fyra nya tankstationerna? Vad hände efter kampanjen som förevar här i länet?

Anförande nr 3

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jo, Ewa Samuelsson, vi fullföljer de EU-projekt vi har när det gäller miljöbilar i Stockholm. Det innebär att de fyra tankstationerna kommer att fullföljas till den 31 december i år. En av tankstationerna har vi lite problem med, den på Norr Mälarstrand, men de övriga kommer i alla fall att fullföljas. Det vi nu gör är att se om det bensinbolag som finns på Norr Mälarstrand möjligtvis har något alternativt ställe som vi kan ställa emot det här.

När det gäller den kampanj vi hade tidigare föll den väldigt väl ut. Vi fick väldigt mycket kontakter med olika företag. Målet är ju att vi ska få 60 procent miljöbilar i Stockholms stad och 80 procent som tankar. Fortfarande är det inte alltför väl med uppfyllandet av detta hos Stockholms stads egna kontor. Vi har ett tiotal kontor som uppfyller detta helt och hållet, och sedan har vi ett tjugotal kontor som ligger långt ifrån målet. Här arbetar vi dock kontinuerligt för att få förbättringar, och det går också bättre och bättre.

Du hade också en fråga om gratis parkering för miljöbilar. I den delen kommer det att fattas ett beslut inom kort. Där har vi också kommit en bra bit på väg.

Anförande nr 4

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag delar förhoppningen att staden ska ha 60 procent miljöbilar. Samtidigt har vi kristdemokrater skrivit till en stor del av stadsdelsnämnderna för att få en redogörelse för hur man arbetar med att byta ut bilar mot miljöbilar. Framför allt gjorde vi det med anledning av att majoriteten i sin budget hade lovat att tillskjuta pengar till nämnder och bolag för att detta inte skulle fördyra kostnaderna.

Med anledning av det skulle jag vilja veta om borgarrådet kan redovisa vad som har hänt, hur utfallet har varit och vilka styrmedel som borgarrådet avser att använda för att nämnderna och bolagen verkligen ska skaffa miljöbilar så att det här målet kan uppnås.

Vid tidigare diskussioner har bland andra Stockholm Vatten tyckt att det är för vagt när miljö- och hälsoskyddsnämnden skriver att man bara ska ”verka för” och att det borde tydliggöras med styrmedel.

Jag hade också en fråga om vilken uppföljningsmetod som ska arbetas fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden och när den kommer att vara klar. Det står här att de har fått ett uppdrag, och detta fanns som sagt redan i maj. Hur långt har man alltså kommit när det gäller den delen?

Vi gruppledare i fullmäktige fick oss tillskrivet från stora företag i staden hur de arbetade med att införskaffa fler miljöbilar i sina företag. Bland annat vet jag att DN hörde av sig och berättade att man under en period på ett och ett halvt år hade införskaffat 110 nya tjänstebilar som alla var miljöbilar. Med tydliga krav och hjälp, som ni skrev i budgeten, under innevarande år borde alltså tempot kunna vara lite högre.

Anförande nr 5

Borgarrådet Gunnarsson (mp): För att börja med uppföljningsmetoden är det inte så hemskt komplicerat. Det handlar om att alla stadsdelar liksom alla andra förvaltningar ska redovisa i sina tertiärrapporter hur de uppnår de mål som vi har satt. Detta har de nu påbörjat. Jag har en redovisning kring hur detta har skett som också har redovisats, för ungefär en vecka sedan, i den styrgrupp vi har som heter Miljöbilar i Stockholm.

Det man kan se är att några förvaltningar är bättre än andra på att uppfylla kraven. Men det är också så att vissa förvaltningar har lättare att hantera detta. Det är inte heller meningen att man ska byta ut ett fordon som fortfarande är i drift, utan när man köper ett nytt fordon ska det vara ett miljöfordon.

När det gäller pengarna är det så att man får 30 procent av kostnaden i EU-bidrag. Priset blir då neutralt i förhållande till en annan bil av samma modell.

Det vi kommer att fortsätta med är uppföljningen i tertiärrapporterna och Miljöbilar i Stockholm. Vi har ungefär åtta möten per år, nästan ett i månaden, och följer hela tiden utvecklingen av miljöbilsprojektet. Vi arbetar också med dessa projekt inom ett EU-projekt som heter Trendsetter där flera andra städer är med. Där är det minsann tummen på ögat så att de städer som är med verkligen uppnår någonting.

Det är de sätt som vi arbetar på.

Anförande nr 6

Ewa Samuelsson (kd): Borgarrådet säger att EU-bidraget på 30 procent för miljöbilar tillgodoser merkostnaden. Då kan man undra varför majoriteten i sin bud-

get för 2005 har skrivit att staden ska tillskjuta medel. Är det då medel utöver de 30 procenten? I annat fall är det ju inte stadens medel man tillskjuter utan det EU-bidrag som gäller för miljöbilar.

Sedan skulle jag vilja veta hur informationen till stadsdelsnämnderna har gått till. Det visar sig nämligen att den budgettext jag hänvisar till inte har blivit tillräckligt känd ute i stadsdelsnämnderna. Om man nu tycker att det är oerhört viktigt, vilket jag delar, att få mer miljöbilar i stadens verksamheter, på vilket sätt kommer då informationen till stadsdelsnämnder och bolag att ytterligare förstärkas?

Anförande nr 7

Borgarrådet Gunnarsson (mp): När det gäller projektinformation har ju också Kristdemokraterna en person med i styrgruppen för miljöbilar där vi får kontinuerlig information om vad som händer. Den är parlamentariskt sammansatt, och där redovisas varje gång hur man arbetar med miljöbilsprojektet. Det kan gälla en utställning eller målet som ska uppnås.

När det gäller informationen har det först och främst gått ut skrivelser från Stadsledningskontoret. Under en lång period har man också från Miljöbilar i Stockholm gått ut till de enskilda förvaltningarna och styrelserna och diskuterat frågan för att få in fler och fler projekt i detta. Sedan finns det olika förvaltningar som inte har varit så positiva som man kunde ha hoppats. Idén är dock att man ska fortsätta att arbeta med denna mun-mot-mun-metod. Det tror vi är det effektivaste: att man ser att det går bra för andra att arbeta på det här viset.

Projektet Trendsetter kommer snart att avslutas. De medel som vi eventuellt skulle ha i budgeten handlar i så fall om detta med gratis parkering för miljöbilar, inte själva miljöbilsinköpen i sig. Där har vi EU-pengarna.

§ 5 Interpellation om vilka rättigheter som gäller för människor boende i stadens gruppbestäder (nr 2004:13)

Anförande nr 8

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

§ 6 Interpellation om rörliga klotterväggar (nr 2004:14)

Anförande nr 9

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 10

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag ber att få tacka för det utsända svaret. Tyvärr säger väl svaret mer om Erik Nilsson än om själva saken. Om man ska bedöma hur rätt man har i en fråga kan man ju ställa det i omvänd proportion till hur mycket okvädinsord och invektiv borgarrådet öser över en, och i så fall tror jag att jag lyckats väldigt väl.

Frågan handlar om de flyttbara klotterväggar vi ska ha i Stockholms stad för att råda bot på klottret, som är ett enormt problem i framför allt förorten. Borgarrådet hänvisar då till den nya klottersaneringspolicyn. Det vore jätteintressant att höra hur han ser på den. Är det den man tillämpar i Farsta, i Katarina-Sofia och på andra ställen i staden där man inte klottersanerar över huvud taget? Den är ny, men kan väl egentligen knappast kallas policy. Tycker du att det är en lyckad strategi? Känner du att det här var bra?

Han skriver också att man ska reducera mängden skadegörelse. Det vore väldigt intressant att höra empirin bakom att de här flyttbara väggarna skulle reducera skadegörelsen. Är det Liljeholmen du tänker på då, eller kanske Göteborg i somras? Eller är det Hallunda, där vi bjöd in en klottrare som sedan klottrade på Slussen? Är det den empirin du stöder dig på när du säger att klotterväggarna kommer att minska klottret?

Du säger också att det finns en glasklar gräns mellan klotter och skadegörelse. Det vore väldigt intressant om du kunde ta fram något exempel som styrker att denna gräns är glasklar. Du säger att det är så, men verkligheten kanske inte bara blir som du säger.

Verkligheten har sprungit förbi Erik Nilssons flyttbara klotterväggar. Inte ens kulturförvaltningen tycker att detta är en bra idé. Man har inte ens vågat föreslå detta utan föreslår helt andra saker av mer permanent karaktär i det ärende som vi har hanterat i kulturnämnden.

Jag vill ställa en fråga till Erik Nilsson, och den är väldigt seriöst menad: Tror du på allvar att subventionerade sprejburkar löser klotterproblemet i Stockholms stad? Det är en mycket enkel fråga som bara kräver ett ja eller ett nej.

Anförande nr 11

Borgarrådet N i l s s o n (s): Madeleine, jag är ledsen om du uppfattar att det finns en massa okvädinsord och invektiv i mitt svar. Jag har försökt läsa igenom det, men jag hittar inte riktigt detta. Det var inte min mening. Jag tycker att vi ska föra en debatt här i salen utan några okvädinsord och invektiv.

Det ärende som vi tog i fullmäktige angående de här frågorna och svaret på Klotterkommissionens rapport innehöll tre typer av åtgärder – dels de socialt förebyggande åtgärderna i stadsdelarna, dels en effektivare sanering av klottret, vilket *är* ett problem i dag, och dels den kulturpolitiska frågan om att på olika sätt ge utrymme för graffitikonst.

Kulturnämnden har tagit fram ett förslag på hur man skulle kunna svara upp mot fullmäktiges uppdrag på kulturområdet. Inom kort kommer gatu- och fastighetsnämnden att presentera hur man vill skärpa och förbättra saneringen av klotter i staden, och stadsdelarna har i uppdrag att jobba med de socialt förebyggande åtgärderna och fritidsverksamheter för ungdomar.

När det gäller kulturförvaltningen är det alldeles riktigt att man inte har tyckt att mitt förslag om flyttbara väggar var någon lysande idé, utan man har arbetat fram ett annat förslag. Jag har köpt deras argumentation. Jag tycker att den verkar vara rimlig. Det man föreslår i stället är ett par ställen i staden där man inom ramen för Kulturskolans verksamhet ska ha en möjlighet att jobba med graffititekniken. Ungdomar där ska också kunna göra beställningsjobb runtom i staden. Det kan handla om gångtunnlar; det kan handla om väggar på fritidsgårdar eller skolor där man vill ha graffitikonstverk. Dessa skulle i så fall beställas, och det skulle inte vara flyttbara konstverk som skulle flyttas över staden.

Jag tycker att kulturförvaltningens förslag är bra. Det har vi också sagt i kulturnämnden. Förslaget kommer nu att skickas in till fullmäktige för en prövning tillsammans med de andra åtgärder som föreslås när det gäller sanering och förebyggande fritidsverksamheter.

Anförande nr 12

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag konstaterar att jag inte får något svar på min fråga om skattesubventionerade sprejburkar är lösningen på klotterproblemen i Stockholm eller inte. Jag tror att det är talande, för det är det naturligtvis inte. Varje människa inser att detta snarare kommer att öka klottrandet än minska det.

Jag vore väldigt intresserad av att höra hur Erik, som nu har haft ansvaret för dessa frågor i två år, tycker att han har lyckats. Har den här klottersaneringspolicyn och er klotterpolitik lyckats? Tycker du att det finns mer klotter eller mindre, och vad ska man i så fall göra? Det vore intressant att veta. Och då vill jag inte ha svaret ”samordna mer”, utan jag vill ha besked om hur man verkligen minskar klottret.

Frågan om sprejburkarna kvarstår också.

Anförande nr 13

Borgarrådet N i l s s o n (s): Såsom framgår av det ärende som behandlades i fullmäktige tror vi inte på något sätt att en möjlighet för ungdomar att hålla på med laglig graffiti ensamt och allena skulle minska problemen med klotter och skadegörelse i vår stad.

När forskarna tittat på vilka drivkrafter som ligger bakom att människor ägnar sig åt klotter har man hittat tre saker:

Det första är frågan om bekräftelse – att bli sedd och bekräftad, att få en identitet. Det tror jag att vi kan göra på ett utomordentligt sätt genom att ha en bra fritidsverksamhet, genom att ha en socialt förebyggande verksamhet i stadsdelarna där alla ungdomar blir sedda och bekräftade.

Det andra är att det finns en konstnärlig drivkraft. Den kan vara olika stark hos olika som håller på med klotter, men hos en del är en väldigt viktig drivkraft att få uttrycka sig i bild och form. Det försöker vi göra någonting åt genom att se till att det finns lagliga möjligheter för dem för vilka detta är det viktiga.

Det tredje är upproret i sig – att göra det illegala, att göra det otillåtna. Det kan och ska vi inte göra någonting åt i meningen att tillmötesgå det. Där behöver vi ha fungerande polisiära åtgärder. Vi behöver ha alla de åtgärder som finns.

Men på de två punkter där vi faktiskt kan erbjuda positiva och utvecklande alternativ för ungdomar ska vi göra det. Att inom kulturpolitiken inte fördöma vissa stilar eller yttringar som är vanligast i vissa ungdomsgrupper är också en viktig utgångspunkt för mig som kulturborgarråd. Då är det väl bra att ge de ungdomar för vilka bilden och formen är det viktiga möjligheter att göra detta lagligt.

När jag träffar ungdomar som håller på med detta, och som också har klottrat illegalt, möts jag av detta argument: Ja, men hur ska man kunna göra det legalt om det inte finns några möjligheter, om det inte finns några frirum att göra det i?

Att ge möjligheter för legalt graffitiskapande är en förutsättning, tycker jag, för att också kunna vara hård och ha tydliga polisiära insatser mot dem som bryter mot lagen och förstör vår gemensamma miljö. Så länge man inte ger de lagliga möjligheterna tycker jag att det är moraliskt svårt att säga till ungdomarna: Vi accepterar inte de kulturella uttryck eller stilar som ni har.

En legal konstnärlig verksamhet ser jag som en förutsättning för att ha hårda tag när det gäller brottslighet, förstörelse och klotter.

Anförande nr 14

Ewa Samuelsson (kd): Men om det handlade om att utöva ett konstnärskap skulle det ju stanna vid det. Då skulle man kanske nöja sig med att utöva det på fritidsgårdar eller annat. Men det är ju inte så, och det ser vi över hela staden: Kicken är att utföra målningarna på ställen där det är illegalt att utföra dem.

Det finns undersökningar, bland annat från FoU-byrån, som visar att klotter tyvärr kan vara en av inkörsportarna till annan brottslighet. Då kan man undra: Varför visar inte staden en tydlighet? Varför vågar majoriteten inte sätta ned foten?

Ett av de 99 löftena är att det ska tas fram en ny klottersaneringspolicy. Du hänvisar i ditt svar till att denna nu finns. Jag undrar när vi ska få se att den verkligen fungerar ute i våra förorter och runtomkring i staden. Jag ser klotter som har funnits på samma

ställe i över ett år, och det händer ingenting. När ska vi få se att det tas tydliga tag så att så fort ett klotter dyker upp försvinner det inom 24 timmar? Det är ju detta det handlar om: Den första lilla målning som är ska bort direkt!

Ditt alternativ med rörliga klotterväggar kan ju låta lovligt. Men det intressanta är ju att de här rörliga klotterväggarna klottras ned ganska snabbt. Vad ska du göra då? Ska du ha nya rörliga klotterväggar hela tiden, eller ska klottrarna själva få tvätta bort sin så kallade konst för att sedan andra ska kunna komma dit och klottra ned med sin konst? Hur har du tänkt att detta ska lösas?

Vi kan aldrig acceptera klotter! Vi måste ta avstånd från det. Det förfular staden och gör att det känns som en osäkrare miljö med allt detta klotter runtomkring i staden. Det krävs att också ni från majoriteten, precis som vi från oppositionen, tydligt tar avstånd från klotter och inte ger med ena handen och drar tillbaka med andra.

Anförande nr 15

A n n M a r i E n g e l (v): Den här diskussionen börjar kännas ganska välbekant. Jag tror inte att detta är första gången vi har den. Madeleine börjar nästan bli ett eget enfrågeparti när det gäller det här.

Jag gick inte upp för att förklara skillnaden på klotter och graffiti. Det har jag gjort ganska många gånger, och jag tror att vi är mycket tydliga på den punkten. Staden har en klottersaneringspolicy, och staden har också en graffitipolicy. Närmast gick jag upp därför att Madeleine sade att den stadsdel jag har ansvar för, Katarina-Sofia, inte kommer att klottersanera över huvud taget.

Vi arbetar väldigt mycket med de här frågorna på stadsdelsnivå. Du syftar på ett beslut som handlade om vissa uteställen som man ansåg att det var för kallt att sanera nu och som man ändå inte skulle sanera de sista två månaderna på året. Men jag kan försäkra dig att vi arbetar jättemycket. Vi har satsat pengar varje år, och vi har ett lokalt BRÅ som har ett stort projekt mot klotter.

Problemet, det som gör att klottret kan sitta kvar ett år på vissa ställen, är ju att det är SL i vissa fall, fastighetsägarna i vissa fall, bostadsbolagen i vissa fall, stadsdelsnämnden i vissa fall och gatu- och fastighetsnämnden i vissa fall. Det är en fråga som man arbetar väldigt mycket med. Jag hoppas att de här olika aktörerna ska kunna förenas.

Det är en jätteviktig fråga att få bort klottret. Inte bara i ytterstaden utan även i innerstaden är det ett stort problem. Det tror jag att vi är helt överens om.

Ewa, självklart kommer klottret inte att upphöra för att man ger lagliga möjligheter för alla. Men en del, de som utövar det som konstform, kommer att upphöra. Det är ju detta det handlar om. Man måste se till att det finns möjligheter att lagligt utöva graffiti för ungdomar som är intresserade av det. Ungdomar *är* nämligen väldigt intresserade av det; det ser vi i ansökningarna till En snabb slant i kulturnämnden. Det är väldigt många som söker för graffitiprojekt, och det är bra. Det är inte heller samma människor som sedan går ut och klottrar.

Jag skulle vilja fråga Ewa och framför allt Madeleine: Er policy, gav den mindre klotter? Att skärpa lagen, gav det mindre klotter? Att stänga ute graffitimålarna från utställningslokaler, gav det mindre klotter?

Frågan är inte lättlost. Vi tror att man kommer längre genom att ha en dialog med de ungdomar som är intresserade av graffiti. Ni tror på alla typer av förbud, men gav det mindre klotter på stan?

Anförande nr 16

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande! Detta är ju en favorit i repris.

Ann Mari talar om att vi förmodligen inte har förstått skillnaden mellan klotter och graffiti trots många försök att förklara den. Visst har vi det. Problemet är att den är totalt ointressant i er värld eftersom ni inte sanerar ens det ni själva medger är klotter.

Vad ni i stället föreslår är att lösa problemet med att folk begår en brottslig handling genom att avkriminalisera handlingen. Det är klart man kan! På det sättet kan vi genomföra straffrättsliga revolutioner här i landet som inte har skådats sedan för- enings- och säkerhetsakten. Men möjligen var det inte riktigt det som var meningen.

Det handlar inte om fördömande av någon verksamhet. Det handlar om att vad de här människorna håller på med är att förstöra och förfula vår gemensamma miljö.

Visst finns det saker man kan göra, Ann Mari. Det är mycket vi inte vet om klotter, men en sak vi faktiskt vet är att det mest effektiva man kan göra är att sanera så fort som möjligt. Det gjorde vi, och då var det mindre klotter.

Jag skulle vilja fråga: Har du något exempel någonstans ifrån på att lagliga klotter- väggar minskar mängden illegalt klotter? Nej, det är klart att du inte har, för det finns inga sådana exempel.

Ni har sagt här, både du och Erik Nilsson, att ni inte tror att kommunala klotterväggar kommer att göra att folk slutar klottra. Nej, men vad kommer de att göra då?

Jag bryr mig personligen inte särskilt mycket om huruvida folk målar med en målar- pensel eller med en sprejburk så länge de gör det på någon plats de har förfoganderätt över. Men så länge de gör det i kommunala miljöer, i de miljöer vi alla har tillträde till, tänker jag fortsätta att bli upprörd, för det har de inte rätt till.

Det är er skyldighet som politiskt ansvariga att se till att denna verksamhet försvåras så mycket som möjligt. Det gör ni inte med den här *non-existent* klotterpolicyn som uppenbarligen bara består i att ni står i den här salen och talar om behovet av sam- ordning.

Anförande nr 17

Å s a R o m s o n (mp): Jag trodde att det var de rörliga klotterväggarna och stadens hantering av ungdomars graffitiintresse vi skulle diskutera, inte ännu en gång stadens agerande när det gäller att ta bort klotter. Senast i budgeten diskuterade vi stadens policy om klottersanering.

Det finns många exempel utifrån världen på hur man har försökt titta på och få bukt med detta. Såvitt jag vet försökte man redan förra perioden från den här salen med en ensidig politik för att sanera klotter, och därmed skulle problemet vara löst.

Problemet är ju egentligen mycket större. Det handlar om generationernas förhållande till varandra, stadens yttre omgivning, hur det offentliga rummet används, vem som har makt att uttrycka saker, om det finns subkulturer, om det finns grupper i staden som känner att de står utanför reellt inflytande och påverkan eller inte, och så vidare

Det är naturligtvis det som är så provocativt med graffiti: Det är en subkultur som försöker ställa frågorna om den rådande samhällsstrukturen och vem som räknas och inte. Jag har inte besökt någon stad i världen, i alla fall ingen som kallar sig storstad, där det inte märks i det offentliga rummet att denna pågående diskussion finns. Jag vet inte om det går att se exempel där man har löst den underliggande debatten.

Reser man i Latinamerika ser man både historiska och nutida exempel på muralmålare som livligt debatterar vilka reformer och strukturer som samhället har och annat, och det gör de i det offentliga rummet.

Jag tycker att det är mer intressant med den politik vi nu för i staden: att förutom klottersaneringen – som ska upprätthålla en fasad i staden som de allra flesta tycker ser okej ut och accepterar – samtidigt ta diskussionen med ungdomar och inte förbjuda bara därför att de har valt att ägna sig åt en viss konstform, vilket den tidigare majoriteten gjorde. På det sättet är jag faktiskt stolt över den här majoritetens politik och håller till stora delar med om vad tidigare företrädare för majoriteten har sagt.

Anförande nr 18

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Det finns få politiska frågor som handlar så mycket om vuxenskap, om att våga vara vuxen – inte låtsas att man är 21 år och jätteball utan faktiskt äldre och företrädare för någonting mycket tråkigare och mycket mer etablerat, nämligen att det inte är rätt att förstöra vårt gemensamma offentliga rum.

Erik Nilsson säger att det går en glasklar gräns. Det är bara i hans eget huvud. Jag upphör aldrig att förvåna mig över att det är Socialdemokraterna som är så vaga i de här frågorna. Jag trodde att Vänstern och Socialdemokraterna om några såg det gemensamma offentliga rummet som i det närmaste okränkbart. Jag inser att det inte är så.

Man hänvisar till att staden har en klottersaneringspolicy. Ja, man hade det förra perioden. Då sanerade vi ganska flitigt, och vi hade betydligt mindre klotter då. Nu har denna klottersaneringspolicy mer blivit en klotterpolicy. Det enda konstruktiva

och vettiga förslag som har presenterats vad gäller klotter är nämligen de här flyttbara klotterväggarna. Därför är vi också tvungna att diskutera just dem, för det försiggår ingen sanering över huvud taget längre.

Jag skulle vilja att man studerade verkligheten en enda gång. Där bak i salen sitter en man som sitter i Farsta stadsdelsnämnd representerande Socialdemokraterna. Han kan verifiera att jag har rätt när jag säger att det nästa år inte finns tillräckligt mycket pengar för att sanera klotter. Man kommer att ta 2 miljoner från äldreomsorg eller förskola och lägga på klottersanering, och det kommer ändå att saknas 2 miljoner. Samtidigt som detta händer i stadsdelsnämnderna väljer Socialdemokraterna att satsa 3 miljoner på offentliga klotterväggar.

Det är inte en politik som vi är beredda att stödja. Det är en politik som leder till mer klotter, inte mindre.

Anförande nr 19

E w a S a m u e l s s o n (kd): När det gäller de ungdomar som vi nu pratar om tror jag att det är oerhört viktigt med tydlighet. Otydlighet försvårar alltid, för alla människor, att veta hur man ska förhålla sig till någonting, men framför allt gäller det för de här ungdomarna.

Erik – borgarrådet Nilsson, ska jag väl säga så att det låter högtidligt – sade att de här ungdomarna vill bli sedda. Ja, just det. Inte tror jag att de anser sig mer sedda om de får rörliga klotterväggar. De behöver bli sedda på ett helt annat sätt. Det är därför vi måste se till varje sådant här enskilt barn i den verksamhet vi har i övrigt i staden och inte tro att en klottervägg kan tillgodose behovet av att bli sedd.

Åsa Romson undrade varför klottersaneringspolicyn kom på tal. Det var ju för att den i svaret så tydligt lyfts fram som en så fantastisk och undergörande sak i vår stad, trots att alla vi som bor här ser något helt annat. Precis som jag sade för en liten stund sedan finns det klotter som har suttit i över ett år på vissa ställen. När det gäller just det klotter jag tänker på är det gatu- och fastighetskontoret som har ansvaret.

Stockholm brukar bli framlyft som en skönhet, men det gäller sannerligen inte klottret. Klottret gör också att vår stad blir otrygg. Det är otryggt att röra sig i en stad där det överallt på murar och husväggar ser så illa ut.

När den här frågan var uppe i Skarpnäcks stadsdelsnämnd ville man gärna lyfta fram att det var privata fastighetsägare som inte skötte sig. Det är ett enkelt sätt att skylla ifrån sig.

Jag tror att vi måste vara tydliga. Vi ska klart och tydligt säga: Vi accepterar inte klotter! Klotter är aldrig konst! Det kräver jag att också majoriteten gör. Se till att de här ungdomarna blir sedda, men inte genom att de får klotterväggar!

Anförande nr 20

A n n M a r i E n g e l (v): Cecilia, som vanligt lyssnade du inte på vad jag sade. Jag sade inte att vi skulle ha graffiti i stället för klottersanering. Jag sade inte heller

att alla kommer att sluta med klotter om de får graffiti. Jag sade tvärtom att de flesta säkert inte kommer att göra det. Men några, de som är seriöst intresserade av den här konstformen, kommer att göra det.

Det är också en signal till ungdomarna att man försöker ordna möjligheter för dem att utöva det som de är intresserade av. Det är någonting som ni var väldigt dåliga på i den här staden förra perioden och som vi nu försöker bygga upp igen.

Du efterlyste ett ställe där det finns en laglig väg och där klottret har minskat. Norrköping är ett bra exempel. Där är alla i kommunen överens om att klottret har minskat väldigt mycket sedan man fick legal klottervägg. Man har till och med beställt konstverk av de här ungdomarna till andra ställen i kommunen.

Att vara vuxen, Madeleine, innebär också att se komplexiteten i en fråga. Det är inte alltid det ena eller det andra. Det finns både-och. Det ska finnas både att man fördömer klottret och att man tillstyrker möjligheten att arbeta med graffiti. Ibland är det varken-eller och ibland är det både-och, men man kan inte driva frågorna som om det bara fanns en enda sammanfattande möjlighet.

Jag har pratat mycket med närpolisen om detta med laglig graffitimöjlighet. De säger att en bra sak skulle vara att man tillhandahåller färgen på plats eftersom det nu faktiskt är olagligt att ha sprejburkar på sig. Där finns svåra gränsdragningar, om de ska få gå och köpa färg och har ett uppdrag att måla. Se till att burkarna tillhandahålls på plats! Det finns många sådana saker man kan göra om man tror att det finns problem här.

Men titta på de positiva möjligheterna att både tillstyrka det som ungdomarna är intresserade av att hålla på med och få bort klottret på stan. Var lite vuxen!

Anförande nr 21

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Ordförande, ledamöter! Jag tror, Ann Mari Engel, att jag kan säga mig vara vuxen utan att få sådana här påpekanden från din sida om vi har olika åsikter i den här frågan.

Vid förra fullmäktige hörde vi Ann Mari Engel berätta att vi hade ett väldigt gott samarbete med närpolisen och fastighetsägarna i vår stadsdel, i anledning av att man inte ska klottersanera resten av året. Men det är de facto varken närpolisen eller fastighetsägarna som ska klottersanera det som kommunen har ansvar för.

Det handlar väldigt mycket om vilken prioritering man vill göra med de pengar man har i en stadsdel. I Katarina-Sofia har man valt att inte klottersanera resten av året, vilket förvånade närpolisen som vi har så väldigt gott samarbete med på bägge sidor. De hade ingen aning om det.

Sedan kan man undra: Vad tycker medborgarna? Tycker de att det är klokt att satsa 3 miljoner på en klottervägg i stället för att sanera och få bort det man tycker ser väldigt illa ut? I alla fall på Söder, kan man läsa i lokaltidningarna, finns det väldigt bestämda uppfattningar om klottret. Jag tror att den diskussionen kommer att fortsätta på östra Södermalm.

Anförande nr 22

Borgarrådet N i l s s o n (s): Om jag börjar i den tråkiga ändan och ska säga något om vad förslaget från kulturnämnden innebär, får jag göra er besvikna. Det innehåller inga förslag till lagliga klotterväggar, som ni uttrycker det hela. Det innefattar att vi inom ramen för kulturskolan ska jobba med graffitistilen, precis som vi jobbar med oljemålning och med kroki, som vi också på dans- och musikområdet jobbar inte bara med de traditionella, klassiska konstarna utan också med *streetdance*, *rap* och andra inslag i hiphopkulturen. För mig är det självklart att vi inte ska diskvalificera de nya kulturyttringar och stilar som kommer, utan vi ska jobba med det i kulturskolan.

De projekt där man får göra graffitikonstverk ska handla om ställen i staden där vi har fattat beslut om det, där vi tycker att det är snyggt. Jag kan tänka mig några ställen där jag tycker att det är snyggt. Det är ingen allmän klottervägg. De konstverk som görs ska naturligtvis också skyddas mot andra som vill klottra på dem.

Ewa Samuelsson sade sist i anförandet ”sin så kallade konst”, om det som finns ute på väggar och torg. Ja, har man den utgångspunkten och säger att det inte finns något i detta som skulle kunna vara en legitim konststil eller konststart kan man inte köpa mitt argument. Men om man ser att det finns något uttryck som är legitimt och äkta måste det finnas utrymme för det i kulturskolan.

Madeleine Sjöstedt pratar om det gemensamma offentliga rummet. Jag håller med henne. Det kan inte vara anarki; det kan inte vara upp till vem som helst att kränka våra gemensamma rättigheter, vårt gemensamma offentliga rum. Jag tycker att vi borde ha en debatt om reklamen i det offentliga rummet, som kanske inte alltid är så genomtänkt demokratiskt beslutad. Men jag är traditionalist, och jag tycker att vi i demokratiska former ska fatta beslut om vad som finns i det gemensamma offentliga rummet. Därför vill jag motverka alla dem som kränker våra gemensamma rättigheter och klottrar eller vandaliserar. Det handlar inte vår politik om.

Sammanfattningsvis kanske det i själva verket är så att det bakom den här debatten – den borgerliga sidan vill naturligtvis försöka få oss att säga sådant som vi inte står för, nämligen att det är okej med klotter – ligger att ni kulturpolitiskt är emot andra typer av uttryck och stilar än de som ni tycker är finkulturella. Ni kanske skulle fundera en vända till runt det gemensamma offentliga rummet. Klotter är definitivt en kränkning av det. Kan det finnas andra kränkningar, som marknaden står för? Det kanske vi kan fortsätta att diskutera.

Anförande nr 23

C e c i l i a B r i n c k (m): Helt kort bara till Ann-Mari Engel, som säger att erfarenheterna från Norrköping är entydigt positiva, att alla där är överens om att mängden klotter har minskat. Men så är det ju inte. Lokaltrafiken hävdar till exempel det fullständigt motsatta, nämligen att mängden klotter har ökat på deras vagnar och bussar sedan de legala klotterväggarna sattes upp. Det finns också rätt många intervjuer gjorda med klottrare från Norrköping och från andra ställen, och de tycker att legala klotterväggar är jättebra därför att det suddar ut gränserna mellan var man

får och var man inte får klottra. De har väldigt svårt att förstå varför man får spruta färg på en vägg men inte på spårvagnen bredvid. Det är ju det som är problemet.

Om du påstår att erfarenheterna från Norrköping är entydigt positiva har du fel, för det är de inte.

Anförande nr 24

A n n - M a r i E n g e l (v): Ja, Cecilia, vi har väl läst olika undersökningar. Jag har läst många positiva utvärderingar, och jag vet också att kommunen har beställt en hel del konstverk med gott resultat. Jag har också läst att hundratals Stockholms-ungdomar kommer till Norrköping och använder de här väggarna därför att de inte har någon vägg i Stockholm. Jag tycker att det känns lite ömkligt att vi inte kan erbjuda den möjligheten i Stockholm, trots att kulturnämnden inte har beslutat om några legala väggar. Det vill jag understryka. Det kanske är nästa steg, men vi har inte beslutat det ännu.

Jag tycker, Margareta Björk, att vi ska fortsätta debatten om klottersanering i vår stadsdelsnämnd. Jag tycker att det är viktigt att vi för en dialog också med våra ungdomar i stadsdelen. I motsats till dig och ditt parti tror jag att det är viktigt att vi erbjuder någonting till ungdomarna. I motsats till under er period har vi öppnat en ungdomsgård, och vi vill sätta i gång ett ungdomsråd och ha en dialog med ungdomarna, som huvudsakligen är de som utför klotter. Vi tror att det är en mer framkomlig väg. Men vi kommer att fortsätta att bekämpa det illegala klottret, och det kan vi göra tillsammans i stadsdelsnämnden.

Anförande nr 25

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige! Borgarrådet Nilsson! Jag tycker att det är uppenbart att Socialdemokraterna inte har förstått någonting när det har med klotter kontra graffiti att göra. Vet ni till exempel att SL i sitt verksamhetsprogram har en lång inlaga om vilken effekt Billströms och Nilssons politik har när det gäller graffiti och klotter och vilka följder den får för SL:s budget? Ni uppmuntrar och gör vissa handlingar i den här staden legitima.

Vi har en interpellation senare på listan som handlar om illegal affischering. Jag vill fråga borgarrådet: Tycker du att det är rimligt att vi börjar sätta upp speciella affischeringsväggar, där folk ska sätta upp sina olika affischer, för att undvika detta?

Du säger att klotter inte är bra och att graffiti är bra. Hur är det med kommersiell reklam då? Du var inte riktigt klar om det: Är det bra eller dåligt? Jämställer du verkligen klotter med kommersiell reklam, Erik Nilsson?

§ 7 Interpellation om gatu- och fastighetsnämndens långtgående delegation till gatu- och fastighetsdirektören (nr 2004:19)

Anförande nr 26

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

§ 9 Interpellation om olaglig affischering i Vasastan av SSU (nr 2004:29)

Anförande nr 27

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 28

F r e d r i k W a l l é n (kd): Vi kan konstatera att det kom ett mycket kortfattat svar på denna interpellation från det dåvarande vikarierande gatu- och fastighetsborgarrådet, Jan Valeskog. Utöver några, som vi ser det, totala självklarheter finns det faktiskt inga svar i det här interpellationssvaret.

Jag skulle då försiktigtvis vilja inleda denna interpellationsdebatt med att fråga gatu- och fastighetsborgarrådet Roger Mogert: Vilka möjligheter har vi nu att låta de skyldiga stå för saneringskostnaden? Varför inte testa just när det gäller i alla fall en identifierbar organisation som SSU? Skicka en faktura till dem och se vad som händer!

Vad har vi gjort mer konkret för att bekämpa skadegörelse när det gäller olaglig affischering? Olaglig affischering är egentligen på många sätt som klotter, fast med papper och lim i stället för med sprayburkar.

SSU är en etablerad organisation – och jag förutsätter att ett antal medlemmar i SSU är representerade i den här församlingen. Är du som gatu- och fastighetsborgarråd beredd att denna gång försöka få SSU att verkligen stå för den här saneringskostnaden?

Anförande nr 29

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Det är knappast ett oklart rättsläge. Det är testat. Vi har bolag som exempelvis testat det, närmast lagligen, med nedskräpning och liknande saker. Det är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, eftersom det kräver ett personligt ansvar. Om personen grips på bar gärning kan man göra någonting. Så ser det ut. Det vet du också. Det är väl därför du frågar, antar jag.

Detta var också uppe i den andra debatten om affischering. Ni har tidigare krävt, såvitt jag förstår – om det inte var en helomvändning nu – att vi ska arbeta för offentliga affischtavlor och sådana saker. Om jag har förstått det rätt är en lösning på väg fram där. Jag hoppas att vi alla kan glädjas över det. Det är den bästa möjligheten att få bort den illegala affischeringen, som ju är ett problem, därför att det inte finns någonstans att anslå information om verksamhet i dag.

Anförande nr 30

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Herr ordförande, fullmäktige! Då kan jag koppla på den debatt som jag började när vi diskuterade den förra interpellationen.

SSU:are borde vara kloka och begåvade människor som väl känner till att det naturligtvis inte är lagligt att affischera på detta sätt. Jag har själv sett hur man har

gjort det i innerstaden. Jag har också sagt till, naturligtvis utan att presentera mig som moderat, men har bara blivit avsnäst med att ”så här gör vi”.

Det är så, borgarrådet, att det finns anslagstavlor redan i dag. Borde inte det innebära att det inte skulle finnas några illegala affischer och affischering? Hela ert resonemang om klotter handlar om att om det finns legala ställen där man får klottra kommer det inte att förekomma klotter på annat håll. I dagsläget i staden och i förorterna finns det anslagstavlor, och därför borde det inte vara något problem – med samma logik, om man tillämpar det på det här området – med illegal affischering. I själva verket vet du att det inte fungerar på det sättet.

Ditt inlägg här visar att du menar att det skulle fungera om vi fick fler anslagstavlor. Men har du sett hur stora de olika affischerna är? Med en eller två affischer är hela anslagstavlan upptagen. Hela poängen med den illegala affischeringen är ju att ge ett massivt intryck. Du kommer aldrig att komma åt det genom att sätta upp fler anslagstavlor.

Anförande nr 31

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! De affischer som sätts upp på postlådor, elskåp och metalldörrar vid tunnelbanestationer är numera en farsot i staden. Jag tycker att det är lite beklämmande att det svar som ges på frågan är så intetsägende som det är. Jag vet inte riktigt varför, om det inte är så att majoriteten kanske tycker att det är rätt okej att affischerna sitter där de sitter.

I min stadsdel där jag bor, där vi har uppmärksammat detta, sitter det fortfarande affischer från SSU, KPML(r) och RKU från förstamajfirandet över precis hela stadsdelen, som inte saneras och inte tas bort. Jag antar att det är en resursfråga. Det vore väl rätt så klädsamt om kommunen kunde gå till storms mot de här organisationerna och konsekvent se till att kräva betalning av dem och tala om för dem hur mycket det kostar att sanera, om vi skulle sanera det som i dag fortfarande sitter uppe.

Jag undrar om det verkligen är borgarrådets seriösa mening att SSU, RKU, KPML(r) och liknande organisationer inte har något ansvar för de här affischerna, om det är så att man från majoriteten verkligen tror att alla de här affischerna sitter uppe därför att någon annan har varit inne på SSU-expeditionen, tagit affischerna och satt upp dem med klister på våra väggar och skåp.

Vad säger ni till exempel internt till SSU, ert eget ungdomsförbund, om de här affischerna för att försöka få bort dem och få dem att i alla fall sluta sprida affischerna till olämpliga och oidentifierade personer som sedan går ut och olagligen sätter upp dem?

Anförande nr 32

F r e d r i k W a l l é n (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ska det vara någon ordning när det gäller affischering i staden, och ska man på något sätt få förutsättningar för att få de anslagstavlor vi redan har och de anslagstavlor vi förhoppningsvis kommer att få att fungera, måste det respekteras. Det finns

disciplinerade föreningar som tar fram anslag i rimlig omfattning och sätter upp dem på därför avsedd plats, det vill säga anslagstavlor, och gärna plockar ned dem när den aktivitet man annonserat för inte längre är aktuell. Ska det här fungera måste åtminstone vi som tillhör mer eller mindre stora men mycket väletablerade och demokratiska organisationer föregå med gott exempel.

Därför är det djupt olyckligt att det fortfarande största partiet i den här församlingen har ett ungdomsförbund som uppenbarligen struntar fullständigt i det här. Jag vill verkligen ansluta mig till tidigare talare, som slagit fast att det ju inte är så att någon smyger in och i lönndom norpar affischer på just SSU:s förbundsexpedition och sedan sätter upp dem. Det finns naturligtvis ett moraliskt förbundsansvar, även om det inte går att pricka ut exakt vilka SSU:are det är som sätter upp affischerna.

Därför skulle jag vilja återupprepa frågan till Roger Mogert: När man nu har skickat – det är tydligen testat av våra bolag – en sådan här faktura till SSU, vad svarar de? Hur mycket betalar de? Fördelar de det solidariskt inom sin förening, eller hur agerar de?

Det har kommit upp tidigare när vi har pratat just om vilket ansvar vi som partiföreträdare i den här församlingen har för vad våra partiorganisationer gör och vad våra ungdomsförbund gör. Men visst har vi ett ansvar. Jag anser att ni socialdemokrater, precis som vi kristdemokrater, självklart har ett ansvar gentemot vårt moderparti, våra associerade förbund, att se till att de följer demokratiska spelregler, att de inte förorsakar illegala kostnader till den här staden. Vi försöker representera staden på bästa sätt, en stad som redan har tillräckligt stora kostnader för både klottersanering och illegal affischeringssanering.

Det här är en väldigt viktig politisk disciplinfråga, kanske i synnerhet när det gäller det ännu så länge förhållandevis stora ungdomsförbundet SSU – ni ser alla så ungdomliga ut på den socialdemokratiska sidan här så ni kanske fortfarande är medlemmar allihop. Men jag förutsätter att vi har ett antal medlemmar i denna församling som representerar SSU, och dem borde ni ta i örat i den här frågan.

Anförande nr 33

Å s a R o m s o n (mp): Det var väldigt många frågor som Anders Broberg ställde i den ursprungliga interpellationen. Det ser jag när jag tittar närmare på den. Den debatt som utspelas handlar snarare om synen på möjligheterna att affischera på stan. Jag förstår att det är lockande för många i fullmäktige att hitta bra uppslag till mer eller mindre intressanta debattinlägg i den här salen, genom att ställa sig och anteckna olika organisationer som kan härledas till olika meddelanden. Jag tror att vi alla skulle kunna hitta ett antal sådana intressanta organisationer att diskutera. Jag tänker inte kommentera de delar som har med just SSU att göra. Det är en organisation som är mig främmande, så det kunde man gärna diskutera. Men jag tror att vi alla skulle känna att det var betydligt obehagligare att diskutera om det var organisationer som stod vår egen rörelse eller vårt eget parti närmare. Det tillhör väl komplikationerna här.

Det som är intressant är väl att se de stora affischanslag som tar mest plats, om vi nu ska gå på de stora frågorna. Det är ju de riktigt stora, glassiga affischerna, de som

informerar om små pittoreska tillställningar, som konserter på Cirkus och annat. Vem är det som har skickat en faktura och kollat Ema Telstars annonseringsbudget på de affischerna, som sitter på diverse byggställningar och annat?

Jag tillhör dem som tycker att det är ett bra ställe att skaffa sig information om vad som händer och sker på stan, och jag beklagar att det inte finns mer plats för den typen av information. Jag har därför svårt att formulera lika klara och tydliga riktlinjer som oppositionen, när de nu plötsligt tycker sig se att det är oerhört tydligt och klart att det här är vad som är laglig affischering och det där är olagligt och liknande.

I den här staden har jag aldrig någonsin upplevt annat än att det har varit en relativt informell informationsväg, genom att kolla på affischer som inte alltid sitter på ställen där de är avsedda att sitta. Jag har för mig att det finns något bibelcitāt – jag ska inte gå i god för det, eftersom jag kanske inte har så stor trovärdighet i de delarna – som säger att den som själv är utan skuld, och så vidare. Jag tror att vi kan ta det i beaktande i den här salen också.

Anförande nr 34

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ordförande, fullmäktige! När vi nu har legala affischtavlor i staden är det inte i första rummet för att förhindra olaglig affischering, utan för att ge möjligheter till olika organisationer och även enskilda att annonsera. Jag tycker inte att det finns tillräckligt med affischtavlor. Framför allt är de som finns alldeles för små. Det räcker med att man sätter upp två affischer så är det fullt. De är egentligen avsedda för mindre annonser. Någonting som verkligen behövs är stora, ordentliga affischtavlor, så att det finns möjlighet att annonsera ut. De bör också hållas aktuella.

Det lät nästan som om ni på den andra kanten tyckte att vi inte behövde ha någon affischering. Jag vet inte om ni då menar att man ska köpa sig reklamutrymme, men det har inte organisationsvärlden råd med.

När det sedan gäller den olagliga affischeringen har alla ett ansvar gentemot sina organisationer för att se till att det fungerar, så att man inte förorsakar onödig skadegörelse. Jag är inte säker på att alla vet vilka kostnader det handlar om. Men sedan är det faktiskt omöjligt för en organisation att ta ansvar för alla enskilda medlemmar. Jag försöker inom min egen organisation, men jag kan inte säga att jag lyckas till hundra procent.

Det är därför jag tycker att det är väldigt tveksamt om man skulle kräva att SSU, eller vilken organisation det nu handlar om, ska kunna betala för allt vad alla deras medlemmar gör. Det här är någonting som man måste diskutera inom alla organisationer och ta ett gemensamt ansvar för, från höger till vänster.

Anförande nr 35

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Någon frågade vad resultatet blir när vi har testat det här och vad de svarar. Jag kan inte i detalj redogöra för vad

de svarar, de bolag och de föreningar som det handlar om. Men det jag vet är att vi inte får betalt. Så är det.

Jag håller med om att de här föreningarna, från RKU, som kanske inte är vårt största problem då de inte är så många, till SSU, LUF, KDU eller vad de kan tänkas heta, naturligtvis har ett moraliskt ansvar. Det är vi helt eniga om. Det tycker jag. Men de har inte som föreningar det juridiska ansvaret. Så är det.

Jag tror att affischplatser är en viktig lösning. Vi vet att det är ett problem i dag. Om vi jämför oss med andra storstäder ser vi att de har platser för partiaffischer och konsertaffischer. Det saknar vi i Stockholm i dag. Om vi lyckas få till ett antal rejäla affischplatser – till skillnad från föreningsanslagstavlor, som är någonting annat – kommer det att lösa kanske inte hela problemet men en del av det. Det vill jag påstå.

Henrik tyckte att det var ett torrt och tråkigt svar. Jag får beklaga det i så fall, även om det skrevs när jag var föräldraledig. Det kan bero på att vi har haft den här interpellationen, tämligen ordagrant likadan, en gång förut. Man kanske förlorar en del i spiritualitet och glädje andra gången.

Anförande nr 36

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Roger Mogert! Ja, det kan också hända att man upprepar interpellationer när ingenting händer. När de ansvariga organisationerna fullständigt struntar i frågan tjarar man lite. Då blir man som den där tjariga morsan.

Vad säger SSU när de får fakturan, frågade Fredrik Wallén. Jag som sitter uppe i Vasastan vet ju att vi gång på gång har föreslagit majoriteten att vi åtminstone skulle skicka i väg en faktura till ansvarig organisation för att få veta vad de säger. Men se det får man inte! Aja baja, skicka en faktura så där när vi inte ens har gått igenom domstol och klargjort vem det är som har varit där och spikat upp affischen!

Anders Broberg har flera gånger tagit upp just frågan om SSU:s olaga affischer, och det är det som är interpellationens huvudfråga. Det Åsa Romson tar upp är någonting helt annat. Interpellationen i kväll handlar om SSU:s olaga affischer, om jag inte läser rubriken alldeles galet. Men man kanske kan bortse från rubriker och lägga in annat i det.

Ann-Marie Strömberg efterlyser lagliga affischeringstavlor och poängterar att alla partier har ansvar för sina egna organisationer. Ja, då vill jag bara säga till Ann-Marie: Dina ungdomar har inte heller varit så lagliga, utan de har tapetserat Vasastan med olagliga affischer emellanåt. Vi har gjort samma försök där att försöka få sittande majoritet i Vasastan att gå med på att vi fakturerar.

Men skam den som ger sig! Nu när vi har diskuterat det här kanske vi kan lägga frågan en tredje gång uppe i Norrmalms stadsdelsnämnd, så kan vi komma tillbaka med en tredje interpellation när era majoriteter troligen säger nej till fakturor.

Anförande nr 37

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Ett av de största problemen med den här olagliga affiseringen är inte att den förfular och kostar pengar, utan att den också är rätt odemokratisk, vilket kanske borde oroa i alla fall demokratiborgarrådet. Alla andra, som följer reglerna, har ju inte samma möjligheter att synas på stan som de som inte följer reglerna.

Det är väl jättebra om vi i den här staden kan förbättra de lagliga möjligheterna att sätta upp affischer. De möjligheter som i dag finns är både små och felplacerade, tycker i alla fall jag.

Åsa Romson tycker att det är obehagligt att diskutera den här frågan i den här salen och antyder något genom att citera en viss bok. Jag tycker att Åsa Romson i så fall kan ställa sig här och tala klarspråk. Vem är det i den här salen som också borde känna dåligt samvete eller ta ansvar för liknande olaga affisivering? Det är bara ett sätt att slippa diskutera frågan.

Det är inte tre affischer som sitter uppe i den här staden som gör det svårt att veta vem som bär ansvaret eller att vi här bara kan konstatera att de i alla fall inte är juridiskt ansvariga. Men det finns ju ett moraliskt ansvar. Hade det varit tre affischer som hamnade på omvägar och råkade hamna på ett elskåp skulle vi inte ha den här typen av interpellationer.

Om vi redan har haft den här interpellationen en gång och svaret då var så himla spiritueellt kanske det bara hade varit att klippa och klistra i svaren. Men jag antar att det "jaså-svar" som vi har fått ta del av i dag tyder på att det finns en viss acceptans i majoriteten för den här typen av beteende från dessa organisationer. Eller också ger det möjligen upphov till ett visst obehag att diskutera det offentligt.

Jag hoppas i alla fall att tonen är betydligt högre när borgarråden träffar sina ungdomsförbund på interna parti- och ungdomsförbundsmöten än vad man lyckas frambringa i den här salen.

Anförande nr 38

Å s a R o m s o n (mp): Inge-Britt Lundin tycker att jag borde ha läst interpellationen bättre, därför att den handlade minsann bara om SSU:s affischer. Men om det var så att oppositionen absolut ville veta bara SSU:s syn på det här fattar jag inte varför man inte skrev ett brev till dem. Varför skriver man i så fall en interpellation som blir föremål för en offentlig debatt i det demokratiska forum som Stockholms stad är? Skriv ett brev och begär ett svar så kanske det kommer ett svar från SSU! Det är inget svar som någon annan kan lämna.

Henrik undrade om jag insinuerade att det fanns andra som hade ansvar. Ja, det är klart att jag gjorde det. Jag trodde att jag var ganska tydlig om det. Jag är ganska övertygad om att det finns organisationer som står nära samtliga här sittande och representerade partier som har haft sin logotyp eller sin signatur på något offentligt meddelande som inte har suttit på en korrekt plats i Stockholm. Jag skulle kunna gå starkt i god för det.

Jag lovar att jag till nästa fullmäktige ska ta en extra titt på de här platserna i tunnelbanan, på husväggar, på elskåp och på byggnadsställningar och se om jag kan få ihop hela raddan av partier här. Men det beror på vad man menar med partinära. Det är klart att det finns en del som skulle vilja två sina händer från mindre nära organisationer.

Men menar du verkligen på allvar, Henrik, att du kan gå i god för att ingen organisation nära ditt parti har affischerat på ett ställe som inte är lagligt i Stockholm? Då tror jag att du tar till väldigt stora ord från den här talarstolen.

Anförande nr 39

Inge - Britt Lundin (fp): Jag vill bara säga till Åsa, som tycker att det är bättre att vi skriver ett brev direkt till SSU: Du vet, det är roligare att diskutera öppna brev. Andemeningen med det hela är ju att hänga ut den som bär sig åt, precis som karlarna uppe i norr gör när det gäller kvinnomisshandlande män. Jag skulle vilja hänga ut vartenda förbund som klistrar upp olagliga affischer. Det ser för jäkligt ut och det kostar för mycket.

På Norrmalm drar vi över rengöringsbudgeten med 5 miljoner nästan varje år – 5 miljoner som vi mycket bättre skulle kunna använda på äldreomsorgen och barnomsorgen.

Så vi kommer nog att fortsätta att hänga ut och interpellera, om de berörda ungdomsförbunden fortsätter att olaga affischera vår stadsdel. Det är någonting som du får finna dig i, Åsa Romson.

Jag sade inte att det var den enda och allena frågan, men huvudfrågan i Anders Brobergs interpellation handlar om SSU:s olaga affischering, och om du tittar på rubriken ser du det. Glöm inte att det finns rubriker, Åsa!

Anförande nr 40

Cecilia Brinck (m): Ordförande, fullmäktige! Bästa Åsa Romson, nu blir jag allvarligt oroad! Är det så att vi bara ska få interpellera i den här församlingen om ämnen som har genomgått det Romsonska filtret för vad som är relevant och intressant? I så fall skulle jag gärna vilja höra en redogörelse för vilka ämnen som det är okej att interpellera om, vilka människor interpellationerna får ställas till och vilken typ av debatt man får lov att föra.

Jag ser också fram mot den Romsonska redogörelsen för annan olaglig affischering. Jag håller fullständigt med Inge-Britt, jag tycker inte om den heller.

Jag kan inte å någon moderat organisations vägnar garantera att ingen någonsin har petat upp en affisch på ett ställe där den inte får sitta, det kan mycket väl ha hänt. Jag tror inte att Henrik eller någon annan av kristdemokraterna kan garantera detta för Kristdemokraternas räkning heller, eller Inge-Britt för Folkpartiets.

Men det är ju inte alls det det handlar om här, utan en systematisk förstörelse av gatumiljön på Norrmalm. Det är inte en affisch – det är hundratals. De sitter ju på

varandra! De kommer upp, och de kommer aldrig ned igen. Den distinktionen trodde jag var ganska tydlig.

Anförande nr 41

H e n r i k E h r e n b e r g (kd): Jo, Åsa, du var tydlig. Jag ville bara ge dig chansen att säga att jag kanske hade missuppfattat något som inte var riktigt fint i kanten.

Du säger att du tror att det finns organisationer närstående till alla partier som pysslar med sådant här, och har verkligen ingen affischerat som står Kristdemokraterna nära? Det har säkert skett vid tillfällen.

Men det vi diskuterar här är någonting annat, nämligen omfattningen av det som är olagligt och den metod som de använder sig av. De sätter upp affischerna på ett sätt som gör det nästan omöjligt att ta ned dem. De sätter upp dem så att de finns i vartenda kvarter, i vartenda hörn, på varenda gata, inte bara i innerstaden utan också i våra ytterstadsdelar. Du får faktiskt leta rätt så länge innan du hittar en KDU-affisch som sitter uppe på det viset.

Och så ska vi inte tala om SSU i det här sammanhanget, menar du. Jag har försökt vara snäll mot majoriteten och breddat det till lite andra organisationer, men vi kan gärna fortsätta diskutera enbart SSU om ni vill det.

Det är faktiskt så att de orsakar ett samhällsproblem. Det är inte bara så att det räcker att skicka ett brev från Kristdemokraterna till SSU och påtala att det här är ett olämpligt beteende, utan det blir en politisk fråga när det uppstår kostnader för samhället, när det förfular det offentliga rummet – särskilt som det är en politisk organisation som pysslar med sådana olagligheter, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 42

Å s a R o m s o n (mp): Jag riktade mig främst till Cecilia Brinck. Det var inte jag som försökte snäva in den här debatten, utan det var Inge-Britt som i sitt anförande försökte förminska mitt inlägg genom att avföra det från dagordningen och menade att det inte hade något med saken att göra.

Du får nog prata med dina oppositionskolleger snarare än med mig när det gäller vad debatten ska handla om eller inte. Nu har du fått flera inlägg som säger att vi har en bredare debatt än enbart om SSU:s affisering i Vasastan, som jag absolut inte tänker ställa mig upp och försvara. Jag har ingen anledning i världen att försvara att ungdomsorganisationer till Socialdemokraterna affischerar på icke lagliga platser, men jag tyckte faktiskt att vi som fullmäktigeledamöter på den centrala nivån i staden ska kunna vara lite mera principiella i våra resonemang. Det verkar dock vara för svårt och för stort för den här oppositionen!

Anförande nr 43

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Det var det här sista, Åsa. Jag var lite undrande över hur det kommer sig att du så frenetiskt kan försvara SSU. Jag har inte klagat

över Miljöpartiets eller Grön Ungdoms affischering, för jag har inte sett så mycket olaga affischering, om ens någon, från de ungdomarna.

Det är ändå fantastiskt att se hur ni gullar med varandra i majoriteten. Om du svarar för SSU:s misstag så kanske de andra svarar för Grön Ungdom sedan.

*§ 13 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Kulturförvaltningens lokaler*

Anförande nr 44

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande! Den 2 november behandlade kulturnämnden ett ärende som rörde lokaler för kulturförvaltningen. Vad vi då inte visste, som har kommit till vår kännedom senare, var att det då sedan nästan en månad redan förelåg vad som i praktiken är ett hyresavtal i form av ett *letter of intent*, underskrivet av kulturchefen och med fastighetsägaren, Stena fastigheter.

Jag skulle vilja veta vad borgarrådet anser om detta förfarande.

Jag skulle också vilja veta hur det går med det extra kulturnämndssammanträde som jag har begärt.

Anförande nr 45

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det råder väl ingen tvekan om att det har begåtts fel i det här ärendet. Ett ärende av det här slaget ska behandlas i kommunstyrelsens ekonomiutskott. Det ska också behandlas i kommunstyrelsens ekonomiutskott på onsdag, och innan det skedet borde staden inte skriva på några papper.

Jag bär en del av ansvaret för detta. Jag var informerad om att Eva Sköld hade de här kontakterna. Jag tänkte inte heller på att kommunstyrelsens ekonomiutskott skulle fatta beslut.

Jag är osäker på den juridiska statusen hos detta *letter of intent*. Stadens jurister håller just nu på att titta på i vilken utsträckning som det är bindande. Kommunstyrelsens ekonomiutskott ska fatta beslut i frågan på onsdag.

I sakfrågan är det så att den hyra som kommer att gälla om man fullföljer detta *letter of intent* blir lägre än motsvarande hyra i kulturförvaltningens nya lokaler, räknat i 2005 års hyresnivå, och det tycker jag är positivt. I övrigt får kommunstyrelsens ekonomiutskott avgöra frågan på onsdag.

Anförande nr 46

C e c i l i a B r i n c k (m): Jag fick inget svar på frågan om det extra nämndssammanträde som jag har begärt ska sammankallas före ekonomiutskottets sammanträde på onsdag.

Om jag förstår dig rätt, Erik, så säger du att fel har begåtts men eftersom det förmodligen är så att det här hyresavtalet är förmånligt för staden är det lite småaktigt av oss att ställa till bråk om detta.

Mitt bekymmer är att i det beslut som kulturnämnden fattade den 2 november står det i att-satsen att man under förutsättning av ekonomiutskottets godkännande bemyndigar kulturchefen att teckna avtal. Det stod i ärendet, och ingen av er reagerade på nämndsammanträdet. Vi som nämndledamöter hade ingen som helst möjlighet att ana att det hade förekommit kontakter dessförinnan, det enda som står i ärendet är att underhandskontakter har tagits med SLK.

Anförande nr 47

Borgarrådet Nilsson (s): Nej, jag ser ingen anledning att ha ett extra kulturnämndssammanträde. Ärenden av det här slaget ska avgöras slutligt i kommunstyrelsens ekonomiutskott om det gäller nyförhyrningar. Om man i kommunstyrelsens ekonomiutskott väljer att återremittera eller avslå så kan man göra det, men det finns ingen anledning att ha ett nytt kulturnämndssammanträde.

Såvitt jag förstår står det inga felaktigheter i det ärende som låg till kulturnämnden, de faktauppgifter som finns där är korrekta.

Men jag tycker också att det är olyckligt att det har skrivits ett *letter of intent* vars grad av juridiskt bindande jag ännu inte är klar över. Det är olyckligt att så har skett, och vi är flera som har gjort fel i detta fall.

Det finns ingen anledning att ha ett extra kulturnämndssammanträde, men det finns anledning att erkänna att man har gjort fel och ta på sig ansvar för detta.

Fråga nr 2. Särskolan

Anförande nr 48

Karl Bern (fp): Ordförande, fullmäktige! Erik Nilsson, risken är stor att jag börjar bli tjugig – jag kommer att fråga om särskolan igen.

Jag vet att under veckan som gått har du och förvaltningen träffat stadsdelsförvaltningarna, bland annat i Älvsjö, och diskuterat det här. Ni har kommit fram till att de nog inte hade så fel i sina beräkningar att de skulle få ett underskott i den här verksamheten.

Min fråga är, Erik Nilsson: Vad har ni vidtagit för åtgärder? Hur kommer ni att se till att verksamheten inte blir lidande? Kunde jag få ett svar på det?

Anförande nr 49

Borgarrådet Nilsson (s): När det gäller Mockasinen i Älvsjö är det flera saker som komplicerar det hela. Dels har, som jag nämnt tidigare, ett par tjänster varit finansierade av utbildningsförvaltningen som i själva verket borde finansieras av landstinget. Dels har stadsdelen inte räknat in ersättning för korttidstillsyn för de barn som inte kommer från Älvsjö, och där kommer ersättning att utgå från de stadsdelar där de bor. Fullt så illa som man trodde från början är det inte.

Jag tycker att det är felaktigt av stadsdelen att i detta fall belasta den enskilda enheten med hyran. Så gör vi inte i övrigt i skolsystemet, och jag ser ingen anledning att göra det i det här fallet.

Sedan är det sant att det pågår diskussioner om hur stort underskottet är i den befintliga verksamheten. Där har man från utbildningsförvaltningen och stadsdelen olika sätt att räkna.

Jag tror att man på flera ställen i staden där det kommer att bli stora förändringar på grund av schablonsystemet kommer att behöva sätta sig ned och diskutera. Det system som har varit tidigare har varit helt orimligt, det vill säga att de mottagande skolorna bara kan säga: de här kostnaderna har vi, och skicka en räkning. Under 2005 måste det bli någon form av ansvarsfördelning mellan utbildningsnämnden och stadsdelarna för att ingen ska få alltför dramatiska effekter och ingen ska drabbas av alltför stora underskott.

Så småningom kommer man att behöva göra besparingar för att med de nya schablonerna måste vi komma i balans i budgeten.

Vi ska veta att i särskolan är det så att har man en grupp där det var tänkt att man skulle ha 20 barn och får ersättning men det bara kommer 12 barn, så har man fått ersättning för 20 barn. Tidigare har det inte varit någon kontroll eller ekonomisk ordning och reda på särskolan. Detta måste vi råda bot på.

Anförande nr 50

K a r l B e r n (fp): Du, Erik, det låter ju bra att det verkar vara på rätt väg. Kan du då garantera att det inte får en menlig inverkan på verksamheten? Kan du garantera verksamheten i särskolorna?

Anförande nr 51

Borgarrådet N i l s s o n (s): Nej, jag kan inte garantera att det inte kommer att bli besparingar för att komma i balans i budgeten. Det tror jag att man kommer att behöva göra på några av enheterna, också på Mockasinen.

När vi har benat upp det hela tror jag att vi kommer att se att så illa var det inte, med de utomordentligt stora skillnader som har angetts och med oerhört starkt neddragna resurser. Det finns vissa intäkter som man inte har räknat med, och förmodligen måste utbildningsnämnden gå in och täcka en del av den differens som man pratar om. Jag tror att vi så att säga behöver en riskdelning mellan staden och stadsdelarna.

För framtiden behöver man nog vidta en del åtgärder för att komma i balans. Om det handlar om att ta in ytterligare något barn eller gör någon neddragning på personalsidan kan inte jag svara på.

Anförande nr 52

K a r l B e r n (fp): Jag är inte riktigt lugn, måste jag säga. Men nu ska du ju snart vara barnledig, och då får jag väl hoppas att du överlämnar ärendet med prioritet till din efterträdare så att vi får jobba vidare.

Jag tackar för dina svar.

Fråga nr 3. Skatteskrapan

Ewa Samuelsson (kd): Att Skatteskrapan skulle bli studentlägenheter var ett av de 99 löftena har väl inte undgått någon. Det har varit en del ifrågasättanden under resans gång, inte minst för kostnaderna. Nu kommer också Boverket och säger att bullernivån blir alldeles för hög, 12–13 decibel över riktvärdet på 55 dB.

Min fråga till borgarrådet är: Anser borgarrådet att man ska fortsätta planeringen för att bygga de här bostäderna trots det höga bullervärdet?

Anförande nr 53

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): På den frågan vill jag absolut svara ja.

Det är naturligtvis så att när vi fick avslag på kvarteret Stuten var det ett uttryck för att vi som lever i Stockholms innerstad egentligen inte borde få leva här med tanke på de nya bullernormerna. Hela fullmäktige är överens om att vi behöver bygga långt mycket mer än vad som görs.

I det sammanhanget kan nämnas att precis intill Skatteskrapan har man för några år sedan byggt nya bostäder; de är inte bullerstörda. Det byggs på Högbergsgatan lägenheter där man också klarar av detta.

Det du hänvisar till är en utredning från Boverket. Nu har Stockholms länsstyrelse ställt sig bakom att detta hus omvandlas till bostäder. Jag tycker att det är väldigt positivt.

Anförande nr 54

E w a S a m u e l s s o n (kd): I ärendet nämns att studentbostäder möjligen kan ses som korttidsboende, och därför skulle man då kunna ha overseende med att bullret blir så mycket högre än normen. I äldreomsorgen pratar man om korttidsboende, och då kan det gälla några veckor upp till tre månader, medan det här kan gälla upp till sex år. Därför undrar jag om ansvarigt borgarråd bara för att driva igenom ett av sina vallöften tycker att det är acceptabelt att studenterna ska utsättas för detta buller.

Anförande nr 55

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Nej, Ewa Samuelsson, det är inte ”bara för att” utan det är *just därför att*. Stockholms studenter behöver lägenheter att bo i. Stockholms unga behöver lägenheter att bo i. Vi har en gigantisk bostadsbrist. Vi

kommer att jobba med både nyproduktion, konvertering och på- och tillbyggnader i en takt som inte har skådats sedan miljonprogrammets dagar.

Jag värderar absolut inte detta med korttidsboende, det är inte vår sak att bedöma. Vi har gjort en politisk prioritering, uttryckt en politisk vilja. Vi kommer att genomföra det här.

Anförande nr 56

E w a S a m u e l s s o n (kd): Att det behövs fler studentbostäder är vi överens om. Men vi vet ju också att vi skulle kunna få många, många fler och mycket, mycket billigare om vi hade byggt nytt, och kanske också förlagt dem till ytterstaden där vi har en hel del av våra utbildningar.

Nej, det intressanta här är att det är politik på hög nivå. Här hjälper länsstyrelsen Annika Billström att få igenom detta för att hon ska slippa stå till svars för ytterligare ett löftessvek. Det är mycket intressant med anledning av det som du själv nämnde om kvarteret Stuten, där man inte skulle få bygga. Men här tycker alltså länsstyrelsen att det ändå är angeläget att du får igenom Skatteskrapan.

Anförande nr 57

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker mig ana någon sorts ironi hos Ewa Samuelsson. Jag kan väl inte tänka mig att du vill missunna Stockholms studenter boende i centrala delar av Stockholm?

Det som är så bra i de planer som nu ligger är just att vi bygger precis som du säger, i hela Stockholm. Jag tycker det är enormt positivt att vi får den här möjligheten.

Pratet om politik på hög nivå – inte vet jag, men nog trodde väl jag att länsstyrelsen i Stockholm ska värna sitt län och länets utveckling. Vi bor ändå i en av Europas mest spännande regioner, och ska vi klara den internationella konkurrenskraften så behöver vi lösa både bostadsförsörjningen och en hög och bra högskoleutbildningsnivå.

Fråga nr 4. Skatteskrapan

Mats G Nilsson (m): Herr ordförande! Nu vänder jag mig till borgarrådet Börjeson. Annika Billström sade i sitt anförande att hon inte tar ställning till frågan om korttidsboende. Men efter det att beslutet togs i länsstyrelsen – ett beslut som baserades just på att det var ett korttidsboende – har Boverket kommit med sin rapport som säger att detta *inte* är fråga om ett korttidsboende. I den skiljaktiga mening som finns i länsstyrelsens beslut förs det fram att om det inte rör sig om korttidsboende så strider det här mot lagen.

Jag skulle vilja ställa frågan så här: Är det rimligt att satsa miljarder av Stockholms skattebetalares pengar för någonting som är så juridiskt osäkert?

Anförande nr 58

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ja, Mats, det är rimligt att satsa pengar på att göra det möjligt för studenter att bo i Skatteskrapan.

Jag vill också säga att Boverkets utredning alltså är just en utredning, med förslag. Man säger att studentboende inte skulle vara korttidsboende. Denna fråga kommer fortsättningsvis att diskuteras – det är ju en utredning vi talar om.

Vi behöver studentlägenheter. Vi tycker att det är en oerhört viktig satsning vi gör nu.

Anförande nr 59

M a t s G N i l s s o n (m): Ja, det är sant att vi behöver studentbostäder. Och det är definitivt sant att det här är en satsning – det är en enorm satsning, i pengar räknat. Men frågan är om det är en klok eller en ekonomiskt vansinnig satsning.

Båda två kan vi ju stå här och laborera med vad som kommer att hända i de juridiska tvister som kan komma ut av detta. Varken du eller jag vet resultaten av det.

Boverket har, precis som du säger, lagt fram en utredning. Om detta blir lag och regler är det utifrån de rättsfall som finns, inklusive det beslut som länsstyrelsen har tagit, ganska uppenbart att det strider mot den tänkbara lagstiftning som kan komma.

Jag blir förvånad att du inte hyser några som helst tvivel. Det kan faktiskt vara så att du sätter sprätt på miljarder kronor och sedan står där med studentbostäder som studenterna inte får bo i.

Anförande nr 60

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige och Mats G Nilsson! Nu är det ju så att länsstyrelsen har sagt ja till studentbostäder i Skatteskrapan. Man anser att det är fullt möjligt att bo där, liksom man kan bo på andra sidan Götgatan och i huset bakom Skatteskrapan, där det torde vara samma bullernivå.

Samtidigt vill jag betona att vi självklart kommer att arbeta för möjligheten att fortsätta att bygga bra bostäder, både i Stockholms innerstad och i ytterstaden.

Anförande nr 61

M a t s G N i l s s o n (m): Jag ber att få repetera en sista gång: Py, i beslutet från länsstyrelsen, på sidan 2, står det: ”En förutsättning för att kunna godta detta korttidsboende” är det den domen baseras på.

Anförande nr 62

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Vi kan alltså i nuläget luta oss mot ett beslut från länsstyrelsen som säger att det är möjligt att bo i Skatteskrapan.

Det är också så att det finns byggnadstekniska möjligheter att se till så att bullernivån hålls. De nedersta våningarna kommer att vara kontor.

Jag är inte ett dugg orolig för att det kommer att bli ett riktigt bra studentboende i Skatteskrapan.

Fråga nr 5. Kultur i ytterstaden

Madeleine Sjöstedt (fp): Tillgången till kultur i ytterstaden är en oerhört viktig fråga. Med anledning av det skulle jag vilja ställa frågan hur man funderar från majoritetens sida när man har pengar över och tycker att 4 miljoner ska plöjas ned i en hyra för att Stadsteatern ska hyra en ny scen i Skärholmen, medan det i söderförort finns flera mycket väl etablerade fria teatergrupper som skulle vara oerhört tacksamma att få del av lite av de här pengarna. Fria Teatern i Högdalen föreslås nu få en minskning av sina mycket snålt tilltagna bidrag, samtidigt som man ska satsa på denna jättescen.

Jag undrar: Hur ser denna kulturpolitiska prioritering ut, där ett mångårigt, gediget arbete i en av de hårdaste förorterna, nämligen Vantör, från en teater som är mycket väl respekterad möts av kalla handen och neddragna bidrag. Är det en satsning på ytterstaden, Erik Nilsson?

Anförande nr 63

Borgarrådet N i l s s o n (s): För det första gör jag ingen konstnärlig bedömning av Fria Teatern, men de kamrater i kulturstödsutskottet som håller på med sådant har efter vad förstår kommit fram till att man inte ska göra någon neddragning av stödet dit.

När det gäller kultur i ytterstaden tycker jag att det är fantastiskt spännande att du tar upp det, Madeleine Sjöstedt. Det vi gjorde i budgeten nu var att satsa hela 5 procent av stadens stöd till Stadsteatern i en etablering utanför innerstaden, nämligen i Skärholmen, i en fast, professionell scen som vi tror kommer att bli väldigt spännande och bra. När vi debatterade det pratade du om att det är fritidsverksamhet och icke professionell verksamhet eftersom den ligger i ytterstaden, och ni har ju avslagit det i ert budgetförslag.

Jag tror nog att allmänheten förstår att vi har skilda synsätt på kultur i ytterstaden. Vi tycker att det är rätt att satsa på kultur i ytterstaden, och därför är det med glädje jag kan säga att vi satsar 10 miljoner på en fast scen för Stadsteatern i Skärholmen.

Anförande nr 64

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Ja, vi har olika syn på vad man använder pengarna till i staden, det är alldeles riktigt. Erik Nilsson prioriterar 4 miljoner till hyreskostnader i Skärholmen. Jag skulle säga att de pengarna skulle användas till att producera mer teater så att fler stockholmare skulle kunna se god teater.

Jag är mycket tacksam för att Erik Nilsson nu säger att Fria Teatern i Högdalen inte ska få en neddragning; jag hoppas att detta fullföljs i kulturstödsutskottet.

Men jag noterar också att den möjlighet som man skulle kunna haft genom att ge en liten skärv av de enorma resurser som helt plötsligt finns tillgängliga för kultur till en grupp som har bedrivit ett mångårigt arbete tar man över huvud taget ingen hänsyn till. Det är roligare för Erik Nilsson att få klippa av bandet för en ny scen, som kommer att kosta invånarna 4 miljoner kronor – helt bortkastat!

Anförande nr 65

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag blir inte riktigt klok på om Madeleine Sjöstedt tycker att det är bra att det ska spelas professionell teater i Skärholmen eller inte – det verkar lite oklart.

Ska man spela professionell teater så måste man ha en lokal att göra det i, en scen att göra det på. Ska man spela riktigt bra, spännande, utvecklande och nyskapande teater så krävs det en bra scen, en bra lokal att vara i. Det kommer det att bli i Skärholmen.

Är det inte så att det som du blir provocerad av är att vi kommer att få en lika spännande teaterlokal i Skärholmen som den vi har vid Sergels Torg? Är det inte egentligen det som du är upprörd över, Madeleine Sjöstedt?

Anförande nr 66

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Erik Nilsson, jag förstår att du nog aldrig har varit på Fria Teatern. Det låter faktiskt så. I Vantör finns det en fantastiskt bra teaterlokal, som skulle kunna användas dygnet runt till fantastiska föreställningar. Den kostar inte 4 miljoner kronor om året.

Jag föreslår, Erik Nilsson: Sätt dig på den gröna linjen, stig av i Högdalen och gå till Fria Teatern och titta. Där finns det en fantastiskt bra scen som man kan besöka.

Men jag inser att du är mer intresserad av att klippa band till flashiga nya lokaler än av att ta vara på de gamla fina lokaler som finns med de aktiva kulturarbetare som är verksamma där, som nu inte röner någon uppmärksamhet över huvud taget.

Anförande nr 67

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jo, jag har varit på Fria Teatern inte mindre än två gånger. Jag tycker det är en mycket bra verksamhet, och det gläder mig att vi kan fortsätta att stödja Fria Teatern.

Jag är dessutom övertygad om att om vi jobbar mer med teater i ytterstaden så kommer också de fria grupperna som finns i ytterstaden att få en större marknad, om man uttrycker sig på det sättet.

De fria grupperna har tidigare varit oroliga för att vi ska spela gratis teater och att man på det sättet drar undan konkurrensmöjligheterna, men det är inte fråga om det utan man kommer att ta ut biljettpriser.

Man behöver inte oroa sig för Fria Teatern, annat än om det skulle bli ett borgerligt maktskifte, med den kulturpolitik som det blir då.

Vad det handlar om är helt enkelt att ni är emot satsningen på Skärholmen.

Jag tror att det kommer att bli problem för dig, Madeleine Sjöstedt, när Skärholmenscenen har startat och vi kommer att ha en framgångsrik teater, nyskapande och med väldigt många besökare. Då tänker jag påminna dig om att detta har Folkpartiet varit emot!

Fråga nr 6. Särskolan

Anförande nr 68

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter! Fullmäktigedebatten för någon vecka sedan angående särskolan Mockasinen var ju på tapeten igen. Det var viktigt att lyfta debatten om särskolan, för det är många utsatta barn.

Nu finns det även i Bromma ett förslag om att lägga ned Blackebergsskolan, en särskola, därför att det inte finns några Brommabarn som går där. Drivkraften är att majoriteten har lagt fast riktlinjer om att minska lokalytorna ute i stadsdelsnämnderna.

Min fråga till borgarrådet Erik Nilsson är därför om någon ser helheten. Kommer det att finnas tillräckligt med platser inom särskolan, och hur ska vi bevaka de här barnens intressen i staden generellt? Det här är ju en känslig grupp barn, som behöver trygghet, och föräldrarna behöver också känna kontinuitet. Jag hoppas att Erik Nilsson tänker särskilt på hur man ser på helheten. Vad avser Erik Nilsson att göra för att tillgodose de här barnens särskilda behov?

Anförande nr 69

Borgarrådet N i l s s o n (s): Désirée, jag lägger mig inte i lokalfrågor i de enskilda stadsdelarna, men självklart måste vi ha en överblick så att vi kan se att vi totalt sett i staden kan tillmötesgå de behov som finns. Det är också syftet bakom att vi har en särskoleenhet som dels kommer att göra behovsbedömningar, dels kunna ha överblick över vilka grupper som finns runt om över staden.

Jag tror inte att de vanliga särskolegrupperna kommer att vara något problem, därför att i dag finns det i alla stadsdelar vanliga särskolegrupper i en betydande omfattning. Problemen kan komma att uppstå när det gäller speciella grupper, som det vi pratade om tidigare: träningsskolegrupper, Mockasinen och så vidare. Där måste vi verkligen bevaka så att det finns specialiserade grupper över staden.

Fallet i Bromma kan jag inte kommentera.

När det gäller strukturen måste jag ändå säga så här. Vi har haft en fullständigt absurd ordning för hur pengar har gått ut till särskolan. Det kan inte vara så att rektor eller lokalt verksamhetsansvarig i slutet av året kan skicka in en räkning: Så här mycket kostade verksamheten. Det kan inte vara oberoende av om man har haft 12 eller 20 barn i verksamheten. Det system som har varit tidigare är både ekonomiskt

och verksamhetsmässigt mycket dåligt. Det nya systemet kommer att bli bättre – men vi kommer att få övergångsproblem. Vi kommer säkert att behöva ha samtal mellan utbildningsförvaltningen och ett antal stadsdelar så att det inte blir problem under övergångstiden. Det tänker jag försöka medverka till, om jag får hänvisa till mitt svar till Karl tidigare. Jag tror att vi behöver ha sådana möten bilateralt mellan utbildningsförvaltningen och alla de berörda stadsdelarna för att få se vilka problem som kan dyka upp.

Anförande nr 70

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Min oro är naturligtvis för barnen eftersom de slits upp från en miljö som på något sätt ändå har en viss trygghet, och de behöver givetvis kontinuitet.

Min fråga gällde om det finns en trygghet i att de här barnen kan garanteras plats, men också hur man hanterar förändringar inom särskolan och hur snabbt det kan gå. Ditt svar säger att det finns platser och att barnen kommer att tas väl om hand i andra stadsdelar, men jag hoppas att du också ser till att bevaka de här barnens intressen så att man får en bra övergång.

Fråga nr 7. Skolskjutsar

Anförande nr 71

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag vågade inte hoppas att jag också skulle få möjlighet att ställa en fråga till Erik Nilsson, som ju har blivit väl försedd med frågor under den här frågestunden.

Borgarrådet Nilsson, jag har läst i tidningen att i det ärende som kommer på torsdag kommer Socialdemokraterna att ställa sig bakom en besparing på särskoleeleverna men säga nej till en besparing på i praktiken vuxna, friska gymnasieungdomars SL-kort. Eftersom jag läser tidningen noga och är intresserad av Erik Nilssons synpunkter på detta vill jag veta om det verkligen är sant som det står i tidningen.

Är det sant?

Anförande nr 72

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ja, att vi ska ha fria SL-kort för gymnasieelever har fullmäktige fattat beslut om, och det varken kan eller ska några nämnder överpröva.

När det gäller särskolan är det så här. Under en lång rad av år har kostnaderna för skolskjutsarna ökat explosionsartat. I genomsnitt ligger vi på kostnader på uppemot 100 000 kronor per barn och år i särskolan. Det innebär att det kan vara så mycket som 20 procent av de totala kostnaderna för särskolan som faller på transporter.

Jag tycker det är angeläget att så mycket som möjligt av pengarna som går till särskolan ska gå till undervisning, så att den har en bra kvalitet och barnen får en bra undervisning. Då tror jag att man behöver strama åt skolskjutsreglementet något.

Däremot kommer vi inte att rakt av rösta på förvaltningens förslag, som kan få till följd att barn som tidigare har fått placering i andra delar av staden, i andra kommuner eller liknande i praktiken kommer att få svårt att gå kvar där. Det tycker inte jag är rimligt, men däremot tycker jag att man vid de nya placeringar som görs ska tillämpa ett striktare skolskjutsreglemente.

Anförande nr 73

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag tycker det här är fullständigt makalöst, herr ordförande, fullmäktige!

Var det någon som hörde Socialdemokraterna före valet berätta om att man skulle skära ned på den grupp elever i skolan som har störst behov, som i praktiken inte har några riktiga liv på det sätt som vi har och som vi den här lokalen har det största ansvaret för? Är det någon som har hört Erik Nilsson före valet stå på gator och torg och säga att han tyckte att det var för mycket konsumtion av skolskjutsar?

Herr ordförande, jag tycker det här är en oerhört allvarlig och seriös fråga. Det talas om rättvisa, det talas om solidaritet. Men här sparar man på den grupp som verkligen behöver vårt stöd och vår hjälp till någon form av liv!

Samtidigt står Erik Nilsson och säger att fria SL-kort till stadens gymnasieelever ska behållas. Det är självklart att det är ett val som Erik Nilsson har gjort. Du prioriterar att dela ut fria SL-kort till gymnasieeleverna framför att ge dem i särskolan en vettig vardag.

Anförande nr 74

Borgarrådet N i l s s o n (s): Nej, Mikael Söderlund, vår politik går just ut på att satsa mest pengar på dem som har störst behov; det har ni tidigare röstat nej till i den här salen.

När det gäller särskolan ska vi ha oerhört mycket pengar i verksamheten. I dagsläget har Stockholm en budget för särskolan som ligger 30 procent över genomsnittet i riket. Om man räknar både särskolan, skolbarnsomsorgen och för de äldre barnen korttidstillsynen, handlar det om en snittkostnad på mellan 400 000 och 500 000 kronor. Jag tycker det är rätt att vi ska satsa de pengarna för att de här barnen ska få likvärdiga möjligheter till en bra utbildning.

Problemet är ändå att om man har en sådan organisation att en större och större del av de pengarna går till skolskjutsar i stället för undervisning, är det en dålig politik. Har man en sådan organisation att det inte alls är elevernas behov som blir avgörande för resurstilldelningen utan hur stora kostnader rektor uppger att han eller hon har för verksamheten, så är det dåligt använda resurser.

Det borde väl ändå Mikael Söderlund vara överens med mig om, att kvaliteten på en verksamhet beror *både* på insatta resurser *och* på hur de resurser man har används? Vi vidtar nu ett antal åtgärder för att se till att de resurser som man har används på bästa sätt.

Anförande nr 75

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag tycker ändå att fullmäktige ska känna till vad Socialdemokraterna nu gör, partiet för rättvisa som de kallar sig. De drar in skolskjutsarna för elever i särskolan, de som har störst behov av samhällets stöd. Man tar ifrån dem rätten att välja skola. Har de dessutom oturen att ha skilda föräldrar så får de i framtiden bara åka till en av sina föräldrar. Det är vad Socialdemokraterna kallar för rättvisa och solidaritet.

Jag tycker det är ynkligt! Jag tycker det är skamligt!

Det är en så liten kostnad på marginalen, att om man jämför det med dessa SL-kort som nu delas ut till samtliga elever i skolan är det en löjlig summa.

Om det nu är ett problem för Erik Nilsson att budgeten är tagen, ska jag med glädje föreslå fullmäktige att vi tar upp budgeten på nytt och att vi i stället för att spara på särskoleelevernas, de mest utsatta barnens, skolskjutsar, drar in SL-korten för vuxna, friska elever.

Anförande nr 76

Borgarrådet N i l s s o n (s): Men Mikael Söderlund, du säger saker och ting som inte är sanna. Förslaget innebär inte att man kommer att nekas skolskjuts. Man får enligt förslaget skolskjuts till den skola där man har anvisats plats.

För dem som har valt en annan skola än den som är den närmaste och befinner sig på de skolorna i dag anser jag inte att skolskjutsen ska dras tillbaka.

Tillbaka till dig får man väl ändå ställa frågan: Om man har total valfrihet i den meningen att vi ska betala skolskjuts vart än i landet som eleverna går, hur mycket pengar blir det kvar till själva undervisningen? I Moderaternas budget, som inte innehåller något annat förslag till särskolan, hur lite pengar vill du satsa på lärarna? Det verkar ju inte finnas några som helst begränsningar av hur mycket pengar du vill satsa på taxiresor.

(Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande, jag får inte svara.)

§ 20 Avsägelse och fyllnadsval m.m. (mem. 2004:13; skrivelse 6)

Anförande nr 77

E l i s a b e t h   B r a n d t   Y g e m a n (s): I ärendet står det ”ersättare i stadsdelsnämnden Maria-Gamla Stan”, men det är fråga om ordinarie ledamot, Bo Holmberg.

*§ 21 Förslag till inrättande av Flatens naturreservat**Upphävande av kommunfullmäktiges beslut den 6 oktober 2003 § 17, samt beslut om att inrätta Flatens naturreservat (utl. 2004:156)*

Anförande nr 78

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Detta ärende handlar om inrättande av Flatens naturreservat. Det är ett ärende som vi i sak tog i kommunfullmäktige redan 2003. Ärendet överklagades då till länsstyrelsen, där man påpekade att beslutsklämmarna inte var till fyllest. Det framgick inte syfte, avgränsningar när det gäller föreskrifter och skötselplan. Detta är numera gjort på ett riktigt sätt, får vi hoppas. Jag föreslår att vi nu fattar beslut i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 79

M a t s G N i l s s o n (m): Fru ordförande! Jag skulle vilja avslå detta olyckliga och onödiga förslag. Vi är alla överens om behovet av grönområden, inte minst i rekreationssyfte. Men det är ett onödigt förslag, för det finns inga exploateringsplaner för området. Däremot låser vi in området för all framtid genom det här förslaget.

Det är onödigt också för att det kommer att skapa en hel del problem för friluftslivet. Förslaget innebär ett förbud att anlägga naturstig, och det är någonting som vi av erfarenhet vet sker spontant. Detta innebär alltså en begränsning av människors möjlighet att använda området i rekreationssyfte. Det är ett förbud mot att bryta kvistar, vilket också är en konsekvens av att människor rör sig i skogen.

Det finns ett antal exempel där scoutrörelsen och andra organisationer har hindrats från att bedriva verksamhet i naturreservat. Det gör att en sådan här åtgärd – som så klart har ett gott syfte, att öppna upp för rekreation i området – snarare kommer att begränsa detta.

Jag yrkar bifall till Moderaternas och Folkpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 80

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Fru ordförande, fullmäktige! Vänsterpartiet ser med tillfredsställelse på att ännu ett naturområde sparas till fromma för kommande generationer i Stockholm.

Flatenområdet har ett högt skyddsvärde genom sin mångfald av rara växter och utbredda områden av ädelskog.

Remissinstansernas och sakägarnas positiva inställning till reservatsbildningen är också glädjande.

Det smolk i glädjebägaren jag förnimmar är att de borgerliga partierna reagerar negativt. Jag accepterar givetvis deras demokratiska rätt att tycka annorlunda.

Slutligen vill jag säga om Skarpnäcks stadsdelsnämnds ängslan att utifrån sin nuvarande budget överta skötselansvaret för naturreservatet, att jag förutsätter att det kommer att kompenseras av centrala budgetmedel.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 81

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är så trevligt att inrätta naturreservat att vi gör om det en gång till.

Skämt åsido: Flatenreservatet är ett bra tillskott, ett av flera tillskott av naturreservat som vi tänker genomföra den här mandatperioden. Det är ju väldigt viktigt att avsätta och skydda områdena för framtida generationer och för den biologiska mångfalden.

Det är tråkigt att Moderaterna och borgerligheten är emot att värna viktiga grönområden. Rekreationen kommer att begränsas mycket marginellt, Mats. Det handlar om att bryta grenar och kvistar på levande träd och buskar. Om du kliver på pinnar på marken är det inga som helst bekymmer, så du kan knalla omkring hur mycket du vill i skog och mark, bara du inte sätter i gång och rycker grenar från träden – och det brukar man ju inte göra i sådant som inte är naturreservat heller, eller hur?

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 82

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Skälet till att vi är skeptiska är naturligtvis att bostadsbyggandet går på sparlåga i den här staden och att den styrande majoriteten ägnar mer tid åt att inrätta olika naturreservat än att se till att det finns markanvisningar och byggplaner i staden.

Självklart måste vi ha naturreservat, men vi tycker att gränserna för det här är för generöst tilltagna och att man heller inte har gjort en ordentlig konsekvensanalys av vad det innebär, till exempel för stadens ekonomi, att man får ett så här omfattande naturreservat, som naturligtvis kommer att belasta stadens ekonomi så småningom.

Anförande nr 83

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är ingen självklarhet att så fort ett område föreslås att bli naturreservat ska det bli det. Men just när det gäller Flatenområdet tillstyrker vi kommunstyrelsens förslag men vill understryka vikten av det som borgarrådet också nämner om att se över tillgängligheten så att handikappade inte uteslås från att kunna utnyttja området, inte minst för att kunna nå fram till vattnet och till exempel kunna fiska, som det särskilt nämns ifrån Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 23 Förslag till detaljplan för kvarteren Kontorsskylden, Inköpschefen m.m. inom stadsdelen Vällingby – Vällingby Centrum, Dp 2002-17221-54
Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 18 oktober 2004 (utl. 2004:157)
Genomförandebeslut avseende exploatering inom Vällingby Centrum
Hemställan från gatu- och fastighetsnämnden (utl. 2004:161)*

Anförande nr 84

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Här har vi faktiskt igen ett ärende som vi har behandlat vid ett tidigare kommunfullmäktige. Detta ärende om Vällingby Centrum minoritetsåterremitterades den 18 oktober. Nu har vi ett kompletterat utlåtande, som vi hoppas ska svara på de frågor som man ställde från den borgerliga kanten.

Det är ju så att det är markanvisat för 4 000 lägenheter i Vällingby Centrum. När det gäller utvecklingen av projektet har man gjort flera externa kontroller, både vad det gäller inriktning och ekonomi. Man har också gjort känslighetsanalyser av projektekonomi och kontinuerliga marknadsbedömningar, som en del av projektets riskhantering. Där har man studerat hyresnivåer, byggkostnadsutveckling, konjunkturutveckling och konkurrenssituationen. Så här långt kan man se att de tecknade hyreskontrakten är 10 procent över budgeten för projektet. Man kan också se att intresset för att hyra lokaler i området är stort.

Jag hoppas att vi med de kompletteringar som finns i ärendet nu kan gå till beslut i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 85

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Att Vällingby Centrum behöver moderniseras och byggas ut och om är faktiskt de flesta i den här salen överens om. Ombyggnationen är dessutom i full gång, och kostnaderna beräknas bli någonstans mellan 2,5 och 3 miljarder. Handelsytan i det nya centrumet kommer att fördubblas, närmare 84 000 kvadratmeter. Under de mest intensiva dagarna i projektet kommer det varje dag att omsättas ungefär 3 miljoner kronor per dag. Jag tycker det säger sig självt, att om det här ska kunna gå i hamn på ett säkert och tryggt sätt så behöver man ha en bra projektorganisation, och man måste ha tydliga, klara och bra regler att följa i hela projektet.

Farhågorna har varit ganska stora. På initiativ av Stockholms Stadshus AB gjordes bland annat en oberoende revisionsutredning av Öhrlings Reveko. Jag har den här och läser: Projektarbetet i stort bedrivs i enlighet med de projektdirektiv som fastslagits. Dock finns ett antal förbättringsområden inom vilka åtgärder bör företas för att minska risktagandet.

Det är där som jag vill peka på ett antal uppenbara risker, som ju också revisorerna talar om på sidan 5 i sin rapport. Man säger att man har gjort en genomgång och har funnit att det praktiska projektarbetet inte bedrivs i tydligt indelade skeden. Sedan rekommenderar man att det görs en övergripande riskhantering i projektet och att

man säkerställer den genom att tydliggöra skedesindelningen och göra tydliga etapper.

Men, ordförande, vad händer i verkligheten? Jo, i projektets verklighet, det vill säga i Svenska Bostäders styrelse, fattade man för ett par veckor sedan beslut att – under förutsättning att planerna vinner laga kraft – genomföra upphandling av modevaruhuset för 363 miljoner kronor, genomföra upphandling och uppförande av parkeringshus för 420 miljoner kronor, göra det här taket för 90 miljoner kronor och göra en ombyggnad av tunnelbanehuset inom ramen för 29 miljoner kronor. Allt det här tar man i en klump.

Jag skulle vilja fråga både dig, Py Börjeson och Roger Mogert: Är det här verkligen i enlighet med de synpunkter som de oberoende revisorerna har lagt fram? Det är väl ingen etappindelning det är fråga om.

Anförande nr 86

Borgarrådet M o g e r t (s): Jo, det är en etappindelning. Vi har arbetat med en etappindelning hela tiden.

Det är också så att den oberoende granskaren har följt upp sin granskning för att se vad bolaget har gjort och prickar av punkt för punkt att man har agerat utifrån de rekommendationer som har funnits.

Det detta oberoende bolag nu säger är att det fortfarande finns risker: Den enskilt största risken är att detaljplanen fördröjs.

Anförande nr 87

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande och Roger Mogert! De projekt som jag räknade upp är, om du räknar ihop vad de är värda, kostnadsberäknade till 902 miljoner kronor totalt. Och det tar man i en enda klump. Hur kan du påstå att man har gjort en tydlig etappindelning, när man tar allting – *take it or leave it*? Det kan inte vara rätt!

Det kan inte vara fel att lyda revisorernas, som säger: Ta det försiktigt! Går det fel kan man nämligen slå till bromsarna då. Det kan vi inte göra i dag.

Ibland är det faktiskt bra att ha både hängslen och livrem, även i politiken!

Anförande nr 88

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Till att börja med ska jag säga att det är mycket bra att den här upprustningen nu börjar komma i gång och att det byggs bostäder – gärna fler. Det verkar vi vara ganska överens om här i salen.

Sedan är det väl snarare så att det handlar om att vi har lite olika uppfattning om hur försiktiga vi ska vara med pengarna. När det är ett projekt i miljardklassen är det än mer angeläget att vara noga med kalkylerna. Det är därför vi i den borgerliga oppositionen i Svenska Bostäder många gånger har önskat en än mer tydlig

etappindelning, för att lättare kunna bromsa eller stanna upp en del projekt om intäkterna inte verkar bli de som behövs för det hela.

Fast ibland, ska jag säga, känns ekonomin som ett mer lätthanterligt problem mot alla de bevarandekrafter som man emellanåt kan bli lite trött på och som, höll jag på att säga, vill göra museum av allting. Det är lite tråkigt. Ta bara markbeläggningen, som till varje pris ska bevaras. Den är å ena sidan väldigt vacker och så, men det blir svårstädat och det är dålig framkomlighet. Det måste ändå gå att göra varsamma omdaningar utan att hela tiden få höra att allt måste bevaras.

Det här tycker jag är ett problem som rör nästan alla projekt vi ger oss på och något som vi i fullmäktige verkligen borde fundera på hur vi ska kunna bli bättre på att hantera.

Det är en bra och efterlängtd upprustning. Jag hoppas att vi kan hantera ekonomin på ett varsamt sätt och vill därmed yrka bifall till kommunstyrelsens förslag. Jag påpekar att det finns ett särskilt uttalande.

Anförande nr 89

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet är i stort positivt till upprustningen av Vällingby Centrum, men förnyelsen måste naturligtvis ske på ett lämpligt sätt eftersom det är ett riksintresseområde.

Vi hade gärna sett fler bostäder i den centrala delen än vad som planeras i dag. Ovanpå den överdäckade vändslungan borde det gå att tillskapa fler bostäder, vilket man också borde förbereda för. Det är någonting vi vill trycka på.

Samtidigt är vi skeptiska till de ”flygande taken”, de kräver väldigt mycket underhåll. Glastak blir sällan ordentligt genomskinliga om man inte sköter dem hela tiden, och det kostar också pengar.

Vi var väldigt tveksamma till byte av markbeläggning och tror att det borde kunna gå att hitta andra lösningar som ändå tar hänsyn till tillgängligheten.

Sedan handlar det om kollektivtrafiken. Man borde se till att få bättre och smidigare bytesmöjligheter mellan tunnelbana och buss, antingen direkt över perrong eller med en hisslösning.

Naturligtvis gäller det att hålla i pengarna och ha ordning på ekonomin. Det hoppas vi kommer att fungera bra nu – det räknar vi med.

Anförande nr 90

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Det är ingen hemlighet att Folkpartiet känner en stark oro för ekonomin i det här projektet. Det gör vi inte för att vi tror att projektet i sig är dåligt eller att det är illa genomfört eller feltänkt eller så, utan helt enkelt dels för att man fortfarande inte har en tydlig etappindelning, dels för att underlaget i Vällingby är för litet för att bära den här investeringen. Det är helt enkelt väldigt mycket pengar, som ska betalas av ett begränsat befolkningsunderlag –

samtidigt som vi ser att centrumanläggning efter centrumanläggning i Stockholmsregionen bygger ut. Det här är en anläggning som måste konkurrera med till exempel Kista, en jätteanläggning där det är varmt och skönt, där man kan lämna rocken i bilen på de utmärkta parkeringarna och så vidare. Mot detta ska ställas Vällingby Centrum, som inte kommer att vara inomhus. Jag tror att det blir svårt, och det är därför vi är skeptiska.

En sak som man skulle kunna göra och som Folkpartiet i kväll lägger en motion om är att ytterligare pröva fler bostäder i Vällingby Centrum, att vi tar ett varv till för att på det sättet se till att man ökar det ”inhemska” befolkningsunderlaget för Vällingby Centrum. Försök se om vi kan skrapa fram mera mark där ute, om vi kanske kan bygga ovanpå centrumanläggningen i större utsträckning än i dag, för att helt enkelt se till att Vällingby Centrum förstärker sin attraktionskraft. Då tror ju jag och Folkpartiet att det är väldigt viktigt att det blir bostadsrätter för att på det sättet råda bot på Svenska Bostäders stora dominans i området.

Anförande nr 91

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Fru ordförande, fullmäktige och ärade åhörare! Det finns några epitet man kan sätta på Vällingby Centrum. I dag är det ju ganska chanserat, nedslitet, litet och gammalt. Vad vi ska göra är att göra det större, göra det bättre och göra det nutidspräglad. Det ska bli fler affärer. Det ska komma fler besökare. Det är syftet med hela ombyggnaden, att göra det attraktivt igen.

Med tanke på att vi också bygger bostäder i Vällingbytrakterna, kan vi räkna med att det blir fler som kommer. Skärholmen har inte tillnärmelsevis så många som besöker det centrumet, utan det kommer folk utifrån, och detsamma tror jag kommer att ske i Vällingby Centrum.

ABC-staden är ändå ett ganska etablerat begrepp bland dem som bor i landet. Det är viktigt att se att ABC-staden behöver restaureras, så att den på nytt kan dra besökare som drar lärdom av hur det har varit hittills, att folk har kommit alltifrån Långtbortistan och tittat för att ta idéerna med sig hem.

Därför tycker jag att det ska ges en möjlighet för ABC-staden att idémässigt och tankemässigt växa i takt med sin omgivning och sin huvudstad.

Förnyelsen i Vällingby är skisserad att bli väldigt genomgripande. Det innebär att man måste se det nya Vällingby Centrum som något av en helt ny skapelse. Det är därför som jag accepterar nyheter såsom det flygande glastaket eller vad det kallas i ärendet. Men det är också viktigt att man håller på traditionen, att vissa gator till exempel ska se ut och vara belagda på ett visst sätt. För det är viktigt att hålla historien levande och hålla kvar det gamla och bara förnya det som behöver förnyas.

Vissa remissinstanser har varit något skeptiska, men jag tror att de när programmet är färdigbyggt kommer att vara ganska så lättade och nöjda, likadant som man ser att den första etappen är i stort sett utsåld och uthyrd innan man ens har påbörjat ombyggnationen ordentligt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 92

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande! Torsten Sandgren gjorde en parallell med Skärholmens Centrum. Jag tror att den parallellen har ett stort problem, för Skärholmen har ett helt annat läge än vad Vällingby Centrum har. Det är en nod i Stockholmsregionen med ett fantastiskt kommersiellt liv vid Kungens Kurva, medan Vällingby ligger både geografiskt och kollektivtrafikmässigt mycket sämre till. Jag tror man kan känna mycket större säkerhet när det gäller satsningen i Skärholmens Centrum än vad man kan göra med Vällingby Centrum.

Sedan är det klart att Vällingby Centrum inte får bli en nostalgitripp. Man måste renovera det på ett sådant sätt att människor vill bo där och åka dit för att handla, för annars riskerar kommunen en våldsamt stor ekonomisk förlust.

Anförande nr 93

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Fru ordförande! Det sista håller jag med om, Lotta. Det är det som vi ska sträva efter.

Men du säger att jag gör fel som drar en parallell med Skärholmens Centrum. I närförort runt omkring Skärholmen bor det cirka 110 000 människor. I närförort runt Vällingby bor det cirka 200 000 människor, och där skisseras alltså också flera tusen lägenheter att tillkomma. Därför tror jag inte att parallellen var helt felaktig; inte heller slutsatsen.

Anförande nr 94

A n d e r s B r o b e r g (kd): Jag kanske måste förtydliga mig lite bättre.

Självklart måste man bevara karaktären, man får inte riva och bara göra nytt. Men det handlar också om att göra en lösning som passar.

Trots allt är det ju så att bevarandet av markbeläggningen fördyrar hela projektet väldigt mycket, förutom att det är svårt att ta sig fram, svårstädat och så vidare.

Jag kan ta ett litet exempel från mitt eget fritidshus, ett gammalt 1800-talstorp som jag håller på och rustar upp och bland annat har dragit in el. Jag vill inte bo i ett museum, men samtidigt vill jag göra det varsamt och använder exempelvis oljefärger i stället för plastfärger, för att det ska kunna klara sig vidare.

Jag tror att det här är ett vidare problem, för i projekt efter projekt här i staden stöter vi på dessa konflikter. Vi måste försöka hitta bättre lösningar framöver, för annars kommer det att kosta skjortan.

Anförande nr 95

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Anders, du har återigen rätt men samtidigt en del fel.

Det måste gå att kombinera historia med nutid och framtid, för utan historiesyn är vi på väg in i ett väldigt dystert samhälle. Vi måste våga vara så pass konservativa att vi sparar det som är nyttiga och bra påminnelser.

Den här gatubeläggningen är väldigt särpräglad. Den finns ingen annanstans. Därför är den värd att bevara.

Jag tycker också att oljefärger är bättre till trähus än plastfärgerna.

Anförande nr 96

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Det finns några frågor omkring Vällingby Centrum som måste ventileras.

Det första är att majoriteten ikläder sig ett stort ansvar när man driver ärendet på det sätt man gör. Hela tiden försöker man överbevisa och argumentera ned oppositionen, i stället för att i en sådan här jätteinvestering, som är långsiktig och sträcker sig över flera mandatperioder, sätta sig ned för att allvarligt försöka hitta gemensamma lösningar och synsätt. Trots allt står vi ju så nära varandra i många avseenden, när det gäller behovet av upprustning, när det gäller önskemålet om nya bostäder och så vidare.

Det andra som jag måste med kraft vända mig emot, fru ordförande, är det som Roger Mogert tidigare snärtade till med: det enda och stora hotet är att detaljplanen blir försenad. Det har den i och för sig alla möjligheter att bli, med den lagstiftning som finns – den har en lång resa framför sig efter beslut här i kväll. Men om den snärten menade att ifrågasätta fullmäktiges och ägarens rätt att diskutera och införskaffa mer underlag för sitt investeringsbeslut på 2,5 miljarder, då blir jag orolig för den attityd som majoriteten uppvisar!

Jag tycker tvärtom att lärdomen av det hela är att vi borde ha den här typen av diskussioner i fullmäktige långt tidigare för så stora investeringsbeslut. Jag tycker det är en allvarlig brist i stadens funktion som ägare av Svenska Bostäder att vi inte har haft den här diskussionen långt tidigare utan att vi har den nu, då det snarast går att föra fram att det är fara i dröjsmål, nu kan man inte ha så mycket synpunkter och krångla därför att då kommer det att börja kosta pengar. Projektet drivs alldeles för långt, även om det sker med alla formella regler uppfyllda, innan ägaren/fullmäktige på allvar har diskuterat frågan.

Detta är viktigt att ha med sig för framtiden – vi lär väl få nya sådana här debatter, gissar jag.

Fru ordförande! I det här projektet sätter man nu också in direkta skattemedel, vilket verkligen kan ifrågasättas i ett kommersiellt projekt. Här står ju klart och tydligt från Svenska Bostäder att investeringen med 2,5 miljarder ska bäras av hyrorna. Då har jag svårt att förstå varför man ska rycka ur den investeringsbudget staden har i övrigt, när det finns så många angelägna investeringar dit de pengarna borde föras.

Jag kan konstatera att det var väldigt bra att vi gjorde den här återremissen. Vi har nu fått på pränt i fullmäktiges handlingar en noggrann redovisning från Svenska

Bostäder, som de får stå för och som vi kan följa upp punkt för punkt. Min sista punkt i detta inlägg blir att jag hoppas att man avser att komma tillbaka till fullmäktige med en redovisning av hur det här stora investeringsprojektet förs vidare och hur man uppfyller de punkter som Svenska Bostäder nu i fullmäktigehandlingarna går i god för.

Anförande nr 97

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara tydliggöra att den så kallade pisksnärten som borgarrådet Nordin nämnde till att börja med inte alls var riktad mot dem som känner oro för projektet. Det var faktiskt inte ens min egen pisksnärt, utan det var ett direkt citat ur den konsultrapport som åberopades för att tala om vilka stora risker det fanns. Då tyckte jag det var rimligt att peka på vad konsultrapporten ser som risker.

Anförande nr 98

Borgarrådet N o r d i n (m): Nåja, det fanns väl ändå ett skäl till att du valde just denna rad ur konsultrapporten att framföra till fullmäktige. Nog om detta.

Jag skulle också vilja, Roger Mogert, att du tog till dig det jag säger nu om en återredovisning till fullmäktige av hur det här investeringsprojektet förs vidare. Visst, det kommer att rapporteras till Svenska Bostäders styrelse. Visst, det kommer att rapporteras till koncernstyrelsen. Men jag tycker att 2,5 miljarder bör återredovisas till fullmäktige, när vi nu också har haft den här debatten och de här frågeställningarna.

Anförande nr 99

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Vällingby Centrum är ett av Stockholms finaste förortscentrum, ett av våra mest klassiska centrum. Det fyller 50 år nu, och även om det har åldrats med värdighet så har det åldrats och vi har hamnat i en situation där vi alla är överens om att det finns ett stort behov av förnyelse. Vi ser att går vi inte framåt så kommer vi att gå bakåt. Därför har det här arbetet pågått sedan våren 2001, baserat på en i princip gemensam analys, där alla partier har varit med, som har sagt att centrum behöver en ansiktslyftning, det behöver investeringar, det behöver nya butikslokaler, nya parkeringsplatser, nya attraktioner, nya bostäder inte minst.

När det här nu har pågått i tre år, efter de riktlinjer som vi snart är beredda att ta beslut om, så vill jag säga två saker. Det ena är att jag personligen tycker att inriktningen är riktig. Det andra är att jag vill vara tydlig och säga att jag tycker det är tråkigt att vi i slutänden inte har kunnat nå enighet i projektet. Jag delar synpunkten att detta är en stor investering, och det hade varit mycket bättre om vi hade kunnat hitta gemensam mark. Å andra sidan är det ju så att någon gång kommer den sista etappen, även i ett etappindelad ärende, och det är där vi står i dag.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och muntligen instämma i Sten Nordins önskan om en återrapportering till fullmäktige om detta när det är slut. Det tycker jag är fullständigt rimligt.

Anförande nr 100

L o t t a E d h o l m (fp): Det blir lätt läpparnas bekännelse när Roger Mogert pratar om att vi borde vara överens, att vi i grunden är överens och att det här är små meningsskiljaktigheter. Sanningen är att det inte pågår något som helst arbete i huset för att vi skulle kunna bli överens. Vi har ställt de här frågorna under lång tid men aldrig fått några vettiga svar, utan projektet har bara drivits vidare i full fart. Det är precis som med massor av andra ärenden där det skulle finnas stora möjligheter att komma överens men där gatu- och fastighetsborgarrådet aldrig tar några som helst initiativ för att nå uppgörelser med oppositionen.

Anförande nr 101

Borgarrådet M o g e r t (s): Det där var varken i sak eller i helhet särskilt korrekt. Du vet att vi i det här ärendet möjligen kan ha olika åsikter, men det finns väl andra ärenden där vi kan vara helt eniga om att vi har haft kontakter och där vi försöker lösa problem med stora investeringar.

Anförande nr 102

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Mina bännkamrater uppmärksammade att det kanske inte framgick korrekt vad vi yrkar. I ärende 157 är det alltså bifall till kommunstyrelsen med ett särskilt uttalande, och i ärende 161 har vi en reservation.

*§ 24 Stoppa den förnedrande porreklamen**Skrivelse till kommunstyrelsen av Margareta Olofsson och Iris Birath (båda v)
(utl. 2004:158, skrivelse 7)*

Anförande nr 103

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande! Jag ska berätta för ordförande och fullmäktige att det här ärendet har gjort att jag har blivit fullkomligt mejlbombad, riktigt ordentligt. Det är inte alltid så trevligt, för det är besvärligt att tömma sin brevlåda när sådant sker. Men i det här fallet var det faktiskt väldigt roligt, för alla har varit övervägande positiva, mycket glada, har sagt att det här är ett av de bästa beslut som någonsin har fattats och verkligen sett fram mot det. Då kan man stå ut med en mejlbombning, när den är av det positiva slaget.

Jag tycker också att det är roligt att vi har kommit så här långt och att vi faktiskt inför i den lokala ordningsföreskriften ett tillägg om att könsförnedrande mobil reklam ej får framföras på offentlig plats.

De här porrbilarna är ju ingen reklamplats som man köper, som någon annan kan köpa eller som någon hyr ut, utan det är någon som själv har en bil och åker omkring med bilder av kvinnor med skrevande ben på taket och slänger ut reklamappar på stan. Det är ingenting där man i någon mening kan använda sig av konsumentmakt för att stoppa det, för ”konsumenterna” i det här fallet lär inte vara intresserade av att stoppa det.

Ärendet handlar just om ändring av ordningsstadgan, och jag ska inte uppehålla mig mycket mera vid det, av den enkla anledningen att det är ett så positivt förslag. Det har tagits emot väldigt positivt ute på stan och folk är väldigt, väldigt glada över att man äntligen har kommit så långt. När protokollet väl är justerat är det faktiskt bara för var och som ser en sådan bil ute på stan att ringa till polisen och anmäla det.

Med detta förklarar jag mig nöjd med kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 104

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter! Ja, vi är överens om tagen i den här frågan, kan man väl säga. Vi har bara ett lite annat förslag, som hänvisar till den nya sexköpslagen.

Jag förstår att borgarrådet har mejlbombats, för jag tror att vi är många kvinnor som när vi ser de här bilarna ute på stan som far omkring och inbjuder till porrklubbar och poseringsateljéer känner att det är någonting som vi verkligen vill slippa se. Det här är kvinnoförnedrande reklam, och jag tror att vi alla här i salen menar att kvinnors kroppar ska man inte kunna betala för och utnyttja.

Sexköpslagen har markerat detta på ett bra sätt. Kristdemokraterna har, som det står i ärendet, tidigare agerat för att få stopp på porrklubbarna. Det sade regeringen nej till 1999 därför att lagutskottet hade sagt att diskrimineringen måste vara så allvarlig att det kräver ett ingripande. Men nu vet vi enligt sexualbrottskommittén att kriminell

verksamhet ofta kopplas till de här porrklubbarna, och eftersom vi nu har fått sexköpslagen menar vi att det borde gå att markera att det inte är okej att betala för en kvinnokropp. Då ska Stockholm inte behöva ha sådana här bilar som far omkring och uppmanar till utnyttjande och köp av kvinnors kroppar. Vi vill att reklamen ska stoppas för att den inbjuder till lagbrott.

Våra yrkanden innebär både det som borgarrådet har, att tillskriva Stockholms fastighetsägarförening med vädjan att vidta fortsatta åtgärder mot lokalupplåtelse för könsförnedrande sexklubbsändamål, och att tillskriva regeringen med krav på åtgärder mot sexklubbarna utifrån förändringen i sexköpslagen. Det är ytterligare en del, vid sidan av att försöka få stopp på den mobila reklamen.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation.

*§ 25 Nordsydaxeln – reparation av Söderledstunneln och Centralbron/Tegelbacken.**Genomförandebeslut**Hemställan från gatu- och fastighetsnämnden**Återremiss från kommunfullmäktige den 18 oktober 2004 (utl. 2004:159)*

Anförande nr 105

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Nu har vi ytterligare ett stort beslut, ytterligare en stor investering där vi alla är helt eniga om behovet men oeniga kring tidsplanen. Eftersom det delvis berör miljöavgifterna blir det naturligtvis känsligt och en stor fråga på så sätt.

Jag skulle vilja säga att det stora i det här ärendet ändå är att det faktiskt blir av. Det här är ett problem som vi i staden har känt till sedan 1994, men av olika skäl har ingenting hänt förrän nu. Jag har naturligtvis full respekt för att om man inte vill ha miljöavgifter så vill man inte ha den här tidsplanen – det är fullständigt rimligt. Men, som sagt, det stora är att vi lyckas få i gång det här nu, efter tio års väntan.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 106

T o r d B e r g s t e d t (m): Ordförande, ledamöter! Det här är ett märkligt ärende. I gatu- och fastighetsförvaltningens tjänsteutlåtande konstaterar förvaltningen: ”Tunneln behöver omfattande reparationsåtgärder för att situationen inte ska bli ohållbar och tunneln måste stängas på grund av akut rasrisk. Skadorna är redan allvarliga och tycks sprida sig snabbt. – – – Om inga åtgärder sätts in, kommer sannolikt omfattande fysiska skador att utvecklas inom 15 år även för de nya delarna.”

Och vad är ansvariga borgarrådets förslag? Jo, att man skjuter på de omfattande arbetena och att de ska bedrivas periodvis under sommaren.

Det är självklart att om man har den politiska prioriteringen att miljöavgifter eller biltullar, vad ni nu kallar dem för, går främst och är det viktigaste, så är det ett logiskt beslut. Men ser man till stockholmarnas behov ter det sig minst sagt märkligt.

Jag vill också påtala, som jag gjorde i budgetdebatten, Vänsterpartiets roll i det här. Ann-Marie Strömberg attackerade som gruppledare (v) på den tiden dåvarande borgarrådet Nordin ganska kraftigt för att han inte omgående gjorde någonting åt det här problemet. Sedan har det gått fyra år. Kanske kommer det som en överraskning för Vänsterpartiet, att tunnlar inte är som vin – de blir inte bättre med åren utan sämre. Följaktligen har inte tunneln förbättrats under den tiden. Men inte ett ord har hörts från v eller Ann-Marie Strömberg, som ändå är gruppledare i gatu- och fastighetsnämnden, om detta. Man går också med på uppskjutandet av åtgärderna till 2007. Makten är uppenbarligen viktig för Vänsterpartiet!

Jag tycker att det här är ett mycket märkligt ärende.

Anförande nr 107

Borgarrådet M o g e r t (s): Det tål att påpekas att det här arbetet i alla fall kommer i gång 2005.

Att du kritiserar att man arbetar under somrarna tycker jag är märkligt. Det är ju det bästa sättet att få arbetet att löpa parallellt med att trafiken kan löpa så normalt som möjligt. Den analysen trodde jag vi var eniga om.

Anförande nr 108

T o r d B e r g s t e d t (m): Det är typiskt att borgarrådet inte går in på de avgörande punkterna i min kritik, att skjuta på de viktiga åtgärderna, utan tar upp sommarsituationen. På den punkten är det inte någon större skillnad mellan oss.

Jag upprepar: Det allvarliga är att inte göra någonting utan skjuta upp reparationerna av tunneln. Det är en fråga som berör medborgarna i hög grad, eftersom vi vet att denna tunnel används så pass ofta. Fast detta är mycket allvarligt talar borgarrådet om sommarsituationen. Det är också patetiskt.

Anförande nr 109

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Tord, det var ju trevligt att du har uppmärksammat att jag uppmärksamade frågan redan för fyra år sedan. Man kan fråga sig varför ni inte under er tid i majoriteten omgående såg till att arbetet kom i gång, när ni nu är så oroliga för det bedrövliga skick som tunnlarna förvisso befinner sig i. Ni hade i så fall ställts inför de problem som vi har nu, för trafiken måste trots allt flyta även under den tid reparationerna pågår, och det gäller att pussla så att det blir så lite hinder i framkomligheten som möjligt. Därför kommer jobbet att fullföljas under sommaren.

Varför satte ni inte i gång för två år sedan, eller till och med för fyra år sedan, när frågan först kom upp på dagordningen?

Anförande nr 110

T o r d B e r g s t e d t (m): Jag antar att det var en freudiansk felsägning: Varför satte inte vi i gång år 2000? Vi började förbereda arbetet under borgarrådet Nordins tid, vilket ni också har haft nytta av.

Om vänsterpartiet slår larm år 2000, får makten år 2002, inte säger ett pip 2001 och 2002 och sedan går med på yrkandet att skjuta på det hela har man inte tagit sitt politiska ansvar enligt min mening.

Anförande nr 111

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Den 9 september 2003 togs det beslut i gatu- och fastighetsnämnden. I det tjänsteutlåtande som låg till grund för det beslutet står det: "Tunneln behöver omfattande reparationsåtgärder för att situationen inte ska bli ohållbar och tunneln måste stängas på grund av akut rasrisk."

Vid det mötet begärde vi i gatu- och fastighetsnämnden att få trafikkonsekvenserna beskrivna för oss. Det fick vi i november samma år, 2003. Undersökningarna visade att när man reparerar tunneln så kommer trafiken att tätna på Nynäsvägen, Södra Länken och Essingeleden.

Vad händer nu med ärendet? Ja, med själva ärendet händer inte så mycket, det ligger väl där det ligger i någons byrålåda och samlar damm. Däremot händer det en hel del saker inne i tunneln. Skicket blir naturligtvis sämre och sämre ju längre tiden går, och risken är uppenbar att tunneln när som helst kan behöva stängas på grund av akut rasrisk.

Min fråga till dig, Roger Mogert, är: Varför har det tagit över ett år att komma fram till dagens debatt och beslut här i fullmäktige? Det är ju du som i egenskap av gatu- och fastighetsborgarråd har det ansvaret.

För några veckor sedan, inför förra gången ärendet skulle upp i fullmäktige, närmare bestämt söndagen den 3 oktober, läste jag i Dagens Nyheter en artikel inför den debatt som skulle komma dagen därpå där projektledaren intervjuades. Han säger: Det finns inte en chans att projektet kan komma i gång till sommaren 2005 som det var planerat. I ärendet i dag säger du, Roger Mogert, att man kan göra en del men inte allt. Tydligt har det ändrat sig på gatu- och fastighetskontoret under resans gång.

Roger, varför fortsätter man inte med reparationerna 2006? Svaret står här: Det är för att ni ska införa biltullar, och biltullarna kommer att saboteras om reparationen skulle genomföras.

Är det så, Roger Mogert, att säkerheten för Stockholms bilister går före ert befängda försök med biltullar?

Anförande nr 112

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Återigen: Vi kommer i gång 2005, enligt gatu- och fastighetskontoret. Det var därför vi hanterade det som vi gjorde nu, för att hinna få tillbaka ärendet och kunna komma i gång tidigare.

Du frågar om tiden. Det är ett svårt ärende. Vi har känt till de här problemen, som jag sade, sedan 1994. Som du säkert förstår är det inte bara detta gatu- och fastighetsborgarråd som har brottats med den här frågan.

Det viktiga är att vi kommer i gång och att detta blir av nu. Det är faktiskt den stora händelsen.

Naturligtvis kan jag inte medverka till att folks liv och hälsa sätts på spel. Att vi kommer i gång nu gör att vi blir av med de akuta problemen.

Anförande nr 113

Ulf Friedebäck (fp): Ordförande, fullmäktige! Roger Mogert, du sade själv: Det viktigaste är att vi kommer i gång. Det finns inte en kotte i den här salen som inte håller med dig i den frågan, vi är helt överens med dig.

Men att du sedan gör uppehåll under hela 2006 när ni ska köra igenom era försök med biltullar tycker jag inte att du har lämnat någon vettig förklaring på.

Och vad gjorde ärendet på gatu- och fastighetsroteln under ett helt år? Varför kom det inte fram tidigare? Hade du sett till att ärendet hade skrivits fram hit så kanske arbetet hade kunnat starta med full kraft redan 2005, som ju de ursprungliga planerna var.

Anförande nr 114

Ann-Marie Strömberg (v): Man kan å andra sidan undra varför ingenting hände från er sida under två år när frågan först uppmärksammades för fyra år sedan. Om du är så väldigt orolig för tunneln och om det är så väldigt lätt att bara komma i gång med arbetena, borde väl ni ha satt i gång för fyra år sedan?

Du vet själv att det inte är något lätt ärende. Det är mycket komplicerat. Det är också ett väldigt dyrt projekt.

Anförande nr 115

Ulf Friedebäck (fp): Ordförande, fullmäktige! Ja, det är klart att det är ett dyrt projekt. Det kostar drygt en halv miljard, 500 miljoner kronor.

Men du svarade aldrig på frågan. Varför ska det nödvändigtvis göras ett uppehåll under 2006? Är det så, Ann-Marie Strömberg, att det är tack vare försöket med biltullar som ni i stället riskerar trafikanternas, bilisternas väl och ve? Du kan väl svara varför ni inte vill köra 2006.

Anförande nr 116

Borgarrådet Nordin (m): Fru ordförande! Majoriteten ska inte försöka blanda bort korten här, och allra minst då Ann-Marie Strömberg.

Inspektion 2000 klarlade behovet. Man satte genast i gång med förberedelse- och utredningsarbete. Det var det som gjorde att gatu- och fastighetsnämnden i september 2003 kunde fatta beslut om renovering. Det är det som ni sedan har bromsat.

Problematiken ligger alltså inte åren före beslutet, för då jobbade man med att ta fram ett underlag för det beslutet. Problemet ligger efteråt, då ni av taktiska skäl stoppar en mycket viktig renovering för att ert biltullsexperiment ska gå så bra som möjligt. Det är precis vad det handlar om, ingenting annat!

Sällan har väl tjänstemännen på gatu- och fastighetskontoret och ert eget stadsledningskontor varit så tydliga om behovet av en renovering som de är när det gäller Söderledstunneln. Det är ord och inga visor, skulle jag vilja säga, både från

trafikexperterna på gatu- och fastighetskontoret och från ert eget stadsledningskontor – mycket tydligt!

Nu drar ni i handbromsen. Det blir en och en halv månads renovering 2005. Det blir ingen månads renovering 2006. 2007 hoppas vi ju att de här biltullarna har flugit all världens väg, och då kan till och med ni tänka er att börja renovera gatorna.

Fru ordförande! Jag skulle vilja veta från ansvarigt borgarråd: Är det några fler renoveringar ni tänker stoppa? Finns det fler angelägna projekt som ska stoppas för att biltullsexperimentet ska gå så bra som möjligt? Jag trodde att ni hade tänkt genomföra det i Stockholmsmiljön som den är till vardags – och dess värre är Stockholmsmiljön till vardags sådan att vi alltid har gator att reparera och renovera. Det tänker ni tydligen inte leva med under de tio månader då ni har biltullsexperiment, då ska Stockholmsmiljön putsas av så mycket som möjligt, i den meningen att ni inte renoverar och inte har några avstängningar och allt det där som vi tvingas leva med och tvingas arbeta med att försöka få trafiken, både bilism, kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik, att fungera ändå. Men inte då!

Det är väldigt konstigt, fru ordförande, att man säger att man ska genomföra ett experiment som sedan ska utvärderas men experimentet ska inte genomföras under normala förhållanden utan nödvändiga renoveringar ska till och med stoppas!

Jag yrkar bifall till den borgerliga reservationen.

Anförande nr 117

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Det är inte så att Söderledstunnelns reparation kommer att vara någonting som tillhör vardagen eller ingår i normala trafikförhållanden. Den kommer att skapa väldiga problem. Det är också därför det inte är någonting som försiggår under tolv månader av året utan bara under sommarmånaderna. Det är ju inte heller de tio månaderna som berörs, utan det är tre månader under sommaren 2007.

Anförande nr 118

Borgarrådet N o r d i n (m): Det är så att det tillhör vardagen att vi måste renovera gator och vägar i Stockholm. Dessutom är det ju så att ni redovisar att det är just försöket med biltullar som gör att ni inte vill renovera.

Jag tycker inte att er argumentation håller – inte ens om man skulle tänka utifrån ert perspektiv, som vill köra det här med biltullar nu. Inte ens ur det perspektivet är den hållbar.

Det är bara ett hugskott från er sida att arbetena i Söderledstunneln hotar biltullsprojektet – ett hugskott som ni har kommit på ganska sent dessutom. Ni hade ju inte kommit på det den 9 september 2003.

Anförande nr 119

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Söderledstunneln är nu inte vilken gata som helst. Renoveringsarbeten pågår hela tiden, ständigt och jämt, men inte ens du, Sten, kan väl påstå att en trafikmiljö där Söderledstunneln är helt eller delvis avstängd är en normal trafikmiljö för Stockholms stad?

Det finns också andra komplikationer med projektet, men det tänker jag utveckla när jag får ordet för inlägg så småningom.

Anförande nr 120

Borgarrådet N o r d i n (m): Det är dess värre normalt att vi måste renovera gator och vägar och tillfälligtvis stänga av. Söderledstunneln är en väldigt stor och komplicerad renovering. Inte minst därför är det viktigt för stockholmarnas skull att den blir gjord snabbt.

Ni har faktiskt inga hållbara argument för att skjuta upp detta.

Jag tycker faktiskt att ni uppvisar en brist på ansvar mot Stockholmsbilisterna och Stockholmstrafikanterna när ni skjuter upp den här renoveringen, när det är så oerhört tydligt att den behöver göras och göras snabbt.

Anförande nr 121

Å s a R o m s o n (mp): Fru ordförande! För den som inte har suttit i den här stadens fullmäktige i så många perioder, inte mer än två år, blir hela den här historiska föredragningen ganska komplicerad att följa. Vad jag tydligt känner är att det är lite av omvända världen här. Oppositionen vill att staden ska avstå från varje form av tidplaner för införande av olika typer av väldigt försvårande arbeten i gatumiljön.

Någonting som såvitt jag vet varje stockholmare varje period, oavsett majoritet, brukar klaga på är otajmade åtgärder – det är för mycket på fel ställe vid fel tidpunkt och utan omtanke.

När man då ska genomföra ett stort projekt – och jag håller helt med föredragande borgarrådet Mogert om att det inte är en normal renovering, och det tror jag inte att Nordin heller tyckte under den tid som han satt med frågorna för om det var en så normal renovering hade den uppenbarligen kunnat komma i gång tidigare.

Sedan vill jag dementera den myt som sprids, att det här på något sätt skulle hota trängselavgiftsförsöket eller försöket med miljöavgifter. Det är inte av omtanke om miljöavgifterna i första hand som man gör det här, utan det är av omtanke om Stockholmsbilisterna och det totala åtgärdspaket som påverkar Stockholmsbilisterna som man behöver en tidtabell som tar hänsyn till de olika trafikåtgärderna som görs i staden. Trängselavgifterna är en trafikpåverkande åtgärd, det är vi helt överens om. Man bör tajma för att få en rimligare handlingsplan för bilisterna.

Som södermalmsbo skulle jag snarare vilja säga att är det så att om man ska genomföra sådana här stora renoveringsprojekt som har så stor betydelse – nu

redogjorde inte Ulf Fridebäck för de trafikanalyser som har redovisats från gatu- och fastighetskontoret när det gällde vad en avstängning helt av Söderleden skulle betyda för Södermalmstrafiken: vi skulle få enormt mycket mer trafik på lokalgator på Södermalm, inne i stadens mest bostadstäta kvarter – ja, ska man genomföra det så skulle jag säga att receptet är att ha väldigt starka och tydliga åtgärder för en trafikdämpning i innerstaden. Den enda verkningsfulla sådana åtgärden som vi hittills har sett och som vi vill genomföra ett försök med i Stockholm är trängselavgifterna.

Att det här skulle vara av hänsyn till trängselavgifterna vill jag delvis helt dementera. Snarare är det av allmän hänsyn till Stockholmsbilisterna, som jag trodde att oppositionen delvis skulle tycka var bra. Man försöker eftersträva en tidtabellsangivelse eller en bättre planering i stadens trafikpolitik. Men det är klart, så fort det står ordet ”miljöavgifter” eller ”trängselavgifter” i ett ärende måste man väl visa stor debattlusta och vara emot allting. Det är nog så det är egentligen.

Anförande nr 122

Borgarrådet N o r d i n (m): Ja, Åsa Romson, det kanske är för tråkigt att läsa oppositionens förslag, men om du hade gjort det så hade du sett att det även där finns en tidsplan. Vi håller fast vid den tidsplan som gatu- och fastighetsnämnden var enig om i september 2003. Det var också från oppositionens sida som det framfördes att man behöver mäta effekten på andra gator.

Du har ju helt rätt i att en avstängd Söderledstunnel skulle vara fullständigt katastrofal för Södermalm. Det är självklart.

Därför gör jag bedömningen, Åsa, att det är viktigt att starta renoveringen precis så snabbt som de kunniga tjänstemännen anger. Risken ökar med tiden, om det blir dröjsmål, att den måste stängas av – och då får man verkligen problem!

Anförande nr 123

Å s a R o m s o n (mp): Jag konstaterade när jag läste oppositionens tidsplan att i deras tidsplan finns inte försöket med trängselavgifter. Om det behöver vi inte debattera så mycket i just det här ärendet. Vi vet redan att oppositionen inte vill genomföra ett försök med trängselavgifter men det vill vi. Det betyder att de åtgärder vi gör när det gäller trafiken vill vi göra en tidtabell för. Jag tycker inte att det är konstigare än så.

Anförande nr 124

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag får det inte att gå ihop här. Åsa Romson, du sade i ditt inlägg att du ville delvis dementera att detta att ni inte vill renovera 2006 beror på trängselavgiftsförsöket. Nu tog du tillbaks det och säger att vi i oppositionen inte har någon linje.

Vi har en linje, och det står mycket tydligt att redan 2003 när detta var uppe i gatu- och fastighetsnämnden ville vi att man så snart som möjligt skulle sätta i gång. I dagens ärende ser du tydligt att vi vill köra 2005, 2006 och 2007.

Men du och dina kompisar vill göra ett avbrott i reparationsarbetena 2006, just då biltullsförsöket pågår. Det måste du kunna förklara bättre. Varför?

Anförande nr 125

Å s a R o m s o n (mp): Förlåt, jag tyckte att jag var väldigt tydlig. Jag ville dementera att det var av omsorg om ett bra genomförande av trängselavgiftsförsöket som vi gjorde detta, utan detta är ju en tidtabell för att stämma över och ha omsorg om Stockholms bilister. Det finns många åtgärder som påverkar Stockholms bilister, och jag tycker att vi som ansvariga politiker bör i de fall vi kan göra åtgärder som underlättar eller som inte försvårar mer än nödvändigt.

Som Sten Nordin säger, det är ju en gatubild i Stockholm som ofta är mer under reparation än färdig och klar – det är vi väl lite till mans bekymrade över. Men när det gäller så här stora ombyggnader, som har en så otroligt stor påverkan, måste vi väl göra vad som står i stadens makt för att underlätta.

Är det så att man kan göra ombyggnationen till exempel enbart på somrarna, som både ni och vi föreslår, och under perioder när bilisterna inte också har andra saker att ta hänsyn till, som trängselavgifterna, ja då gör man en sådan tidtabell. Det är ansvarsfullt.

Anförande nr 126

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag säger som Tord Bergstedt: Det här är ett mycket märkligt ärende! Vems ord väger tungt?

Här har vi ett gatu- och fastighetskontor som talar om att reparationsåtgärder måste göras för att det inte ska uppstå en akut rasrisk. Borde inte det vara nog för att skynda på ärendet i sig och se till det hela kommer i gång?

Åsa Romson säger att förseningen har ingenting med trängselavgifterna att göra. Då undrar jag: Vems ord väger tyngst i det fallet? I borgarrådet synpunkter säger han att det är av största vikt för de utvärderingar som ska göras av miljöavgifterna att antalet störningsmoment under försöket blir så små som möjligt och att staden kan söka minimera antalet planerade och förutsägbara störningar. Jaha! Som om det inte hade vartannat att göra – eller talar ni om helt olika saker? Det är ju just för att ni ska införa trängselavgifter som ni förskjuter hela ärendet och struntar i säkerheten för alla de bilister som färdas genom Söderledstunneln dagligdags eller flera gånger i veckan.

Man kan undra vems omtanke som väger tyngst. Är det för medborgarna som färdas den här vägen, eller är det omtanken om trängselavgifterna? Jag kan inte läsa ut annat av *Mina synpunkter* än att det är trängselavgifterna som väger tyngst, och då får faran för människors liv läggas åt sidan. Det är bara att hoppas att ingenting händer.

Jag förstår inte riktigt borgarrådets slutsats att nämnden ska använda den utsträckta tidsramen till att söka pressa kostnaderna för upprustningar. Den erfarenhet jag har är att man ska försöka vara så tydlig som möjligt, både i omfattning av upprustningen

och tidsangivelsen för att kunna vara konkret och få ned kostnader. Tvärtom är det ju så att allt eftersom tiden går brukar indexuppräknings och annat fördyra – men här ska det ses som någonting positivt att man plötsligt förskjuter hela tidsramen för arbetet som det är av största vikt att det verkligen kommer i gång.

Vad menar borgarrådet egentligen?

Anförande nr 127

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Låt mig först säga detta. Om jag hade trott att människors liv var i fara på grund av tremånadersförseningar så hade jag inte fört fram ett sådant ärende.

Beträffande kostnaderna så är ju det avgörande det underlag man har när man gör upphandlingen. Det är klart att man kan ha ett entreprenadindex som löper över tid, men det handlar också om hur djupt man kan borra i ärendet – det är ju väldigt komplicerat. Vår mening är att staden ska titta så djupt man kan på detta och ta ställning till om staden kan pressa kostnaderna ytterligare.

Anförande nr 128

E w a S a m u e l s s o n (kd): Då undrar jag om borgarrådet avfärdar det som gatu- och fastighetskontoret säger, nämligen att det kan föreligga en akut rasrisk och att skadorna redan är så allvarliga och att skadorna tycks sprida sig snabbt. Är det någonting som ni bara avfärdar till förmån för införandet av miljöavgifter?

Anförande nr 129

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ordförande, fullmäktige! Det fascinerar mig alltid att höra de bröstoner som oppositionen tar till. Visst, Söderledstunneln är i dåligt skick, och det har vi vetat om i cirka tio år då den första konsultrapporten lämnades. Den fick sedan sova en Törnrosasömn i sex år innan ärendet kom upp på gatu- och fastighetsnämndens bord för fyra år sedan.

Skadorna är en följd av dåligt underhåll. Vägsalt har fränt på betongen och skadat armeringsjärnen, så nu är tunneln förvisso i dåligt skick. Det är verkligen inte fråga om någon normal renovering utan det handlar om omfattande reparationer – det har inte varit lätt att hitta någon teknisk lösning som fungerar. Samtidigt måste tunneln vara öppen för trafik. Det är dessa problem som vi har haft – tre saker alltså, att hitta en teknisk lösning som fungerar, att hitta en metod som förebygger att skadorna återuppstår och att hitta en underhållsmetod som fungerar; och så måste det vara en lösning som gör det möjligt för trafiken att fungera under den tid som renoveringen pågår. Det är också väldigt kostsamt med hela denna stora reparation – en halv miljard! Det är mycket pengar.

Det är detta som är förklaringarna till att beslutet har dragit ut på tiden. Vi som tror på trängselavgifter vill att det här försöket också ska gå bra och att det ska utföras under ”normala” trafikförhållanden. Men Söderledstunneln är en väldigt viktig samfärdsled i Stockholms stad, och en trafiksituation med Söderledstunnel avstängd innebär att det inte råder normala förhållanden.

Självfallet ska tunneln inte rasa ihop, vi kommer naturligtvis att värna om säkerheten. Men vi har inte bedömt att situationen är fullt så allvarlig som ni i oppositionen låter påskina. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 130

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Om det är att ta till brösttoner att beskriva verkligheten sådan som den är så får det väl vara brösttoner som vi tar till. Fakta i målet är ju faktiskt att den information som kom under förra mandatperioden ledde till det tjänsteutlåtande som var färdigt den 9 september 2003. Då var vi ju eniga i nämnden om att det måste göras något i ärendet. Men sedan hände någonting, Ann-Marie Strömberg – eller rättare sagt hände det ingenting under ett helt år. Det har ju inte hänt något under hela året mer än att någon har haft tjänsteutlåtandet i sin byrålåda och funderat över det. Jag har ännu inte fått någon bra förklaring på frågan varför det tog ett helt år från det att beslut fattades i gatu- och fastighetsnämnden till dess att vi i dag debatterar ärendet. Varför, Ann-Marie?

Anförande nr 131

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Det var det som jag försökte förklara från talarstolen nyss. Det är ett mycket stort och mycket komplicerat reparationsarbete, och det är ett mycket dyrt arbete. Det har varit svårt att hitta tekniska lösningar, att få fram pengar och hitta en modell för arbetet som tillåter trafiken att flyta under den tid som reparationer pågår. Det är en mycket komplicerad och mycket stor affär för staden. Det är därför som det har tagit tid.

Anförande nr 132

T o r d B e r g s t e d t (m): I likhet med Ulf Fridebäck tycker jag att det låter lite märkligt och patetiskt att säga att vi tar till brösttoner.

Du säger, och jag håller med om, att en halv miljard kronor är en stor summa pengar. Men tänk om ni hade tänkt på samma sätt då ni köpte Skatteskrapan, som skapade ett omedelbart behov av nedskrivning i den storleksordningen! Det går inte att i ena minuten säga att en halv miljard är viktigt och att det är mycket pengar och att i andra minuten säga att det inte alls har samma betydelse. Vi måste komma överens i den här salen om att en halv miljard är en stor summa pengar som man alltid måste ägna stor uppmärksamhet.

Att ligga på ärendet i ett år utan att någonting händer och därefter säga med en axelryckning att det är så svårt, att ärendet är så komplicerat, att man inte kunde göra det fortare, ger inte intryck av någon större politisk handlingskraft, måste jag säga. Flera talare här i kväll har redan sagt samma sak.

Anförande nr 133

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Men om det var så väldigt lätt och enkelt att komma i gång med det hela, hur kommer det sig då att ni inte gjorde det under de två år som ni hade kvar vid makten från det att ärendet hamnade på gatu- och fastighetsnämndens bord och fram till att vi övertog ledningen? Det är ju under vår

tid som det har börjat hända saker och det är nu som vi äntligen kommer till ett tillfälle då vi ska fatta beslut.

Anförande nr 134

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är desto märkligare att ni vågar förhålla ärendet ytterligare med tanke på att gatu- och fastighetskontoret har framhållit den akuta rasrisken och att skadorna är så allvarliga. Ni borde verkligen känna att det brinner i knutarna och att ni absolut måste se till att arbetet sätts i gång.

Jag undrar en sak när du säger att ”vi har inte bedömt”. Gatu- och fastighetskontoret har kommit fram till att ärendet är akut, men du säger att ”vi har inte bedömt”. Är det du, med kompetens om behov av sådan här upprustning, som tillsammans med övriga majoriteten anser att ni kan skjuta på detta och ta på er bedömningen att det inte föreligger en akut rasrisk?

Anförande nr 135

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Till att börja med är det klart att arbetena kommer att sättas i gång nästa år. Sedan görs det uppehåll och sedan kommer det igen 2007, då arbetet fullföljs.

Jag tycker också att det är väldigt märkligt att det inte hände någonting från första konsultrapporten 1994 till 2000. Sedan hände det ingenting under två år fram till senaste valet, och sedan har det tagit ett år att få fram ärendet till behandling i fullmäktige. Vad är det som har gjort att det under detta sista år har blivit så oerhört bråttom då det inte var bråttom åren innan? Dessutom sätter detta arbete fart nästa år.

Anförande nr 136

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Jag blir helt fascinerad över att majoriteten inte ens har talat sig samman om hur den ska argumentera i det här ärendet. Debatten spretar åt alla håll och kanter. Argumentationen håller faktiskt inte.

Det är ju så att det här ärendet hann ända fram till fullmäktiges bord i schyst form för ett par månader sedan, då låg det på fullmäktiges bord. I det läget tyckte majoriteten uppenbarligen att ärendet var både bråttom och nödvändigt. Majoriteten argumenterade inte på en enda rad emot stadsledningskontorets bedömning att det var mycket bråttom att renovera Söderledstunneln – tvärtom, den bedömningen hade majoriteten ställt sig bakom.

Jag gissar att ni har något slags majoritetsberedning då ni kommer överens om formuleringarna under rubriken ”Mina synpunkter” så att alla partier kan ställa sig bakom dem. Förut tyckte ni att det här ärendet var bråttom. Plötsligt en dag stod det en artikel i en stor och ledande morgontidning i Stockholm som sade att det hade blivit diskussioner om renoveringen. Samma kväll återkallade gatu- och fastighetsborgarrådet ärendet. Detta är ju den korrekta historieskrivningen.

Därefter har ni ägnat tid åt att försöka förklara det här något märkliga beteendet. Det är fascinerande att ni inte har ägnat den tiden tillsammans utan att ni har suttit på var sin kammare och skrivit tre olika historieskrivningar om ärendet. Det gör det hela inte mer trovärdigt, om jag får uttrycka saken så.

Man kan raljera om detta, men tycker fortfarande att det är mycket allvarligt att majoriteten skjuter upp en sådan här nödvändig renovering på grund av att man vill genomföra ett experiment. Det står klart och tydligt att det är därför som man gör det. Ni tar på er ett väldigt stort ansvar när ni gör det och ni tar på er ett stort ansvar för Stockholmstrafikanterna i första hand. Ni tar, precis som Ewa Samuelsson påpekade, på er ett stort ansvar för de ekonomiska konsekvenserna. Erfarenheten säger inte att uppskjutna renoveringar blir billigare. Därmed, fru ordförande, yrkar jag bifall till den borgerliga reservationen.

Anförande nr 137

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Det är naturligtvis tråkigt att upprepa sig, men detta är ju ett komplicerat ärende. Det har inte legat i någon låda. Det har pågått ett arbete, stundtals intensivt arbete, med detta ärendet hela tiden. Att ett ärendet inte skrivs fram betyder ju inte att ingenting händer, det vet ni också.

Om man jämför, vilket borgarrådet Nordin gjorde, det här ärendet med det som återremitterades från fullmäktige så är faktiskt skillnaden den att arbetet 2005 börjar och i med detta. Det gjorde inte det förra ärendet, då kom arbetet i gång senare. Detta gör att man löser de akuta säkerhetsproblemen, vilket gör att man kan ha ett uppehåll år 2006.

Det är helt korrekt att detta är mitt eller vårt ansvar. Så är det naturligtvis, det är vi som fattar beslutet. Men jag vill betona att det inte är mina egna bedömningar, mina gissningar efter att ha knackat i betongen, som gör att jag kan säga detta. Det grundar sig naturligtvis på de kompetenta trafiktjänstemän som vi har i staden. Så är det självfallet. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 138

E w a S a m u e l s s o n (kd): Precis som flera redan tidigare har sagt är detta ett komplicerat ärende. Det är klart att det tar sin tid och någon måste börja utreda ärendet, och det gjorde vi under förra mandatperioden. Nu föreligger ett ärende som visar sig inte ta hänsyn till behovet av en snabbt genomförd upprustning.

Det jag fortfarande undrar över är detta. Stämmer det att ni har olika uppfattning i frågan om varför man bedömer att man kan skjuta på upprustningen och hoppa över en sommar? Enligt vad Åsa Romson sade tidigare så var det inte av omtanke om trängselavgiftsförsöket, men i borgarrådets synpunkter står det att det är av största vikt för de utvärderingar som ska göras angående miljöavgifterna att antalet störningsmoment blir så små som möjligt. Då undrar jag hur detta kopplas till att det inte är av omtanke om trängselavgiftsförsöket.

Det står vidare att staden har möjlighet att söka minimera antalet planerade och förutsägbara störningar. Det är klart att detta har vägt väldigt tungt. Det kan ju alla

som läser inntill se. Det märklga är att vi får olika budskap från gatu- och fastighetsborgarrådet och från Miljöpartiets företrädare, det parti som så enträget driver den här frågan om miljöavgifter.

§ 29 Förslag om policy för sponsring i skolan. Skrivelse till kommunstyrelsen av Sabina Bossi m.fl. (mp) (utl. 2004:164)

Anförande nr 139

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet handlar om huruvida vi ska utarbeta en policy när det gäller sponsring i skolan i Stockholms stad eller inte.

Till att börja med vill jag säga att jag tycker att det är positivt att vi har sponsring, det är bra att skolan har samarbete med både företag och andra organisationer. Men det dyker naturligtvis upp gränsdragningsproblem, till exempel inom fordonsprogrammet där man kan få möjlighet att arbeta med ett bilmärke – fast eleverna har naturligtvis rättighet att få mer allmängiltiga kunskaper. Det finns också exempel på hur branscher och företag ger ut läroböcker som ställs gratis till förfogande men det är inte alltid säkert att innehållet motsvarar det som kursplanerna i respektive ämne anger.

När utbildningsnämnden en gång under den tidigare majoriteten behandlade detta ärende tyckte man inte att det behövdes någon policy för sponsring. Sedan dess har Skolverket, Konsumentverket och Kommunförbundet lagt fram en gemensam rapport om sponsringsfrågor i skolan där man rekommenderar varje kommun att ta fram en enkel policy i sponsringsfrågor som ett stöd för skolorna att avgöra om det är sponsring som man tycker är bra eller om det är fråga om sponsring som riskerar att snedvrída och förvrånga undervisningen och inte ge eleverna det innehåll som de har rätt till.

Jag tycker själv att man ska vara väldigt försiktig med att anta en lång rad styrdokument i kommunfullmäktige för skolans räkning, men i det här fallet tror jag faktiskt att det kommer att vara ett stöd för skolan. Många av våra skolor har olika typer av kontakter och sponsringsavtal eller samarbete med företag, och ibland kan det faktiskt vara svårt att veta vad som är det kloka att göra och då behöver man fundera.

Även om man har gott omdöme ute på skolorna tycker jag att det är bra att utarbeta en enkel policy. Mitt förslag ligger alltså i enlighet med den rekommendation som kommit från Skolverket, Konsumentverket och Kommunförbundet om att vi i Stockholms stad ska utarbeta en policy för hur vi ska hantera sponsring i skolans värld. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 140

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Skolan styrs av åtminstone 500 olika mål och uppdrag. Det är klart att det vore skönt om vi kunde rensa något i den floran av olika direktiv. Det glåder mig att skolborgarrådet också delar den uppfattningen – i princip – att vi ska vara sparsamma med nya direktiv till skollådningsarna. Sedan kommer skolborgarrådet åndå fram till att vi ska ge direktiv. Det kommer inte Moderaterna fram till.

Det finns säkert anledning att ibland ta ställning till viken typ av sponsring som förekommer i skolorna. Nu har jag förstått att det ju är en relativt liten del av skolorna här i Stockholm som har den här typen av sponsringsaktiviteter. Det finns säkert anledning att ibland studera dem, men generellt tror vi inte att vi ska ge rektorerna nya pålagor. Vi tror att rektorerna är fullt kapabla att själva fatta de dagliga avgörandena. Och så vet ju alla i den här salen att man agerar när man upptäcker oegentligheter. Medierna bevakar sådana här frågor, föräldrar och andra agerar och utgör faktiskt ett civilt nätverk som jag tycker att vi ska vårda.

Jag vill inte alls förminska de här frågornas vikt, de är säkert viktiga för många, men i den vardag som många rektorer och skolledare befinner sig i så tror jag att vi i det här fallet ska säga nej till en ny kartläggning och en ny aktionsplan när det gäller sponsring. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas förslag till beslut!

Anförande nr 141

E m i l i a H a g b e r g (mp): Det här förslaget har sitt ursprung i en skrivelse från Miljöpartiet, och jag vill å deras vägnar tacka för det positiva svaret. Jag tror att det är bra att man studerar denna fråga, och de riktlinjer som finns från Skolverket kan vara bra som utgångspunkt när man får en hjälp ute i skolorna att hantera den här typen av frågor. Det kan ju faktiskt vara så att det blir mer och mer sponsring framöver eller att skolorna kommer att hamna i situationer då de ska ta ställning till sådana frågor. Då är det bra att ha ett enkelt och tydligt dokument luta sig mot. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 142

I n g e r S t a r k (v): Ordförande, fullmäktige! Jag yrkar också bifall till kommunstyrelsens hemställan! Jag tycker att skrivelsen är bra liksom förslaget från borgarrådet Erik Nilsson om att utarbeta policyn.

Jag tror också att rektorer kan avgöra sådana här saker själva, och vi litar definitivt på dem. Samtidigt kan det finnas gränsdragningsproblem. Jag tycker att det i Sabina Bossis och de andras från Miljöpartiet skrivelse framkommer att den kärnfråga som man vill hitta handlar dels om att man vill få en helhetsbild över omfattningen, dels om att man vill studera i vilken form sponsring förekommer, dels få vetskap om vilka motprestationer som eventuellt kan vara kopplade till sponsringen. Det är en viktig fråga, tycker jag.

I det sammanhanget tycker jag att det är viktigt att utarbeta den här policyn, så jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 143

H a r d y H e d m a n (kd): Herr ordförande, fullmäktige! Jag yrkar bifall till den borgerlig reservationen med anledning av att jag tror att det blir, även med en utredning, oerhört svårt att dra gränserna. Problemet är inte att hitta dem som ger mycket pengar, utan det är alla de organisationer som skickar in små läromedelslika paket till skolorna som kan vara från respektabla organisationer som kan ställa till problem.

Den andra sidan av den här frågan är att elever och föräldrar inte får förledas att tro att undervisningen är objektiv – det finns ingen objektiv undervisning. All undervisning präglas av någon värdering. Därför är det väldigt bra att elever får material från olika håll och kan värdera det och diskutera det tillsammans. Det är ett av skälen.

Det är ofta som man vidtar ”skyddsmekanismer” som gör att människor inte blir vaksamma. Det är oerhört viktigt att både elever och lärare är vaksamma på allt material som finns, även de egna läroböckerna. Vi har nyligen sett att det förekommer kritik även mot läroböckerna.

En del modernt material kan komma från olika organisationer, medan det är gammal skåpmat som finns i läroböckerna. Jag tror att det är rätt så bra att skolorna får avgöra det här själva.

Anförande nr 144

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag önskar att majoriteten ägnade en bråkdel av den uppmärksamhet som den ägnar åt sponsring, hälsovård, maten i skolan och att alla ska må bra åt det som är skolans kärnuppgift, nämligen att lära barn att läsa och skriva och att få kunskaper. Men så är det ju inte.

Inte heller har majoriteten något som helst förtroende för att de som driver skolor har intresse av att få ut barn som lär sig grunderna i det mesta och kan klara sig ute i samhället sedan. Inte heller har man något förtroende för de elever som går fordonsprogrammet. Erik Nilsson tror att det går elever på fordonsprogrammet som lär sig hur man hanterar bara ett bilmärke. Det är så fullkomligt befängt. En sådan utbildning skulle aldrig få några nya elever.

Man säger att man ska vara sparsam med nya direktiv men föreslår nya. Ja, det är väldigt märkligt att när det gäller direktiv som handlar om sponsring eller annat som man mycket väl skulle kunna avgöra själv ute på skolorna, då ska majoriteten kunna gå ut och med långtgående krav från Stadshuset, men de frågor som är riktigt viktiga – till exempel Stockholmsprovet – då ska man inte ha några direktiv, då ska man inte ha några pekpinnar från Stadshuset. Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation! Låt oss hålla på med det som är riktigt viktigt, nämligen skolornas kärnverksamhet!

Anförande nr 145

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det gläder mig att Folkpartiet tycker att vi ska ägna oss åt kärnverksamheten. I olika sammanhang försöker ni annars ange sponsring som en huvudfråga för staden eller en fråga som ska göra det möjligt för staden att få ökade intäkter. Det är nog ni som är mer intresserade av sponsring än vi.

Men det är faktiskt en reell fråga. Jag tycker också att man ska fatta beslut ute på skolorna, men det finns ett antal avvägningar och gemensamma riktlinjer som man bör komma överens om. I fallet med fordonsprogrammet ska jag säga att det inte alls är en teoretisk fråga, det handlar i högsta grad om verkligheten. Man får ett erbjudande om att sponsras av ett stort bilföretag, att kunna jobba med ett visst bilmärke. Detta konkurrerar med kursplanens mål om att du faktiskt ska kunna jobba

med olika typer av bilar. Det finns direkta konflikter, och man vet ute på skolorna att man måste brottas med den här typen av frågor.

Det finns en anledning att låta ledningarna i stadens skolor diskutera det här tillsammans. Jag är övertygad om att vi inte kommer att köra över dem med något slags politiska beslut, men det finns en anledning ha ett gemensamt förhållningssätt där man väger av just kärnfrågorna, nämligen läroplansmålen och kursplanemålen mot eventuella erbjudanden som man kan få från privata företag. Jag tycker inte att det är särskilt konstigt att det krävs en sådan avvägning.

Anförande nr 146

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): I en skola där nio av tio saknar slutbetyg på individuella programmet föredrar Erik Nilsson att ägna energi åt sådana saker som man ger svaret på själv, nämligen sådan där skolorna vet att detta är ett problem och de gör avvägningen hur de ska klara detta på egen hand.

Detta är en fråga om var man lägger fokus. Antingen lägger man fokus på det som är ett problem eller så lägger man fokus på det som man vill göra en politisk poäng av. Vi föredrar att man lägger fokus på sådant som åstadkommer en reell förändring för eleverna, nämligen på att ge dem mer kunskap.

Anförande nr 147

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Ibland är det kanske intressant i sådana här frågor att fundera över vad som har hänt i länder där det har saknats sponsorpolicier som är effektiva. Om man funderar över den utveckling som pågår just nu i USA, där det finns väldigt många sponsringsavtal med skolorna så innebär det att eleverna blir ett lätt byte för ren reklam.

Det produceras böcker som innehåller reklam, det finns TV-sponsringsavtal som leder till att eleverna tvingas att mer eller mindre se på reklam i skolan. Det finns läskedrycksföretag som äger exklusiv rätt på grund av sponsringsavtal med skolor. Oavsett vad majoriteten eller oppositionen tänker så är det en oroande utveckling, i synnerhet om vi är på väg i den riktningen i Sverige.

Hittills har man undvikit en del av det värsta av den typen av tänkande, men jag tror att vi behöver fundera ganska mycket över detta. Det är väldigt lätt att börja tänka att man kan få in pengar från sponsorer, och till slut blir man väldigt beroende av dessa pengar och då är man tvungen att fatta de svåra beslut som jag antar att både oppositionen och majoriteten inser att vi måste fatta i dessa typer av frågor som berör skolan. Det blir alltför lätt att slippa undan.

Därmed tycker jag att man bör ha en policy, om man ska tillåta sponsring över huvud taget.

Anförande nr 148

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige! Jag har inte upplevt att problemen med sponsring är särskilt stora i Sverige. Sponsrade läromedel är ju en

väldigt liten del av de olika läromedel som finns i skolan. Paul Lappalainen, jag tycker att det är mer tydligt med en sponsor som har sitt namn på baksidan på en bok – då är det uppenbart att det finns en avsändare.

Det är en bättre variant än de så kallade neutrala historieböcker och samhällskunskapsböcker som tydligt har en vänstervridning. Det finns undersökningar som visar att en stor del av de skolböcker som i dagsläget är "neutrala" och skrivna av "neutrala" författare är tydligt vänstervridna.

Anförande nr 149

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Jag skulle snarare vilja säga att de upprätthåller majoritetens syn på sig själv. Sedan kan man käbbla hit och dit om vänster och höger, däremot finns det många problem som inte tas upp i dessa historieböcker som jag definitivt är säker på att dessa sponsorer aldrig kommer att ta upp.

Om poängen är att utveckla ett kritiskt tänkande så är jag inte säker att böcker från sponsorerna är lösningen. Däremot är det säkert så att man behöver se över det undervisningsmaterial som finns.

Anförande nr 150

M a r t i n a L i n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att den här debatten är intressant, för den påminner mig om en debatt som vi förde för några veckor sedan då vi bland annat diskuterade handlingsplanen mot mobbning som då avskaffades. Då använde man främst två argument i diskussionen. Det ena var att det skulle vara så svårt för elever och lärare i skolan att läsa och förstå alla policyerna, och det andra argumentet var att det finns så många policyer, det måste bli färre.

Det är intressant att vända på detta lite och applicera de olika argumenten på den här diskussionen. Jag tror för det första inte alls att det är så svårt för utbildade lärare eller ens för elever i skolorna att läsa och förstå de här styrdokument. Jag tror till och med att de kan fatta beslut om sponsringen själva och ha omdöme om vad som är lämpligt och inte.

Det här med att det finns för många policyer gäller tydligen bara i vissa frågor och inte i andra. När man tycker att något är en kärnfråga så vill man gärna ha ett slags dokument som beskriver hur man ska förhålla sig till företeelsen. Därför är det väldigt intressant att ni avskaffar handlingsprogrammet mot mobbning med motiveringen att det finns för många policyer medan ni nästan samtidigt utarbetar handlingsprogrammet mot sponsring eftersom detta är "en kärnfråga". Jag tycker det är en väldigt tydlig signal. Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation!

Anförande nr 151

Borgarrådet N i l s s o n (s): Att motverka mobbning är en fråga i skolans verksamhet. Frågan om sponsring är ingen kärnfråga men en praktisk fråga och en fråga som emellanåt uppstår i skolorna.

Skillnaden är den, Martina, att när det gäller mobbning så finns det otroligt tydligt beskrivet i de statliga styrdokumenterna vad som gäller. I det här fallet har vi också efterfrågat vad staten säger – jag hade inget eget intresse av utarbeta en policy i Stockholm – och staten säger att det är lämpligt att man utarbetar en sponsringspolicy i kommunerna för vi har ingenting i läroplaner, kursplaner eller skollagen som reglerar frågan om hur man ska hantera sponsringsintäkter. Man har helt enkelt inte tänkt på det.

Därför tycker vi att det är bra att kommunerna tänker igenom detta, skolorna i kommunen tillsammans, att man har någorlunda lika förhållningssätt när det gäller hur man hanterar sponsorsintäkter. Detta är självklart ingen kärnfråga. Mobbningsfrågan är otroligt mycket viktigare. Just därför ska vi, när det gäller mobbning, genomföra de styrdokument som redan finns. När det gäller de här frågorna finns inga styrdokument och då får vi ta fram ett litet, litet sådant i Stockholm.

Anförande nr 152

Martina Lind (fp): Jag hade gärna sett att man arbetade med det handlingsprogram som fanns, men nu kan man ju inte göra det eftersom du har avskaffat det. Jag tror att väldigt många uppfattade detta som en tydlig signal. Det blir ännu tydligare när ni gör precis tvärtom i den här frågan och inför ett handlingsprogram mot sponsring men inte vill behålla handlingsprogrammet mot mobbning.

Jag tror att det är ganska uppenbart att det är fler skolor i Stockholm som har problem med aktiv mobbning än med aktiv sponsring. Jag tror att det är betydligt fler lärare som känner att de behöver mer vägledning på mobbningsområdet än när det gäller sponsringsområdet.

Anförande nr 153

Inger Stark (v): Det finns styrdokument när det gäller arbetet mot all kränkande behandling – mobbning, sexuella trakasserier, all kränkande behandling. De styrdokumenterna finns och detta står också i både läroplan och skolplan.

Det är inte så att någon, vare sig Erik Nilsson eller jag, har sagt att detta är en kärnfråga för skolorna. Jag vet inte om du syftar på att jag sade att kärnfrågan i skrivelsen är att man vill ha en helhetsbild. Man vill se omfattningen och man vill också kunna veta vilka motprestationer som eventuellt kan vara kopplade till sponsringen. Det är en viktig fråga.

Jag tycker att det är bra om vi utarbetar en policy i den här frågan eftersom det finns svåra gränsdragningsfrågor, men det är självklart inte en viktigare fråga än att aktivt på skolorna arbeta emot kränkande behandling.

Anförande nr 154

Martina Lind (fp): Jag uppfattade, Inger Stark, att du sade att det här är en kärnfråga. Jag hörde dig säga "det här är en kärnfråga". Men jag kanske missförstod

dig. Du kanske inte alls tycker att det är en kärnfråga. Du kanske tycker som vi att kärnfrågorna i skolan är att barn ska lära sig läsa, skriva och räkna, och så fall får du gärna rösta med oss i framtiden i de här frågorna.

Jag tror att det här i grunden handlar om att ni tycker att det är lättare att ställa krav på begränsad sponsring och att sätta upp olika krav gentemot företag än att ställa krav på ordning och reda i skolan.

Anförande nr 155

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag tror att jag kan försäkra Martina om att så inte är fallet. Jag tror inte heller att du själv tror det, men ibland måste man säga saker och ting i fullmäktigedebatten.

Jag vill replikera på det som sades om handlingsprogram mot sponsring. Det behöver det inte med nödvändighet vara. Det kan vara så att man är för sponsring; vi kan se att det kan vara en poäng att få ett bra samarbete med företag, att få in verkligheten i skolan.

Det jag menar är att det finns behov av ett gemensamt förhållningssätt mellan skolorna. Det finns ett behov av att man i Stockholm faktiskt diskuterar de gränsdragningsproblem som finns.

Jag ser inte detta primärt som att vi politiker ska fastställa riktlinjer mot skolornas vilja – däremot behöver skolorna ha ett gemensamt förhållningssätt. Den här verksamheten har en ganska stor omfattning framför allt på gymnasieskolan, och då särskilt på de yrkesförberedande programmen i dag. Någonting annat handlar inte detta om, det är ingen kärnfråga för oss, och den stora skolpolitiska debatten har vi fört i samband med att vi behandlade ärendet om skolplanen.

Anförande nr 156

M a r t i n a L i n d (fp): Det är glädjande om detta inte blir ett handlingsprogram mot sponsring, men risken är väl att dina koalitionskamrater inte har riktigt samma inställning till detta som du har.

Jag ser med spänning fram emot att se detta policydokument, och jag hoppas att ni utformar det på ett pedagogiskt och lättläst sätt så att det kan vara möjligt för alla elever och lärare i skolan, som har så otroligt svårt att läsa policydokument, att tillgodogöra sig det.

Anförande nr 157

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Jag vill påpeka att det är det som står i en policy som avgör om man ska vara för eller emot. Om skolorna ska tvingas att vara helt beroende av sponsoravtal, så antar jag att i alla fall vi kommer att vara emot det. Jag skulle hoppas att även oppositionen kommer att vara motståndare till något sådant.

§ 30 Lika rättigheter – Förslag till riktlinjer för nämnders och bolagsstyrelser jämställdhets- och mångfaldsplan (utl. 2004:165)

Anförande nr 158

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Precis som lagstiftningen kräver har staden också inom ramen för personalpolitiken arbetat med planer för jämställdhet. Planarbetet för jämställdhet var utgångspunkten när vi jobbade med mångfaldsplanerna. År 1998 fastställde kommunstyrelsen de senaste riktlinjerna för jämställdhets- och mångfaldsarbetet. Det kan tyckas vara ganska nyligen, men det vi gör i dag är av ganska stor betydelse. Vi vidgar arbetet från att tidigare enbart ha omfattat staden som arbetsgivare till att också omfatta staden i dess relation till medborgarna, alltså staden som servicegivare. Det har vi aldrig haft något arbete för.

Men kanske ännu viktigare är att vi också breddar begreppet mångfald. I det tidigare programmet och i mångfaldsplanerna har man definierat mångfald ur bara ett etniskt perspektiv, men mångfaldsbegreppet är mycket vidare än så.

I riktlinjerna som ligger på fullmäktiges bord i dag föreslår vi att definitionen av mångfald ska lyda: "Ett samhälle med mångfald som grund kräver jämlikhet och jämställdhet. Ett sådant samhälle utgår från alla människors lika värde och att varje människa ska ha möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och önsknings oavsett ålder, etnicitet, religion, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller kön." Detta stämmer också ganska väl överens med det integrationsprogram som fullmäktige behandlade under förra mandatperioden.

Staden har en viktig roll när det gäller att bejaka mångfald och motverka diskriminering. Att vara stockholmare har ingenting att göra med hur gammal man är, i vilken del av världen man är född, vilken gud man tror på, om man är *gay* eller *straight*, om man är döv eller rullstolsbunden eller om man är kvinna eller man. Stockholmare är man här och nu.

En av stadens främsta uppgifter måste vara att främja den rikedom som finns i våra medborgare. Det är ju de som är motorn i vår stad. Därför har vi också ett stort ansvar att se till att vår egen organisation också speglar befolkningen och att alla blir behandlade med den respekt som de förtjänar.

För snart två veckor sedan behandlade vi här i fullmäktige budgeten för nästa år. I den kan vi se att de politiska prioriteringarna för majoriteten ligger fast. Ett av de fem övergripande målen handlar om att stadens verksamheter ska utveckla metoder för att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism, och diskriminerande strukturer. Det här ärendet är en viktig del i det arbetet. Därför är jag också mycket stolt när jag yrkar bifall i kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 159

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige! Det är naturligtvis ingen som är motståndare till intentionerna i ett sådant här ärende eller till det som

borgarrådet läste innantill ur programmet. Frågan är väl snarare hur man uppnår det som är intentionen med förslaget.

Det finns ett problem, och vi berörde det även i det förra ärende som vi behandlade, nämligen att staden i dagsläget har så många policyer, mål, planer och riktlinjer att det till slut blir ganska svårt att avgöra vilket som är viktigast och vad man ska prioritera.

En hel del av dessa policyer medför att några av frågorna riskerar att minska i betydelse, speciellt är det väl påtagligt när en hel del av planerna och policyerna är sådana att de är totalt icke-konkreta. Det blir väldigt mycket godtycke som spelar in när man ska tolka policyerna, och det blir svårt för förvaltningarna att prioritera sina uppgifter. Å ena sidan vill man att jämställdhetsfrågor och mångfaldsfrågor inte ska behandlas enskilt eller vid sidan av ordinarie verksamhet, å andra sidan ger man direktiv om enskilda planer och policyer som ska redovisas just som en bilaga vid sidan av ordinarie verksamhet.

Det är klart att en hel del av dessa planer och policyer då blir mer som en läpparnas bekännelse, de görs för att man inte ska kunna bli beskyldd för att inte jobba med frågan – man har en policy och en plan att hänvisa till.

När det gäller just jämställdheten så har vi ju som mål att ha lika lön för lika arbete i staden. Det är klart att i det perspektivet blir inte bara den kommunala verksamheten viktig. Det handlar om hela låglönesektorn, vilket den offentliga sektorn faktiskt är. Majoriteten gör inga reflexioner över huruvida privata alternativ och privata entreprenörer är en bra väg att gå för kvinnor i till exempel förskoleverksamheten. De skulle kunna starta eget. Vad hände med avknoppningen efter valet när ni avskaffade möjligheterna till avknoppning?

Dessutom är det enligt min uppfattning totalt fel och väldigt tokigt att man använder pengar ur kompetensfonden för att bedriva metodutvecklingsarbete, framför allt om det är så att man hävdar att det här ska vara en del av den ordinarie verksamheten. Det är ju ändå så att ni har sagt att det som finansieras genom kompetensfonden inte ska vara ordinarie verksamhet. Om det är något annat så är det ju olagligt. Jag yrkar bifall till den moderata reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 160

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Kristina, jag har läst er reservation och jag hör också vad du säger. Det du säger speglar ganska väl det som står i reservationstexten.

Det är märkligt att ni ifrågasätter förekomsten av jämställdhetsplaner. Sådana planer har lagstiftningen ställt krav på sedan någon gång i början på 1970-talet. Det är kanske därför som vi också har kommit så långt i jämställdhetsarbetet i det här landet.

Du fortsätter också att ifrågasätta att vi har så många planer och policyer. Det här ärendet sammanfogar tre planer i en. Det sker för att effektivisera det här arbetet.

Det är inte så att lagen om diskriminering i arbetslivet kräver en plan, men lagen kräver ett strukturerat arbetet på det här området. Därför är det väl ganska lämpligt att man gör det just i formen av en plan, vilket staden också har gjort tidigare.

Anförande nr 161

Kristina Alvendal (m): Problemet är att jämställdhetsarbetet är så mycket mer än bara planer. Å ena sidan säger ni att man inte ska ha detta som en del som separat behandlas vid sidan om den ordinarie verksamheten, å andra sidan är själva innebörden av plan och policyer som tas fram och läggs som bilagor att de faktiskt blir en sidoverksamhet. Detta arbete blir inte integrerat i den ordinarie verksamheten, det är det som är problemet.

Anförande nr 162

Paul Lappalainen (mp): Såvitt jag kan se är detta en fråga om stadens verksamhet, både som arbetsgivare och servicegivare. Poängen är inte att omdana hela landet, ekonomi och verksamhet. Jag kan till exempel hålla med om att det finns väldigt många policyer, planer och program. Jag är nog en av dem som är mest benägen att hålla med dem som är tveksamma till sådant.

Mitt problem är när jag hör orden om att moderaterna förespråkar lika rättigheter och är motståndare till diskriminering är att jag då aldrig hör ett enda konkret förslag angående hur det ska genomföras, vad man ska göra.

Sedan kan man gärna klaga över att den här inte är tillräckligt tydlig.

Anförande nr 163

Kristina Alvendal (m): Det är ju så att den här planen handlar om stadens egen verksamhet. Ett konkret förslag är att behålla den avknopningsmöjlighet av stadens verksamhet som vi hade under förra mandatperioden. Det gjorde att många kvinnor i den här staden för första gången i sitt liv blev egna företagare och därmed fick större makt över sin egen arbetssituation och fick förverkliga sina egna drömmar.

Anförande nr 164

Inger Stark (v): Men det finns ingenting, Kristina Alvendal, som säger att avknoppade och privatiserade verksamheter arbetar bättre med jämställdhets- och mångfaldsarbete. Det är inte heller så att löneskillnaderna, de som beror på kön, minskar därför att man knoppar av och privatiserar. Det finns absolut inga bevis för det.

Det ska inte heller bara vara bilagor, dessa riktlinjer för jämställdhets- och mångfaldsplanerna. Det är ju meningen att detta ska genomsyra arbetet. Arbetet med jämställdhet och mångfald ska finnas med i verksamhetsplanerna, det ska genomsyra arbetet både som arbetsgivare och i det arbete i verksamheterna som riktar sig till medborgarna.

Anförande nr 165

Kristina Alven d a l (m): Men ni har ju missat de konkreta åtgärderna för hur man kan arbeta med jämställdhet, till exempel avknoppning. Och visst finns det bevis för att lönen påverkas om man går från den offentliga sektorn ut i det privata näringslivet. Vårdfacket arbetar ju väldigt intensivt med dessa frågor, eftersom de inom den organisationen har kommit på att det faktiskt kan påverka lönen men framför allt arbetssituationen och valmöjligheterna. Den påverkan får man för första gången om man till exempel har jobbat i ett monopoliserat yrke tidigare. Avknoppning hjälper kvinnor i deras löneutveckling.

Anförande nr 166

Rolf K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Å ena sidan sitter just nu tjänstemän på stadsledningskontoret och funderar på hur man ska avskaffa 40 av stadens styrdokument för att förenkla styrningen och stärka ILS och sådant som vi är rent allmänt överens om i den här salen. Å andra sidan tvingas samma SLK göra riktlinjer för planer. Det blir ryska dockor eller kinesiska askar – beroende på var man hämtar sin inspiration – när man staplar de här olika dokumenten på varandra och lägger dem i olika hierarkiska nivåer. Snart är det policyer för mål som ska ge planer för riktlinjer.

Jag ser en stor risk att det blir precis som det blir med studentbostäderna, det blir planer och grupper i stället för handling. Avdelningen för symbolhandlingar blir två trappor upp till vänster, eller om det är tre trappor upp.

Ett litet, litet styrdokument, sade Erik Nilsson för en stund sedan. Det här är ett litet, litet styrdokument ytterligare. I teorin skulle det bli fyrtio färre, i praktiken blir det två nya styrdokument på två ärenden. Det är en bra *hit rate*. Ingenting har avskaffats utom vårt integrationsprogram, det avskaffades för några möten sedan.

Jag har en detaljfråga. Det är nämligen så att till skillnad från vad borgarrådet hävdar så hade vi faktiskt i vårt integrationsprogram tre perspektiv. Vi hade förutom arbetsgivare- och servicegivareperspektiven även bidragsgivareperspektivet i det av er utskälda och nyligen avskaffade integrationsprogrammet. Då frågar sig vän av ordning, som det heter: Vad gäller nu för bidragsgivningen? Är den helt plötsligt oreglerad? Tanken svindlar. Inga riktlinjer för jämställdhet och mångfald i bidragsgivningen, kan det vara så illa?

Med allt detta sagt vill jag ändå vara lite positiv. Jag noterade att det hade skett en förändring språkligt i definitionerna efter SLK:s definition, helt i enlighet med Paul Lappalainenens beslutsförslag i integrationsberedningen, och jag tycker personligen att Pauls var bättre än SLK:s. Pauls förslag till skrivning var tydligare och ”krispigare”. Det hindrar mig dock på inget sätt från att yrka bifall till den moderata reservation och det moderata förslaget!

Anförande nr 167

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande! det är ju uppenbart att Moderaterna inte vet vad lagstiftningen omfattar. Och ni lyssnar inte heller på vad jag sade.

Lagstiftningen kräver att staden som arbetsgivare har en jämställdhetsplan. Till detta har staden jobbat med mångfaldsplaner.

Diskrimineringslagstiftningen kräver ett strukturerat arbete, och då har man tyckt att mångfaldsplaner har varit en bra modell. Det vi gör nu är att slå ihop planerna, och utöver att de ska handla om staden som arbetsgivare, ska de handla om staden och dess anställda och hur de ska agera i förhållande till medborgarna. Detta har ingenting att göra med staden som bidragsgivare eller med det tidigare integrationsprogrammet. Vad det däremot har att göra med är den kommande integrationspolicyn, och det är också därför den förändrade definitionen kommer med. Det som SLK fullständigt hade missat var att sammanfoga eller ha likartade definitioner av begreppet; så vi syr ihop de här två definitionerna.

Anförande nr 168

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige och borgarrådet! Jag är väl medveten om vad lagstiftningen kräver. Vår majoritet hade de planer som lagstiftningen krävde att vi hade. Jag hoppas att borgarrådet är väl medveten om att staden har haft jämställdhetsplaner innan borgarrådet blev borgarråd.

Du säger att detta inte har något att göra med bidragsgivning. Jag var möjligen ironisk och blev därigenom missförstådd. Det jag framhöll var att vi hade ett tredje perspektiv där vi talade om staden som bidragsgivare – det har inte ni. Om det går att klara sig utan riktlinjer för bidragsgivning ska jag låta vara osagt, men med det regleringsraseri som ni ägnar er åt är jag förvånad över att ni inte har berört detta perspektiv också. Det var min poäng.

Anförande nr 169

I n g e r S t a r k (v): Jag blir inte riktigt klok på vad du vill egentligen. Menar du att vi inte ska ha riktlinjer för jämställdhets- och mångfaldsplaner? Vad menar du egentligen? Jämställdhetsplaner har vi haft länge och det är därför mångfaldsplanerna också kommer att anpassas efter de riktlinjer som vi hade beträffande jämställdhetsplanerna, för det har vi erfarenhet av att arbeta med.

För att komma någon vart både med jämställdhetsarbetet och mångfaldsarbetet så måste man arbeta systematiskt. Det är klart att detta arbete ska genomsyra verksamheterna. Planerna är ju oerhört viktiga för att ta fram de angreppssätt och metoder och de mål som man ska uppnå.

Anförande nr 170

R o l f K ö n b e r g (m): I den mån det var oklart för Inger Stark vad jag menade ska jag nu försöka förtydliga mig.

Ert sätt att stapla styrdokument på varandra främjar inte förenklad styrning, stärkt ILS och sådana saker som vi har varit överens om i den här salen och på andra ställen. Det handlar bara om att göra nya planer, nya dokument och lägga dem i nya hierarkiska nivåer. Det enda som detta kommer att leda till är mer byråkrati och mindre handling. Det är det som är problemet.

Anförande nr 171

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Jag håller egentligen med Rolf, i alla fall såvitt gäller som han säger om massor med dokument etcetera som kommer från staden, som kommer från politiker. Förhoppningsvis är detta en fråga om en process som innebär att de här dokumenten blir bättre och bättre.

Jag tackar för dina kommentarer beträffande mina inlägg som majoriteten accepterade. Det skedde därför att majoriteten är så klok.

Det som jag kan sakna och det som jag måste fundera över är det som du säger angående bidragsgivningen. Jag är lite förvånad över att Moderaterna å ena sidan inte vill ha det här, men samtidigt inte har tid att nämna den frågan och hur Moderaterna ville se det med hänsyn till bidragsgivningen. Jag kan gärna tänka mig en klausul till exempel som införs med hänsyn till alla bidrag som kommer från staden.

Anförande nr 172

R o l f K ö n b e r g (m): Herr ordförande! Paul Lappalainen, min poäng är att den majoritet som du ingår i ibland har förmågan i den här salen att framhäva sin egen storhet på temat att det är er ödmjukhet som gör er storhet så betagande.

När ni då säger, eller – som borgarrådet Lindberg gör – står i talarstolen och säger, att det är helt nytt med två perspektiv så konstaterar jag att det är nytt, eftersom det är ett perspektiv mindre än vad vi hade i vårt integrationsprogram! Det var min poäng!

Anförande nr 173

I n g e r S t a r k (v): Ordförande, fullmäktige! När det gäller frågan om perspektiv vill jag inleda med att säga att såvitt gäller jämställdhetspolicyn så har vi tre perspektiv, dels gentemot personalen, dels beträffande arbetet ut mot medborgarna, dels mot omvärlden - att söka kunskap och sprida den i resten av världen. Där finns det tre perspektiv.

När vi fattade beslut om budgeten för år 2004 beslutade vi också att stadens riktlinjer för mångfaldsplanerna skulle moderniseras och göras tydligare. Nu är inriktningen breddad i och med att riktlinjerna för mångfaldsplanerna inte längre definieras utifrån enbart ett etniskt perspektiv. Vad som nu sker är att riktlinjerna samordnas och att mångfaldsplanernas riktlinjer närmar sig de riktlinjer som vi tidigare har haft för jämställdhetsplanerna.

Jämställdhets- och mångfaldsplanerna ska dels gälla de skyldigheter som åligger staden enligt gällande lag, dels ha ett tydligt utvecklingsperspektiv. Planerna ska ha dessa två perspektiv, ett som arbetsgivare i förhållande till sin personal, ett som servicegivare i förhållande till medborgarna.

Jag vill speciellt betona två viktiga aspekter. Den första är att arbetet ska bedrivas systematiskt och planmässigt. De upprättade planerna ska finnas med som en bilaga i alla verksamhetsplaner, och året därpå ska de följas upp och utvärderas i verksam-

hetsberättelserna. Detta sätter bland annat press på styrelser och nämnder att sätta upp utvärderingsbara mål vilket jämställdhetslagen kräver.

Den andra viktiga aspekten är att jämställdhets- och mångfaldsarbetet inte ska bedrivas vid sidan om ordinarie arbete utan ingå som en självklar del i kvalitetsarbetet.

Moderaterna skriver i sin reservation att ”Den offentliga sektorn cementerar både den låga lönen och löneskillnaderna till kvinnornas nackdel”. Jag undrar på vilket sätt detta sker.

Om man tittar på SCB:s lönestatistik kan man se att under 2003 hade kvinnor i privat sektor i genomsnitt 73 procent av männens löner, och för Kommunals sektor gäller motsvarande 93 procent. I avknoppade och privatiserade verksamheter kan lönerna möjligtvis vara något högre för en del, men övriga förmåner är ofta sämre.

Den här skillnaden ska naturligtvis belysas av USK och personalpolitiska avdelningen och sedan får vi göra en löneanalys. Jämställdhetsrådet arbetar med arbetsvärdering, och nu gäller det att analysera lönerna ur ett könsperspektiv. Den löneskillnad som handlar om kön finns både inom privat och offentlig sektor och den ska bekämpas, för det ska vara lika lön för lika arbete. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 174

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Jag har bara en kort fråga. När det gäller en plan som uppenbarligen inte ska vara en specifik plan som har att göra bara med det här området, vid sidan om så att säga, utan den ska integreras, hur har du då, Inger Stark, tänkt dig att man ska följa upp den här verksamheten i och med att man inte sätter så många konkreta mål?

Du säger att det är förvaltningarna och bolagen som har uppgiften att sätta de konkreta målen, men det är inte alltid så lätt att sätta konkreta mål. Hur är det tänkt att man ska följa upp till exempel arbetet mot målet att bryta traditionella yrkesval och könsuppdelning på arbetsmarknaden, vilket är ett ganska så vitt och brett mål?

Anförande nr 175

I n g e r S t a r k (v): Jag sade inte att det är nämndernas och styrelsernas uppgift att sätta dessa mål. Jag sade att man måste sätta utvärderingsbara mål i planerna för att man sedan i verksamhetsberättelsen tydligt ska kunna följa upp vad som är gjort och inte gjort. De här utvärderingsbara målen har ofta saknats i jämställdhetsplanerna, och det har varit ett problem.

Anförande nr 176

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter! Jag tror att alla partier som är representerade här i fullmäktige är överens om att vi ska ha jämställdhets- och mångfaldsplaner eftersom det krävs i lagen.

Stockholms stad ska aktivt bedriva både jämställdhets- och mångfaldsarbete som arbetsgivare – men också i förhållande till medborgarna och det omgivande samhället, vilket andra redan sagt. Stockholm har, som den största kommunen, naturligtvis ett särskilt ansvar att vara föregångare och förebild för andra mindre kommuner. Problemet med det här arbetet är ju som vanligt att det oftast krävs eldsjälar ute i verksamheten för att det ska bli verklighet av alla fina planer. Därför behövs det som stöd för det här arbetet ett bra metodstöd och utbildning i frågor om jämställdhet och mångfald.

Vi kristdemokrater har till exempel i kommunfullmäktige framlagt förslag om att kommunen ska analysera sin verksamhet enligt något som heter 3 R-metoden. Det är en metod som säkert flera av er känner till. Den har utarbetats av Kommunförbundet och beskriver lite om representation, realia alltså, vad som görs och hur resurserna fördelas till kvinnor och män.

Vi har ännu inte fått något svar från majoriteten om den kan tänka sig att införa den här analysmetoden, men jag tror att det är det som behövs om de här planerna ska bli verklighet.

Majoriteten har nu ett ansvar för att driva arbetet framåt och hitta metoder så att riktlinjerna blir levande dokument, så att arbetet blir levande ute i verksamheterna och se till att en uppföljning av vad som görs också kommer till stånd.

Frågan är också, vilket står i vår reservation, vad majoriteten konkret ska göra för att minska löneskillnaderna och höja lönerna för kvinnor generellt i den här stora kommunen. Det krävs mer än att skriva riktlinjer som fastställs här i kommunfullmäktige, och det hoppas jag att ansvariga borgarråd har i åtanke. Jag yrkar bifall till vår reservation!

Anförande nr 177

I n g e r S t a r k (v): Jag instämmer i det du säger, Désirée, det är oerhört viktigt att vi utarbetar bra metoder. Jag tror att 3 R-metoden kan vara bra att använda i många verksamheter. Det finns säkert andra metoder som passar bättre i andre verksamheter. Det kommer ett ärende om detta inom kort.

Anförande nr 178

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Det är inte bara ute i verksamheterna som det behövs eldsjälar. Jag tycker att det skulle behövas fler eldsjälar här i salen. Bristen på eldsjälar är en av anledningarna till att en del av dessa policyer med mera har tagit så väldigt lång tid att utvecklas till intressanta verktyg.

3 R-metoden är ett av de intressanta verktygen, men den missar helhetsperspektivet. Den är fokuserad endast på kön. Något av det kanske mest intressanta med den här utvecklingen av riktlinjerna är att de kommer att innebära att staden bör utveckla metoder dels för de specifika diskrimineringsgrunderna, dels metoder som kan användas med hänsyn till alla diskrimineringsgrunder.

Anförande nr 179

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Om Paul Lappalainen tycker att 3 R-metoden inte är en bra metod så ser jag fram emot att han lägger fram förslag om andra metoder som kan användas i utvärderingen av jämställdhets- och mångfaldsarbetet. Som det verkar i dag finns det inga riktigt konkreta förslag från majoriteten på hur utvärderingsarbetet ska gå till.

Anförande nr 180

B i r g i t t a H o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Självfallet ska vi följa lagen, det är ingen som tvekar om den saken. Men att ha en mängd papper som bara samlar damm i hyllorna och som inte leder till någonting om man inte följer upp är inte bra.

Jag har några konkreta frågor i det här ärendet som jag funderar över. Majoriteten säger att det är en mänsklig rättighet att slippa tillskrivas en specifik identitet, särskilt egenskaper eller erfarenheter med utgångspunkt från exempelvis etnisk tillhörighet eller kön. Alla människor har rätt att själva bestämma sin egen identitet. Staden har ett ansvar att värna dessa grundläggande demokratiska värden och kvaliteter.

För mig är detta en självklarhet, och det brukar sägas många gånger att vi är fria individer som kan tänka själva. Det är lite förmätet av majoriteten att skriva sådana här saker. Det känns som om man fortfarande ska klappa människor på huvudet och mena att de inte kan tänka. Det är bekymmersamt att majoriteten har den inställningen.

Det är också lite trist med att majoriteten pratar om jämställdhet, jämlikhet och mångfald medan man hela tiden klappar människor på huvudet och tycker synd om dem. Jag läste i City häromdagen att Teres Lindberg fick frågan om rasismen och att taxichaufförer inte tar upp kunder som hade färgat utseende eller som bor i Tensta eller Rinkeby eller så. Såvitt jag förstår var det många taxichaufförer som själva har ett annat ursprung än svenskt. Det verkade vara lätt för Teres Lindberg att säga att staden helt enkelt får byta taxibolag om Stockholm Taxi eller Taxi Kurir gör så. Det verkar inte trovärdigt när man uttalar sig i sådana frågor om vi ska ha en jämställdhetsplan och mångfald. Det är synd att ni inte vill försöka göra något vettigt av detta, för det behövs naturligtvis. Det här kommer dessvärre att bli en pappersprodukt som kommer att samla damm. Jag yrkar bifall till den moderata reservationen!

Anförande nr 181

B o r g a r r å d e t L i n d b e r g (s): Ordförande och Birgitta! Ibland undrar jag vem det är som blundar för verkligheten. Verkligheten är sådan att människor hela tiden utsätts för fördomar och förtryck just för att man hamnar i olika fack. Det är detta som vi försöker medvetandegöra, det är det som vi vill att hela staden ska arbeta med, både i sin roll som arbetsgivare gentemot den egna personalen och personalen i sin roll mot medborgarna. Det handlar just om att vi inte vill att någon ska klappa en på huvudet, och vi blundar inte för verkligheten, vi vet att det är så. Det är det som är skillnaden.

När det gäller den här taxikommentaren kan jag säga att det alltid så att uttalanden rycks ur sitt sammanhang när man svarar. Sist på dagens dagordning i fullmäktige har vi just ärendet om en antidiskrimineringsklausul som handlar om att vi inte vill att några som helst skattepengar ska gå till företag som diskriminerar.

Anförande nr 182

Birgitta Holm (m): Risken är ju ändå att detta bara blir lösblad som kommer att ligga i en hylla. Vilka kommer de konkreta åtgärderna att bli? Man sitter på förvaltningen och bestämmer att vi ska upprätta en handlingsplan för jämställda löner eller inte tillåta sexuella trakasserier eller något annat. Men vad konkret kommer man att göra? Det står ingenting om detta. Det är bara en massa pappersprodukter som framställs.

Anförande nr 183

Paul Lappalainen (mp): Klappa människor på huvudet? Knappast. Det är väldigt rörande att höra från olika individer bland Moderaterna säga att diskriminering är ett väldigt stort bekymmer. De har vänner, dessa människor, från utlandet som diskrimineras i det här landet. Det är tårdrypande!

När det blir dags att göra något så sägs det att vi bara producerar papper. Ärendet om en antidiskrimineringsklausul kommer till fullmäktige senare, och det finns andra ärenden som också är på väg. Såvitt jag vet är det på det sätt som Teres sade, nämligen att man ska se över taxiavtalet om det visar sig att taxibolag diskriminerar, och det är exakt det som man ska göra – man ska handla.

Man kan säga upp ett sådant avtal. Det är sällan som man hör sådana förslag i den här salen. Det är lite märkligt, men förhoppningsvis är det just utifrån dessa större tankar som man kan komma framåt.

Anförande nr 184

Birgitta Holm (m): Paul, jag vet att du har en massa tankar och idéer om dessa saker och jag vet att du är ganska isolerad i din grupp på vänsterkanten, och det är väl bara att beklaga. Jag tycker att även Stockholms stad diskriminerar i stor omfattning med tanke på att vårdbiträden, undersköterskor, dagbarnvårdare och andra människor inte får möjlighet att knoppa av sin verksamhet. Det är lika stor diskriminering mot Stockholms stads medborgare, mot invånare och skattebetalare. Majoriteten är en stor diskrimineringskoloss!

Anförande nr 185

Madeleine Sjöstedt (fp): Kommunfullmäktige! Det verkar finnas en betingad reflex hos majoriteten som går ut på att de plötsligt upptäcker att de har ett problem – så, låt oss genast sätta en tjänsteman, en byråkrat, i aktion och skriva en plan; då löser sig detta problem i samma ögonblick.

Riktigt så fungerar det ju inte. Det bevisar det ärende som vi har framför oss i dag. Det finns en rad allvarliga problem i Sverige och dem löser man genom väldigt

konkreta insatser. I stället förelägger majoriteten våra bolag i staden en förfärlig massa olika styrdokument. När man läser bolagens årsredovisningar så är det som att läsa en politisk pamflett. Jag förstår inte vad detta bolag egentligen håller på med. Det finns mål och delmål, och det ska brytas ned kors och tvärs, och det finns olika planer som ska man ska arbeta utifrån.

Vad det egentligen handlar om är att bolagen ska göra planer för att uppfylla grundlagen, det är det vi säger. Det är ungefär som att ställa frågan: har du slutat slå din fru? Vi får väl förutsätta att bolagen uppfyller de minimala krav som ställs inom staden för hur man uppför sig.

De styrdokument som man ska utarbeta inom bolagen ska ge möjlighet att utvärdera, att se att det verkligen händer någonting. Det gör man inte genom att lägga olika dokument i lager på lager och fylla på med styrfunktioner som pekar ibland åt olika håll. Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation!

Anförande nr 186

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Det är väldigt tråkigt att få höra från Folkpartiets företrädare att det enda som behövs är att alla följer allmän hyfs, att alla följer grundlagen. Såvitt jag vet krävs likabehandling oavsett kön enligt grundlagen, likabehandling på grund av etnicitet också.

Folkpartiet har en intressant historia. Det var Folkpartiet som en gång i tiden var med om att utarbeta jämställdhetslagen, just på grund av att grundlagen inte räckte till. Folkpartiet var en gång med om att utarbeta en lag mot etnisk diskriminering i arbetslivet, på grund av att grundlagen inte räckte till. Var är det som händer med Folkpartiet?

Anförande nr 187

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): De lagarna finns ju, och de ska efterlevas. Det är därför som det inte behövs några planer eller olika lager som ska läggas ovanpå varandra. Lagarna finns och våra bolag ska efterleva dessa lagar. När majoriteten säger att den vill vidga begreppet då handlar det inte om samma sak. Det handlar om alla dessa frågor som kan komma in under icke-diskriminering och det är naturligtvis bra. Men jag förutsätter att man alltid i våra bolags verksamhet försöker efterleva grundlagen, jämställdhetslagen och lagen mot etnisk diskriminering. Det tycker jag fullkomligt självklart att de ska.

Anförande nr 188

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande! Detta är så märkligt att jag nästan tappat hakan. Vill Folkpartiet att man ska bryta mot lagstiftningen? Jag minns inte om det är § 11 eller § 19 i jämställdhetslagen som säger att varje arbetsgivare som har fler än tio anställda ska upprätta en jämställdhetsplan. Stockholms stad är uppenbarligen med sina 46 000 anställda en sådan arbetsgivare.

Det handlar om att utveckla befintliga planer – de jämställdhets- och mångfaldsplaner som vi har sedan tidigare – till någonting bättre för att vi ska bli än ännu bättre

arbetsgivare och samtidigt bli bättre i vårt sätt att hantera våra medborgare. Jag tycker att detta är ett väldigt viktigt ärende och jag förstår inte om ni verkligen vill att vi ska bryta mot jämställdhetslagen.

Anförande nr 189

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Det är sorgligt att Teres Lindberg inte förstår. Jag ska försöka förklara.

Vi vill inte bryta mot jämställdhetslagen, men borgarrådet definierade att det som har handlat om jämställdhet ska handla om alla andra sorters diskriminering också. Det handlar inte längre om bara jämställdhetslagen – det ska handla om diskriminering på grund av sexuell läggning, mot etniskt ursprung och så vidare, och det är naturligtvis riktigt. Men jämställdhetslagen reglerar jämställdheten mellan könen. Det var borgarrådet som definierade om denna jämställdhetslag till något helt annat och mycket vidare.

Anförande nr 190

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Jag nämnde inte något angående Folkpartiets arbete i det tidigare lagarbetet. Problemet var att man utarbetade trevliga symbolagar, tyvärr, som saknade väldigt mycket innehåll. Därutöver är just detta ärende ett steg i en koncentrerad av stadens arbete för motverkande av diskriminering och främjande av jämlikhet. Den ska uppfylla alla lagens krav avseende jämställdhet.

Även de som ivrar för jämställdhet borde inse att det är oacceptabelt att kvinnor diskrimineras på andra grunder – till exempel på grund av etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

I Sverige väntar vi en ny lag, en lag som kommer att ha en mer samlad syn på diskriminering och som därför kan göra dessa lagar mer effektiva. Med det här steget går Stockholms stad före i utvecklingen, och det borde vara bra. I stället för att vi ska utveckla en plan för varje diskrimineringsområde kan vi fokusera vårt arbete och utveckla ett arbete som har effekt.

Jag hör ibland att man vill se effektiva policyer, det här är ett steg i den riktningen.

Anförande nr 191

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Så enkel är ju inte världen att man måste ha en policy bara för att man är motståndare till någonting. Det kan faktiskt vara så att man tycker att man ska göra något åt problemen i stället för att sätta sig och skriva tusen papper som ingen kan utvärdera över huvud taget. Det kanske är bättre att man ägnar sig åt problemen i stället för att diskutera olika styrdokument åt dem.

Anförande nr 192

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Poängen med detta är att få fram dokument som ska leda till åtgärder som ska utvärderas och som kommer att ha effekt på jämlikhet, det vill säga motverka diskriminering på alla grunder i denna stad.

Jag förstår att Folkpartiet kan uttrycka frustration över bristen på effektiva åtgärder, men det är tyvärr alltför ofta som det är Folkpartiet som är just det parti som står för sådant.

Anförande nr 193

U l l a H a m i l t o n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Jag sitter som vice ordförande i Stockholms hamnar, och då ska jag enligt det här förslaget utarbeta riktlinjer för att vi i vår relation till omvärlden, till brukare av stadens serviceutbud, tillståndssökande näringsidkare, hyresgäster i de kommunala fastighetsbolagen, entreprenörer som tillhandahåller varor och tjänster samt till medborgare generellt ha ett förhållningssätt där jag bevakar befolkningens mångfald. Vi ska utveckla metoder i syfte att synliggöra, motverka och bryta diskriminerande föreställningar och strukturer i relation till brukare av stadens service och det ska ske på ett aktivt och planmässigt sätt med uppsatta mål och årlig uppföljning, och vi ska verka för att bryta traditionella yrkesval och könsuppdelningar på arbetsmarknaden och analysera förändringsförslag ur ett genusperspektiv och mångfaldsperspektiv.

De kunder som vi har i hamnen är Silja Line, Viking Line och väldigt många andra företag. Jag måste faktiskt ärligt säga att jag inte förstår vilka krav majoriteten ställer på mig som ledamot i den här styrelsen när det gäller mitt förhållningssätt till medborgarna eller till våra kunder i staden. Jag kan förstå att man har synpunkter på oss som arbetsgivare och att vi i egenskap av styrelseledamöter ska ha ett visst förhållningssätt till dem som är anställda i hamnen, alla anställda inom stadens verksamheter, men jag skulle faktiskt vilja be om en konkretisering av hur ni har tänkt er att vi ska göra detta och vad har ni räknat med att detta kommer att innebära i termer av kostnader? Hur ska man, Teres Lindberg, illustrera att människor finns i olika fack utifrån det här kravet som ni ställer på oss styrelseledamöter? Jag yrkar bifall till den borgerliga reservationen!

Anförande nr 194

I n g e r S t a r k (v): Jag tycker faktiskt, Ulla Hamilton, att det är självklart att allt det som du rabblade upp faktiskt är sådant som man faktiskt bör arbeta med även i bolagen. Vi vill arbeta för ett jämställt samhälle där ingen blir diskriminerad av någon orsak. Det finns ingen anledning att inte hamnen ska arbeta med de frågorna också.

Anförande nr 195

U l l a H a m i l t o n (m): Hur? "Hur", var min fråga. Det är väldigt lätt att säga "att", men det är uppenbarligen väldigt svårt att konkretisera. Jag har aldrig läst ett flummigare dokument än just detta. Det låter väldigt bra på papperet, men konkretisera det! Och hur ska det följas upp?

Anförande nr 196

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Du nämnde Silja Line, det är ett bra exempel. Det finns olika företag och medborgare som jag antar att hamnen förmedlar viss service till. Hur ska man fundera på hur man ser till att alla behandlas lika. Silja Line har haft problem med anmälningar om diskriminering. Jag hoppas att de problemen är borta.

Vi kan inte känna till varenda detalj, men det är viktigt att de chefer som finns i hamnen funderar över sin verksamhet gentemot medborgaren. Så svårt är det inte.

Anförande nr 197

U l l a H a m i l t o n (m): Som jag tolkar Paul Lappalainen ska vi vara något slags granskare gentemot våra kunder och dem som vi har kontakter med om att de lever upp till lagstiftningen. Det blir ett slags andra polisverksamhet som vi ska ägna oss åt i så fall. Jag håller absolut inte med om att detta är en uppgift för stadens verksamheter.

Jag kan hålla med om att vi ska jobba med mångfalds- och jämställdhetsfrågorna när det gäller arbetsgivareperspektivet, men jag begriper inte att vi ska ha en polisiär verksamhet gentemot dem som vi har kontakter med, oavsett om det är medborgare, kunder eller andra som har med staden att göra.

Anförande nr 198

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Jag förstår inte riktigt vad ni håller på med på den andra sidan av salen. I huvudsak har ni bifallit ärendet, så jag förstår inte vad det är som är problem.

Ett mål som jag skulle tycka var väldigt relevant är att alla behandlas lika, och då måste varje verksamhet fundera på hur vi gör det på bästa sätt inom just vår verksamhet. Jag är själv ordförande i bostadsförmedlingen och jag kan räkna upp ett otal exempel på hur jag kan tänka mig att man skulle kunna behandla människor olika om man inte är medveten om problemen: vilka inkomstkrav är okej, hur många barn får en fastighetsägare sätta som maximum på en femrummare till exempel? De här frågeställningarna måste man ständigt diskutera och hålla levande i varje verksamhet – så även i hamnen.

Anförande nr 199

U l l a H a m i l t o n (m): I förhållande till våra kunder? Ska vi ha synpunkter på hur kundernas yrkesverksamhet ser ut? Ska vi ha synpunkter på hur de jobbar med dessa frågor? Du nickar! Hur följer du upp det, Teres Lindberg, och hur gör du en sådan plan med tanke på alla de affärskontakter som vi tar i den här staden?

Jag kan hålla med om att det är rimligt att vi som arbetsgivare jobbar med dessa frågor gentemot dem som är anställda i staden, men jag begriper inte hur ni har tänkt er att det ska gå till på det här området.

Anförande nr 200

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet när föredragande borgarrådet för en stund sedan frågade: vill ni att vi ska bryta mot lagen? Det är en intressant fråga.

Nej, generellt sett tycker vi på den här sidan av salen att staden ska följa lagarna, oavsett om det gäller lagen om offentlig upphandling, kommunallagen, jämställdhetslagen eller annan diskrimineringslagstiftning. Vi tycker faktiskt dessutom – för att vässa det hela – att stadens agerande mot tredje man ska präglas av respekt för lagarna och tillämpning av lagarna. Och, som vi kommer att diskutera i ett annat ärende, anser vi att det krävs en lagakraftvunnen dom och inte bara misstankar för att staden ska bryta avtal eller företa andra rättshandlingar.

Det är väldigt intressant att du tar upp frågan om bostadsförmedlingen under den här punkten som ju handlar om likabehandling och vad fastighetsägare gör och inte gör. Det är ju så att ett antal fastighetsägare bryter nog mot både lagar och kommunala regler genom sitt sätt att förmedla, och det förutsätter jag att bostadsförmedlingen tar itu med.

Anförande nr 201

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande! Jag begärde ordet när Madeleine Sjöstedt talade. Staden fattade senast beslut om en mångfaldsplan 1998. Den handlade enbart om mångfald ur ett etniskt perspektiv – den omfattade inte det som vi i dag pratar om när vi pratar om just mångfaldsbegreppet. Detta innebär att den mångfaldsplan som staden arbetar efter är förlegad.

I integrationsprogrammet som uppdaterades och som fullmäktige fattade beslut om under er tid i majoritet pratar man om mångfald och definierar mångfald i likhet med det som jag gjorde i mitt huvudanförande. Det ska handla om ett mycket bredare spektrum ifrån att alla människor är lika mycket värda.

Dessa program stred mot varandra. Det vi gör nu är att väva samman dem, och jag tycker att det är lämpligt att fullmäktige har en liknande definition oavsett om det är en mångfaldsplan vi talar om eller ett integrationsprogram eller integrationspolicy. Vi måste ju säga samma sak när det är det som vi menar. Integrationsprogram var fullmäktige överens om, dessutom, vilket gör att den här frågan inte borde vara något att diskutera över huvud taget – om det inte är så att du är motståndare till den definitionen. Men det har jag aldrig uppfattat. I huvudsak godkänner ni ju kommunstyrelsens förslag. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 202

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Borgarrådet Lindberg säger att det finns en bredare definition av mångfald i dag – vilket är alldeles sant – och att vi ska jobba för att alla är lika mycket värda i staden. Ja, men det finns en gräns där man undrar hur detta ska omsättas i realitet. Hur ska så vaga definitioner omsättas i realitet?

Jag tänker hela tiden: hur ska jag i Stadsteaterns styrelse omsätta tanken att alla människor är lika mycket värda? Hur ska det synas i mitt bolags verksamhets-

redovisning? Det vore väldigt bra om jag kunde få en förklaring av borgarrådet på hur vi ska klara av att uppfylla detta, för vi tycker att vi ska ta detta på allvar när man sätter upp sådana här mål.

Jag vill referera till filmen Life of Brian, som i kanske har sett. Där är det en scen där dialogen är så här: De har tagit Brian, vad ska vi göra? Vi tillsätter en kommitté.

Så är det i den här frågan också.

Anförande nr 203

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Det är ingen i den här staden som före den här debatten har varit motståndare till att vi har jobbat med mångfaldsplaner som det strukturerade arbete som också diskrimineringslagstiftningen kräver. Jämställdhetslagstiftningen kräver att vi jobbar med jämställdhetsplan, och vi har utarbetat en liknande modell för mångfald. Detta har ingen varit emot.

Det jag absolut inte kan förstå är hur ni tycker att vi ska jobba med de här frågorna om vi inte ber varje nämnd och bolag att utarbeta egna modeller utifrån den verksamhet som man arbetar med.

Anförande nr 204

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag delar borgarrådet Lindbergs uppfattning att vi i huvudsak är helt överens om innehållet i färdriktningen, vad staden bör göra och vart staden bör gå – och framför allt om att staden bör följa gällande lagar. Men problemet är att den hårda kärnan av budskap försvinner i kaskaderna av ord, ännu fler ord och ännu fler nya dokument som ni ägnar er åt, vilket är lite absurt med tanke på att ni tidigare kritiserade vårt integrationsprogram för att det var så otroligt omfattande och hade så många mål. Därmed gör ni de facto ont värre.

Jag väntar fortfarande på det språkligt ”krispiga” och kondenserade dokument som har utlovats men som aldrig kommer.

Anförande nr 205

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Jämställdhetsplanen är vi skyldiga att ha enligt lag. Nu syr vi ihop den med annat och låter den innefatta flera saker. Det är snarare en effektivisering av planer.

Anförande nr 206

D é s i r é e P e t h r u s E n g s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter! Jag håller faktiskt med majoriteten. Det verkar som om vi i det borgerliga lägret har väldigt olika åsikter fast vi egentligen har ställt oss bakom förslaget.

Det blir en lite märklig diskussion. En moderat säger att vi ska ha ett perspektiv i mångfaldsarbetet och en annan moderat säger att vi ska ha tre perspektiv. Ni måste

vara överens med det som står eftersom ni redan har godkänt det i olika nivåer tidigare.

Det som vi kritiserar i den här reservationen och det som vi ska fokusera på är ju att vi också kräver handling. Det vi ska ge här är bara riktlinjer. Sedan ska arbetet om hur det konkret ska gå till utföras ute i nämnder och bolag och styrelser. Det är där vi ska konkretisera vad arbetet med jämställdhet och mångfald innebär. Det här är bara riktlinjer.

Vi kritiserar det förhållandet att det finns för lite av den privata sektorn i den kommunala verksamheten för att kvinnor ska få möjligheter till utveckling lönemässigt. Den tredje kritiken är att staden använder kompetensfonden som ett sätt att utveckla metoder och ta pengar därifrån. Vi tycker att det måste finnas större långsiktighet. Det är de tre punkterna som vi kritiserar i reservationen och ingenting annat. I övrigt är vi överens med majoriteten om riktlinjerna.

Anförande nr 207

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Tack, Désirée, nu slipper jag gå alltför långt in i tanken angående vad det är som Moderaterna egentligen säger. Är det så att alla ska behandlas lika, inte bara i stadens arbetsgivarroll och servicegivarroll? Är det bara arbetsgivarrollen som är aktuell i detta hänseende? Det blir lite förvirrande, det hela.

För det första. Om man behöver vägledning så finns det en lag som förbjuder diskriminering utanför arbetslivet och högskolan som berör Stockholms stads verksamhet – också hamnens verksamhet. Det handlar om diskriminering på grund av funktionshinder, etnicitet och sexuell läggning. Om ingenting annat sägs så måste man följa den lagen. Dessutom är könsdiskriminering inte lagligt i Sverige utanför arbetslivet och högskolan, något som jag inte nämnde. Det här dokumentet gör att vi tar ett offentligt ansvar för att motverka diskriminering på grund av kön även i vår servicegivarroll. På den punkten hittar man inte vägledning i lagstiftningen. Vi borde ändå kunna klara av den uppgiften.

Anförande nr 208

I n g e r S t a r k (v): Efter att ha lyssnat väldigt noga på den här debatten så undrar jag faktiskt varför Folkpartiet inte har yrkat avslag på förslaget till riktlinjer. Ni gör inte det, men ändå är du, Madeleine, uppe och raljerar flera gånger. Detta är faktiskt mycket märkligt. Det var väldigt skönt att du, Désirée, gick upp och sade det som du sade. Jag har undrat över om jag har hört rätt.

Nu antar vi riktlinjer för jämställdhets- och mångfaldsplaner. Sedan måste det vidare arbetet självfallet konkretiseras. Vi ska ju i verksamhetsberättelserna kunna följa upp arbetet mot målen för att se att det har hänt något. Det är ju självklart.

Svara på frågan om varför ni inte har yrkat avslag.

Anförande nr 209

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Därför att vi tycker att man ska följa de lagar och regler som finns.

Det enda vi ber om är att vi ska få direktiv om hur vi som sitter i bolagsstyrelserna ska manövrera i alla dessa era påbud om policyer, om planer, om mål och delmål. Vilket är viktigast och vad är minst viktigt? Nu har vi de breddade definitionerna av allting. Allt ska knös in i samma lilla deg. Det är det vi undrar över. Hur ska vi kunna uppfylla detta? Vi tycker att man ska uppfylla det som fullmäktige fattar beslut om. Ge oss då en chans att göra det.

Anförande nr 210

I n g e r S t a r k (v): Då undrar jag fortfarande, Madeleine, varför ni inte yrkar avslag. Du säger samma sak nu igen. Det är ett väldigt märkligt resonemang du för. Nu antar vi riktlinjerna och de är viktiga; sedan kommer vi alltså att konkretisera – naturligtvis.

Anförande nr 211

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Jag kan bara snabbt nämna att det finns en lista med lagar som styr det här arbetet, den återfinns i slutet av dokumentet. Vi kanske kan börja med att trycka upp den listan och skicka ut den till olika bolag och styrelser om deras ledamöter inte hittar i lagboken.

*§ 31 Översyn av resursfördelningssystem för omsorg om funktionshindrade.
Redovisning av placeringar på icke LSS-godkända verksamheter.
Hemställan från Liljeholmens stadsdelsnämnd. (utl. 2004:166)*

Anförande nr 212

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Detta kanske blir en kort debatt eftersom vi i huvudsak är överens. Ärendet har varit ute på remiss till samtliga stadsdelar. Alla är vi överens om att man bör gör någonting för att förändra systemet. Under utredningstiden har det visat sig att det har börjat ske stora förändringar, men man har också kunnat spara så mycket som 40 miljoner kronor till dags dato som går tillbaka till de behövande inom stadsdelarna, som alltså går tillbaka till verksamheten, eftersom man arbetar på ett helt annat sätt nu. Det är väldigt bra.

Jag yrkar med detta bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 213

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande! I huvudsak är vi överens i detta ärende, men även i detta förslag till resursfördelningssystem saknas en del konsekvensanalyser, analyser över vad som kommer att hända i de stadsdelsnämnder som nu kommer att förlora mycket av de ersättningar som de får.

Vi borde faktiskt också fortsätta att utreda en del av de prestationsrelaterade anslagen när det gäller de bekymmer vi har med flytning av de här pengarna. Det är också intressant att vi måste känna att vi garanterar de funktionshindrade som faktiskt behöver hjälp att de nu inte blir av med den nödvändiga hjälpen beroende på att de bor i fel stadsdel. För att förkorta den här debatten yrkar jag bara bifall till den gemensamma borgerliga reservationen och till den separata moderata reservationen.

Anförande nr 214

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag ska också fatta mig kort. Ni har ju, tvärtemot vad utredningen kom fram till, föreslagit två års övergångstid just därför att denna förändring kan slå väldigt hårt och att det behövs viss tid för omställning, även om vi har sett under utredningens gång att man har sparat pengar och att man har kommit på bättre sätt att arbeta på.

Dessutom vill vi att man i tertialrapporten redovisa vilka åtgärder man tänker vidta för att minska underskotten eller om det är så att man i något enstaka fall anser att det är en total orimlighet och att de har speciella skäl till att göra nedskärningar. I huvudsak är detta ett bättre system även för den enskilde än vad det gamla systemet var, som gjorde att pengar rann ut utan att man fick en bra verksamhet för pengarna. Med det här systemet får man en bra verksamhet för pengarna.

Vi kommer att återkomma beträffande det prestationsrelaterade anslaget.

§ 32 Förändringar av debitering att tillsynsavgifter enligt alkohollagen (utl. 2004:167)

Anförande nr 215

U l l a H a m i l t o n (m): Herr ordförande! Jag har bara en kort fråga. Vi har ju ett ärende längre fram på föredragningslistan om näringspolitiskt program för Stockholm som handlar om att det är viktigt att vi på olika sätt arbetar för ett bättre näringslivsklimat i Stockholm. Då kan man fråga sig varför detta ärende inte har remitterats så att näringen har fått ge synpunkter på denna fråga.

Anförande nr 216

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det kanske inte framgår tydligt av ärendet, men faktum är att detta är näringslivets förslag. Näringslivets företrädare har varit med i hela processen, och de har själva tagit upp detta i det branschråd som finns. Det är de som vill ha ordning och reda i den här frågan och tycker att detta är ett bättre sätt att jobba på. De är glada över att vi äntligen fattar detta beslut.

§ 33 Framtagandet av ett nytt miljöprogram och en lokal strategi för hållbar utveckling i Stockholms stad (Agenda 21)

Hemställan från miljö- och hälsoskyddsnämnden (utl. 2004:168)

Anförande nr 217

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! I det här ärendet ger vi två uppdrag till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det ena handlar om att utarbeta ett nytt miljö program eftersom det som finns nu kommer att löpa ut under år 2006, och det tar ganska lång tid att utarbeta ett miljöprogram. Förhoppningen är att vi ska få fram det nya programmet så att vi kan fatta beslut redan under 2005, senast under början av år 2006.

Det andra uppdraget handlar om att utveckla en gemensam plattform för Agenda 21-arbetet i staden. I budgetarbetet har vi lagt betydligt mer resurser för Agenda 21-arbetet. I Stockholm har vi haft ett kreativt men kanske lite mer vildvuxet Agenda 21-arbete i och med att olika stadsdelar har jobbat på väldigt olika sätt. På ett sätt har detta varit väldigt bra, för vi har fått fram många olika idéer, och det har bildats ett nätverk av Agenda 21-samordnare som samarbetar sinsemellan. Men i föregående budget fick vi också en Agenda 21-samordning till stånd inom miljöförvaltningen som skulle stötta den här organisationen.

I de flesta andra kommuner har man ett strategiskt Agenda 21-arbete där man lägger en plan för arbetet med hållbar utveckling på lokal nivå. Det är det som vi nu vill att miljöförvaltningen ska utarbeta för det fortsatta arbetet.

Nu har det förekommit en del diskussioner i det här ärendet om hur detta arbete ska ske, om det ska vara en hållbarhetsstrategi för staden som helhet eller om det skulle bedrivas på lokal nivå i stadsdelarna. I det valet har vi stannat för att i det skede som vi nu befinner oss i så är den bästa utvecklingen att vi låter detta arbete stanna kvar på stadsdelsnämnds nivå och att vi arbetar vidare för att foga samman det här så småningom till en hållbarhetsstrategi för hela staden.

Anledningen till detta är att vårt ledningssystem, ILS-systemet, inte har möjlighet att i dag göra de uppföljningar som vi skulle behöva på miljöområdet. Det är här miljöprogrammets kriterier följs upp. Det räcker inte om man ska ha ett hållbarhetsprogram, för då ska man ju följa upp även sociala och ekonomiska faktorer.

Det behövs en utveckling av ledningssystemet för att klara detta, och en utvärdering ska också genomföras varje år. Den första uppföljningen skedde i år, 2004, i Tertialrapport II, men det var fortfarande då ganska lite som kom fram av uppföljningen av miljöarbetet i olika nämnder och styrelser.

Därför är det väldigt viktigt att gå fram stegvis så att vi kommer fram till en bra hantering när det gäller strategisk inriktning av en hållbarhetsstrategi för hela stadens utveckling. Det betyder också att vi i så fall måste ha en del resurser under kommunstyrelsen för att kunna få ihop det här programmet. Därför är jag väldigt nöjd med att vi nu kan påbörja arbetet för att komma vidare med ett nytt miljöprogram; vi bygger på det som vi redan har och utvecklar det något, men ändå

låter vi dessa faktorer, som vi följer upp i det nuvarande miljöprogrammet, ligga kvar ungefär så som de ligger. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 218

Stellan Hamrin (v): Vänsterpartiet stöder det förslag som Viviann presenterade och den process som hon också så tydligt beskrev. Och vi är mycket glada över att det här arbetet nu har inletts.

Hållbar utveckling innebär ju att de sociala och de ekonomiska förhållandena inkluderas, betraktelsesättet är att man anpassar det till vad som är långsiktigt hållbart. Självklart måste detta ske med hänsyn till miljön och till människors hälsa.

När Moderaterna och Folkpartiet för fram de sociala och ekonomiska faktorerna i sin reservation så är det naturligtvis för oss som att slå in öppna dörrar. Självklart ska detta tas med. Något som är förvånande är partiernas prioriteringar. Att valfrihet och infrastruktur jämföras med parkeringsmöjligheter och bostadsägande tycker vi är lite konstigt. Vi tycker nog att principen om valfrihet och grundfaktorer som infrastruktur står i en klass för sig i dessa sammanhang.

Det är också lite förvånande att ambitiösa miljöprogram lätt blir ansedda som ovetenskapliga. Vi tror att ambition är bra och att det stärker vetenskapligheten i programmet. Lite mindre förvånande är kanske Moderaternas och Folkpartiets kärlek för kärnkraft. Jag vill bara än en gång påpeka att inget försäkringsbolag i världen vågar försäkra kärnkraftsverksamhet mot miljöskador. Vi tror att bolagen gör en ganska klok bedömning i den frågan. Vi känner också till de mycket stora skador som kärnkraften åstadkommer när uranet bryts och när man efter 40 år inte lyckats placera avfallet på något vettigt sätt.

Vi håller gärna med om att man behöver städa mer i staden. Agenda 21-arbetet tror vi blir ett bra sätt att föra fram det arbetet i framtiden och en stark hävstång i det arbetet. Detta och mycket mer är sådana saker som vi behöver ett miljöprogram för att kunna belysa. Det behövs för trafiken, för luftkvaliteten, för vattnet, för strålningen och för skyddet av vår natur, så vi stöder och yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 219

Magnus Hellström (m): Ordförande, fullmäktige! Det nuvarande miljöprogrammet väckte ju en hel del diskussion, bland annat när ni beslutade att inte öka vägytan i Stockholm. Det var ett märkligt beslut. Om man inte ökar vägytan så kan man ju inte bygga någon ring och inte Förbifart Stockholm, och jag undrar om majoriteten inte vill få i gång byggandet av Norra länken heller. Det vill i alla fall inte miljöförvaltningen i sitt förslag; de vill att staden ska vänta ytterligare med Norra länken. Det kanske stämmer överens med målet i det nuvarande miljöprogrammet att inte öka vägytan i Stockholm. Jag vet inte om alla tre socialistiska partierna – även om ett part i är grönt på utsidan – ser saken på det sättet.

En viktig del i detta är att utarbeta indikatorer för hållbar utveckling i Stockholm. Man ska utarbeta indikatorer för ekonomi, ekologi och för något som heter social hållbarhet. Ekonomi och ekologi känns ju relevant, för i det fallet finns ett klart samband – med god ekonomi har man också modern teknik och det leder till bättre miljö. Men det finns ett förslag från majoriteten om indikatorer som är väldigt ytliga och väldigt politiskt vinklade indikatorer.

Det finns bra delar också. När det gäller ekologi vill man mäta utsläppen av klimatpåverkande gaser. Det tycker jag är alldeles utmärkt, men man vill också mäta hur många som har miljömärkt el. Så länge som kärnkraft inte ingår i miljömärkt el är den indikatorn helt meningslös, eftersom bästa sättet att få slut på utsläpp av klimatpåverkande gaser är att bygga ut och behålla kärnkraften. Det är ju en dubbelmoral utan dess like att lägga ned svensk kärnkraft och ersätta den med förbränning av olja, kol och fossila gaser vilket leder till växthuseffekt och sedan dra kabel till Finland för att importera finsk kärnkraftsel! Det finska nätet är dessutom sammanbyggt med Rysslands så att vi även får hit rysk kärnkraftsel under kalla vintrar. Det är en dubbelmoral som är märklig och dessutom är kärnkrafts-utvecklingen som vanligt emot opinionen här i landet. Men regeringen är sin vana trogen i många frågor.

Social hållbarhet är lite mer komplicerat, för det handlar så mycket om värderingar. Det är mycket mer besvärligt att upprätta indikatorer som är vettiga för detta. Jag har ändå kommit fram till att det vara värt att försöka upprätta sociala indikatorer som handlar om social hållbarhet med tanke på att dagens svenska socialdemokratiska folkhem så pass mycket kännetecknas av hög brottslighet, sociala problem kan.

Vad är det då man kommer dragande med? Man kommer dragande med TCO:s pappaindex när det handlar om barn. Det säger ingenting om vad som är bra för barnen. TCO:s pappaindex är bara en förberedelse för kvotering av föräldraledighet, och det är också något som är på gång och som i vanlig ordning går emot opinionen. Det vore mycket mer intressant om man kunde komma med indikatorer som handlade om Stockholmsbarnens bästa, om det som är bäst för dem utifrån deras perspektiv och deras liv.

Demokrati, slutligen. Det är väldigt intressant med de indikatorer som man försöker snickra till. Jag föreslår att vi upprättar en indikator för svikna vallöften. Politiker som sviker sina vallöften gagnar inte en hållbar utveckling.

Anförande nr 220

Borgarrådet Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! För det första vill jag säga att jag inte förstår vad du, Magnus, menar med att vi har svikit våra vallöften. Det tycker jag inte att vi i Miljöpartiet har gjort.

För det andra vill jag säga att vi inte är något socialistiskt parti och inte kommer att bli det, utan vi är ett parti som går mellan högra och vänstra sidan, och det kommer vi att fortsätta att göra. Just nu har vi en koalition med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, men vi är icke ett socialistiskt parti.

Det är rätt symtomatiskt att de kommentarer som Magnus Hellström gör handlar om ekonomi och social hållbarhet men inte om ekologi. Det genomsyrar den reservation som Moderaterna och Folkpartiet har lagt att den ekologiska aspekten är utesluten.

Anförande nr 221

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Jag pratade om växthuseffekten. Handlar inte det om ekologi? Regeringen och dess stödpartier genomför nu en kärnkraftsavveckling och bygger ut eldning av olja och kol, det är på gång med fossila gaser, och man vill dra en kabel till Finland för att importera kärnkraftsel från annat håll. Handlar inte det om ekologi? Det tycker jag är märkligt!

Beträffande svikna vallöften är det naturligtvis inte Miljöpartiet jag åsyftar. Däremot är ni väldigt pigga på att fatta beslut som går emot opinionen, både i riksdagen och här i staden.

Vad gäller rödheten tycker jag att ni är röda inuti och gröna på utsidan. Det kännetecknar ofta debatterna här i stadsfullmäktige att det nästan jämt är ni som är uppe och försvarar majoritetens marxistiskt inspirerade förslag. De socialdemokratiska borgarråden sitter gärna och låtsas som om det regnar, och ibland går någon vänsterpartist upp. Det är ofta ni miljöpartister som tar hela den ideologiska diskussionen, så det är inte så märkligt om man börjar betrakta er som ett rött parti.

Anförande nr 222

J a n V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! Under den tid som jag har suttit i miljö- och hälsoskyddsnämnden och i fullmäktige har jag många gånger upplevt hur pass ambivalenta och räddhågsna de borgerliga ledamöterna har varit i miljöfrågor, kanske med undantag för Kristdemokraterna.

Om man läser er reservation blir man flera gånger väldigt förvånad över texten. Ni är bland annat upprörda över att olika politiska dokument kan vara politiskt subjektiva. Det trodde jag liksom var poängen med att vi satt här och beslutade om olika dokument.

För att summera räddhågsenheten från er sida i några punkter som jag har sett på nära håll: Ni vill inte ta fram ett miljöprogram. Ni vill inte att förvaltningar och bolag ska få i uppdrag att arbeta med de mål för miljöarbetet som kommunfullmäktige skulle kunna sätta upp i program och policydokument. Ni vill inte arbeta med Agenda 21-frågorna. Ni vill inte att vi ska ha självständiga tjänstemän på miljöförvaltningen som kan redovisa sina synpunkter till en miljönämnd. Ni vill i stället slå samman miljöförvaltningen med stadsbyggnadskontoret och därigenom begrava verksamheten eller, som många befarar, sätta munkavle på tjänstemännen.

Det är inte i miljönämnden eller fullmäktige som man tar del av beräkningar och forskningsresultat om hur många som direkt eller indirekt avlider eller blir sjuka av luftföroreningar eller bullerproblem. Sådant viftar ni gärna bort, inte minst här i fullmäktige.

Jag förstår faktiskt inte er räddhågsenhet. Jag förstår inte hur man som politiker kan tycka att miljöprogram leder till konflikter mellan miljömål och ekonomisk utveckling, som ni skriver. Man förstår mellan raderna att det är obehagliga konflikter som ni skriver om i reservationen.

Det är som om vi som politiker eller medborgare inte skulle kunna hantera sådana motsättningar mellan olika politikområden. Men det är ju därför vi sitter här. Det är ett märkligt synsätt.

Jag är övertygad om att alla sakfrågor och även frågor om ekonomisk tillväxt eller folkhälsofrågor tjänar på att diskuteras öppet, där vi politiker tvingas göra avvägningar och skälighetsbedömningar av olika åtgärder.

Ni vill att debatten ska vara öppen i till exempel näringslivsfrågor och att vi ska ha policydokument om detta men inte om miljöfrågor. Här vill ni konsekvent lägga locket på. Det ger ett något omoget intryck politiskt, så min uppmaning är att ni ska tänka om.

Anförande nr 223

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Att bli kallad räddhågsen bara därför att man tycker annorlunda var ett nytt sätt att tolka det svenska språket.

Vad gäller munkavle och annat: Vi vill naturligtvis inte lägga munkavle på någon tjänsteman. Det är direkt fånigt att påstå det. Men när ni fattar beslut om att vägytan i staden inte ska öka, hur ska ni få ihop det med att bygga Norra länken, bygga Ringen och bygga Förbifart Stockholm? Hur får ni ihop det rent fysiskt?

Om det ska vara någon vits med att ha indikatorer ska de användas ett antal år för att mäta något som är intressant att mäta. Det ska gå över tid och rum. Annars säger de ingenting. Då måste man jobba igenom indikatorerna lite bättre. Man kan inte ta ytliga, politiskt vinklade pamfletter till indikatorer, för då blir de värdelösa och inte långlivade. Det kostar bara pengar att hålla på med det.

En öppen debatt skulle jag välkomna. Ni vill ju inte ha någon öppen debatt när det gäller biltullar. Biltullar har ni bara bestämt att det ska bli, utan intresse för om någon tycker något annat.

När det gäller kärnkraftsavvecklingen är ni också helt ointresserade av att diskutera olika effekter, vad opinionen tycker och så vidare.

Anförande nr 224

J a n V a l e s k o g (s): När man hör vad Magnus Hellström säger kan man nästan förstå att ni inte vill ha något miljöprogram. Ni läser ju inte ens det vi har! Där står det inte alls som du påstår, att vi inte ska bygga något eftersom det inte får bli mer vägyta, utan det finns formuleringar som handlar om att vägytorna ska kunna öka i takt med befolkningsökningen, som sannerligen har varit kraftig. Under er mandatperiod byggdes det inga vägar trots att befolkningen ökade, så vi har en hel del till godo just när det gäller att bygga vägar.

I fråga om indikatorer: Jag förstår inte varför ni inte föreslår andra indikatorer. Ni säger ju bara nej hela vägen! Det är helt obegripligt för mig. Jag trodde att politik gick ut på att man hade andra förslag på indikatorer, som man vill mäta – i stället för att bara säga nej hela tiden, alltså säga att man inte vill ha några alls.

Anförande nr 225

Ewa Samuelsson (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är knappt två år sedan vi beslutade om det nuvarande miljöprogrammet, om det ens är det. Det programmet bör få en chans att genomföras och utvärderas. Därför tillstyrker vi förslaget om att det arbete som nu har påbörjats ska ske stegvis. En utvärdering måste också ske av hur miljöfrågorna kommer in i det integrerade ledningssystemet.

Det som är viktigt när det gäller miljöfrågorna – just när man ser dem i ett stadsperspektiv – är att se det speciella som finns i staden och lyfta fram det utifrån ett hållbart utvecklingsperspektiv. Staden är speciell, och man måste se möjligheterna med infrastrukturen och valfriheten men också se tillväxt, kulturliv och näringsliv i perspektivet av en stad som är i tillväxt.

Därför ställer jag mig tveksam till de indikatorer som finns med i programmet och vill i stället när det gäller Agenda 21-arbetet lyfta fram vikten av att det bedrivs lokalt. Man ska inte behöva vara så tydlig och hytta med näven åt stadsdelsnämnderna och tala om hur de ska jobba, utan de kan själva få planera för det, och det kan till exempel finnas en samordnare för flera stadsdelsnämnder. Det viktiga är att arbetet sker lokalt.

Det är också viktigt att man ser miljöfrågorna ur ett modernt, tekniskt perspektiv. När vi diskuterar vägar och bilar ses bilen ofta bara som ett enda stort problem i miljöhänseende. Bilen har kommit för att stanna. Därför ska man i stället kräva att bilen utvecklas i miljövänlig riktning. Det borde vi arbeta mer för, i stället för att se bilen som ett enda stort problem. Bilen är ju till glädje för de flesta av oss.

Anförande nr 226

Borgarrådet Gunnarsson (mp): Att Agenda 21-arbetet skulle få fortsätta att växa så organiskt som det har gjort kan det finnas bra argument för. Därför vill vi inte ta ifrån Agenda 21-arbetet den kreativa möjligheten.

Det handlar om att föra samman arbetet på vissa punkter, för att kunna göra uppföljningar av resultatet av arbetet. När Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat har avrapporterat sitt arbete är det just detta de har föreslagit. Det har varit för lite av samordning, och det har inte gått att mäta ordentligt.

Det handlar om ett arbete som pågår inte bara i Sverige, utan det pågår i hela Europa och i världen i övrigt på olika sätt och på olika nivåer. Det är inget märkligt för Sverige eller Stockholm att vi skulle göra på det här sättet.

Sedan vill jag också säga att jag tycker att Ewa har rätt i att det är bra att man ser på stadens speciella funktion och försöker hitta möjligheterna där.

Anförande nr 227

E w a S a m u e l s s o n (kd): I Agenda 21-arbetet måste man titta på resurserna. Eftersom det nu läggs resurser både centralt och ute i stadsdelsnämnderna vill jag understryka vikten av det lokala arbetet, som vi vill lyfta fram. Det är där resurserna ska läggas.

Anförande nr 228

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Det finns nog ingen i salen som inte har full respekt för det som Miljöpartiet har lyckats åstadkomma i den här koalitionen. Det råder väl ingen som helst tvekan om att Miljöpartiet är det starkaste partiet i koalitionen och har fått igenom de mest betydande förändringarna av politiken. Därmed är det inte sagt att jag tycker att de förändringarna är av godo.

Jag tycker att socialdemokraterna som vanligt sticker huvudet i sanden när det gäller miljöproblemen och miljöpolitiken. Ni vill inte se att det finns konflikter.

Jan Valeskog tog upp detta med buller, att vi förde en elakartad politik därför att vi ser problemen – att det finns en motsättning mellan att bygga i de mest centrala lägena samtidigt som bullernivåerna omöjliggör detta.

Nu är det märkliga att socialdemokraterna plötsligt har fattat att det är ett problem, och det är när ni ska bygga om Skatteskrapan. Då plötsligt är det ett problem, fast det inte har varit ett problem fram till dess.

Detta visar att antingen ska ett sådant här program genomföras, vilket Miljöpartiet vill – då riskerar vi att få ett samhälle som ingen av oss skulle vilja leva i utom möjligtvis de mest extrema miljöpartisterna – eller också tänker man som sossarna: Äh, det är ingen som bryr sig om det i alla fall, så det kommer inte att betyda någonting.

Jag väljer att ta detta på allvar. Om man föreslår att det inte får byggas några nya vägar tror jag att det får allvarliga samhällskonsekvenser. Om man föreslår att det inte ska få byggas hus bara därför att det bullrar för mycket, trots att det är i lägen där människor vill betala allra mest, då kommer vi aldrig till rätta med bostadsbristen.

Man måste inse att de förslag som man lägger och fattar beslut om faktiskt kan komma att genomföras och att det får konsekvenser. I Stockholms stad är det en del av detta som faktiskt kommer att få negativa konsekvenser.

Anförande nr 229

J a n V a l e s k o g (s): Om jag minns rätt var det, när miljöprogrammet var uppe till behandling, bara på två punkter sakligt sett som ni hade reservationer. Det ena var att ni fullständigt hade missförstått när det gäller effekterna för bilisternas del. Det andra var det som var uppe alldeles nyss, nämligen vägutbyggnader. Som jag sade var det kopplat till befolkningsutvecklingen. Det handlade inte alls om något tvärstopp – det är en fullständig missuppfattning.

Självfallet har vi program som vi arbetar efter och tror på – annars skulle vi inte lägga fram dem.

Sedan tar du upp andra frågor som inte alls finns upptagna i miljöprogrammet, om buller och annat. Det är frågor som vi inte har haft uppe i det sammanhanget och där det finns inneboende motsättningar. Den frågan är kopplad till de diskussioner som vi hade tidigare.

När den frågan kom upp i budgetdiskussionen reagerade jag mot att ni ville ha olika riktvärden beroende på om man var storstadsmänniska eller bodde på landsbygden. Men riktvärdena är ju kopplade till människors hälsa och har att göra med om man skadar sig på grund av bullret och kan få sjukdomar. Då ska det självfallet inte vara olika för olika människor. Det var min invändning då.

Anförande nr 230

L o t t a E d h o l m (fp): Detta är mycket intressant! Nu säger Jan Valeskog något helt annat än det som Py Börjeson har sagt i debatten, nämligen att det är orimliga bullernivåer och att man borde få bygga om Skatteskrapan. Jag är verkligen helt emot att man bygger om Skatteskrapan till studentbostäder. Men det får absolut inte falla på några bullernivåer, för bullernivåerna innebär att man inte kan bygga i lägen där det mätt på fasaden är mer än 55 dB. Det har alltså ingenting med hur mycket det bullrar inuti lägenheterna.

Detta menar jag är felaktigt, och uppenbarligen har socialdemokraterna utom Jan Valeskog äntligen börjat fatta det.

Anförande nr 231

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag tycker för min del att det är väldigt viktigt att fundera på hur man ställer sig till miljökvalitetsnormer kontra indikatorer, att man skiljer på dem. Indikatorer är ju inte på något vis bindande, så att man måste uppfylla dem, medan miljökvalitetsnormer är det.

De indikatorer som vi mäter ställer vi mot varandra för att se om man kommer vidare. De är inte obligatoriska.

När det gäller hållbarhetsprogrammet på lokal nivå vill vi få fram indikatorer. Det är något som vi gör tillsammans med de 25 större städerna. Vi gör det tillsammans med Sveriges ekokommuner och tillsammans med EU i deras Agenda 21-arbete.

Det tråkiga är att när vi har haft utbildning kring detta har inte någon av de borgerliga partierna velat delta.

Anförande nr 232

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Min poäng är att antingen tar man saker och ting på allvar och tror att det verkligen ska genomföras till punkt och pricka eller också tror man att det bara handlar om ytterligare ett kommunalt dokument som man kan lägga åt sidan och inte bry sig särskilt mycket om.

Jag är fullkomligt övertygad om att Miljöpartiet tar detta på stort allvar och skulle vilja genomföra allt detta, medan Socialdemokraterna hoppas att alltihop kommer att begravas på miljöroteln.

Anförande nr 233

R o l f L i n d e l l (s): Jag kan genast säga att Socialdemokraterna inte kommer att begrava detta.

Det är lite fascinerade läsning. Om man ser på behandlingen i de olika nämnderna ser man till exempel i miljö- och hälsoskyddsnämnden att det bara finns en moderat reservation, medan det finns ett särskilt uttalande från Folkpartiet och Kristdemokraterna, som i huvudsak är positiva till förslaget och säger: "Agenda 21-arbetet bör bedrivas och beslutas lokalt. Det är angeläget att arbetet prioriteras i det vardagliga, lokala och i integrerad form i all verksamhet."

Det tycker jag är ett ganska positivt intresse för de här frågorna.

Man kan sedan se på gatu- och fastighetsnämnden. Där hittar man en reservation från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, där man bland annat säger: "Det är angeläget att bredda begreppet 'hållbar utveckling' och därmed också inkludera ekonomiska, sociala och kulturella aspekter."

Det är väl alldeles riktigt. Det är naturligtvis åt det hållet man ska gå. Det är oerhört intressant att både Folkpartiet och Moderaterna i grunden är positiva till det faktum att man tar fram program för hållbar utveckling. Men när det kommer till den här nivån ska man ändå till varje pris vara emot och demonstrerar det på olika sätt.

Jag vill fästa uppmärksamheten på förslaget att miljö- och hälsoskyddsnämnden ska få i uppdrag att ta fram ett förslag till nytt miljöprogram. Det innebär att det finns en chans att ta med allt det ni vill. Här säger ni från Moderaterna och Folkpartiet att programmet inte är fullständigt och att ni vill ha med mer, vill ha med ekonomiska och sociala frågor. Varför då inte i positiv anda föreslå det?

Här har ni chansen. Det gäller ett nytt program. Då får ni visa om ni verkligen tycker att detta är något intressant eller om ni bara ska vara emot därför att ni måste vara emot, eftersom vi har blockpolitik.

När vi har den gemensamma uppfattningen att detta är viktigt tycker jag att det är lite sorgligt – jag tycker att ni också skulle kunna hantera det hela på det sättet.

Även riksdagen har behandlat de här frågorna, på förslag av regeringen. En av punkterna i arbetet med att ta fram lokala strategier är att man har ett bra underlag i diskussionerna med sina regionala företrädare och även i olika nationella instanser. Staden står ju stark om staden har skaffat sig ett bra program för hållbar utveckling, vilket ni i grunden är positiva till.

Jag yrkar alltså bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 234

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Det är klart att man vartannat år kan ta fram nya program som ska gälla för staden, om man vill. Men då blir de ju helt meningslösa, eftersom man kommer att vara intresserad av olika saker och man kommer att mäta olika saker. Det kommer aldrig att gå att se om man har lyckats nå de mål som man sätter upp.

Det är ju inte så att det inte finns något miljöprogram i Stockholm, utan ni vill ta fram ett nytt ytterligare program, där ni vill driva miljöfrågorna ännu hårdare på ett sådant sätt att vi är oroliga över att det kommer att drabba andra viktiga delar av samhället, som den ekonomiska och sociala utvecklingen i den här staden.

Anförande nr 235

R o l f L i n d e l l (s): Om man har den viljan från er sida är det ju inte fel att arbeta steg för steg. Om ni verkligen tycker att detta är en viktig fråga har ni faktiskt chansen nu, när det handlar om att ta fram ett nytt miljöprogram och också bredda det på det sätt ni vill.

Anförande nr 236

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Det inlägget avslöjar socialdemokraternas självbild. Man har en väldigt självgod bild av sig själv, där man själv är bra och de andra är dåliga. Man lider av ett väldigt godhetskomplex. Man går glatt upp i talarstolen och säger att vi moderater inte vill ha hållbar utveckling utan gillar miljöförstöring och inte vill ha Agenda 21.

Det är bra floskler och falska påståenden. Vi är inte emot Agenda 21. Vi vill jobba för en hållbar utveckling.

Problemet för oss är att era förslag resulterar i en massa flum och floskler som saknar verklighetsförankring. Indikatorerna är ganska symtomatiska för vilket trams det blir när man kommer dragande med TCO:s pappaindex när det ska handla om barn – det har inte ett smack att göra med det. Ni är i vanlig ordning emot opinionen och vill tvinga igenom en kvoterad föräldraledighet. Och ni tror att ni är goda när ni gör det – det är det märkliga!

Anförande nr 237

R o l f L i n d e l l (s): Du lyssnade ganska dåligt på vad jag egentligen sade. Jag påpekade att moderaterna var de enda som reserverade sig i miljö- och hälsoskyddsnämnden. Jag påpekade också att moderaterna i gatu- och fastighetsnämnden var väldigt positiva till tanken att utveckla sådana strategier – de tyckte bara att det inte var tillräckligt omfattande utan ville ha mer av sociala och ekonomiska faktorer.

Det tycker jag är jättebra. Det är bara det att ni inte följer upp det i den här diskussionen. Det var vad jag sade.

Anförande nr 238

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag förundrades när tidigare gatu- och fastighetsborgarrådet Valeskog var uppe för en stund sedan och hyllade bullernormer och var irriterad över att moderater kunde ha olika uppfattning i olika frågor.

Jag är mer fascinerad över att man kan heta Annika Billström eller Jan Valeskog och vakna upp ena dagen och prata om att vi måste bygga fler bostäder och bekämpa bostadsbristen och sedan vakna upp andra dagen och konstatera att bullernormerna är alldeles för låga och att vi måste ha högre bullernormer och måste ha regelverk som gör att vi inte kan bygga mer vägar.

Valeskog har varit gatu- och fastighetsborgarråd i Stockholm och försöker bluffa med frågeställningarna i regelverket. Den lagstiftning och de regler som du hyllar innebär att om man ökar trafikytan med mer än vad man har i dag per tusen invånare är det fel – det är vad förslaget innebär. Och nu vill ni dra åt ännu hårdare!

Att vänsterpartister och miljöpartister är för detta begriper jag, för de vill inte att städer ska växa, utan de är negativa till det. Men ni socialdemokrater, som varannan morgon vaknar och säger att vi ska ha fler bostäder, hur kan ni sitta och rösta ja till sådana förslag? Sover ni hela kvällarna i fullmäktige? Läser ni inte handlingarna?

Herr ordförande! Det måste bli någon ordning. Om ni inte läser Svenska Dagbladet läser ni väl Dagens Nyheter i alla fall, i brist på en socialdemokratisk morgontidning. I dagens tidning konstaterar det socialdemokratiskt ledda Boverket att miljöbalken ska ha företrädare framför plan- och bygglagen. Det säger det socialdemokratiska Boverket, med regeringens välsignelse. Jag vet inte var finansborgarrådet står i den frågan. Men det tidigare gatu- och fastighetsborgarrådet tycker att det är jättebra. Han vill att miljölagstiftningen ska ta över.

Då kan jag förklara för den här församlingen att då byggs det inte några fler städer, då kommer det inte att få bo några fler vid Sveavägen, på Strandvägen, på Kungsholmen eller för all del på Götgatan, där ni har räddat frågan via landshövdingen, som också är socialist och som i just den frågan plötsligt säger ja till Skattehusets studentlägenheter. Det är fascinerande hur man kan kontrollera en person på det sättet. Det är i alla fall någon ni kontrollerar!

Men hur är det med regeringen? Hur är det med Boverket? Hur är det med lagstiftningen? Upp till bevis nu! Man kan inte vara före detta gatu- och fastighetsborgarråd och ena sekunden säga att det är okej att ha bullernormer och andra dagen eller andra veckan komma med Annika Billström i släptåg och säga att vi ska bygga bostäder – tjohej! Det hänger inte ihop!

Det är ingen ordning på det här partiet! Det bör läggas ner omedelbart!

Jag vill framför allt yrka bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 239

J a n V a l e s k o g (s): Jag får en känsla av Shakespeare när jag hör Mikael Söderlund. Han pratar inte ett dugg om dagens ärende, vilket han ofta brukar kunna undvika i sådana här utfall.

Jag vill bara kommentera att moderaterna när det gäller lagstiftningen, miljöbalken och annat såvitt jag vet också anser att miljöbalken ska vara överordnad, i händelse av att miljöprövningen kommer i konflikt med annan lagstiftning. Nu ser man i och för sig över lagstiftningen, men jag känner inte till att Moderaterna har kommit med något annat förslag i riksdagen när det gäller hur miljöbalken fungerar gentemot annan lagstiftning.

I den här sakfrågan tycker jag att man borde diskutera varför Moderaterna inte vill ha något program på miljöområdet och inte vill ha något policydokument. På andra politikområden är det okej, men just på miljöområdet ska det inte få finnas några, för det kan bli konflikter. Är man rädd för konflikter? Det är bra att sådana här diskussioner kommer upp i ljuset, så att man får lösa konflikterna! Det är liksom syftet med politiskt arbete, enligt min uppfattning.

Anförande nr 240

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är väl utmärkt att före detta gatu- och fastighetsborgarrådet har insett att det finns en konflikt. Problemet är att ni inte vill ta tag i den konflikten. Det kommer upp ett miljöprogram i kväll, där ni drar åt lite hårdare, så att det ska bli ännu svårare att bygga nya bostäder, och då är ni för det. Sedan går det två veckor och det blir fullmäktige igen, och då kommer det ett bostadspolitiskt program, och då är ni för det.

Någonstans blir det en konflikt. Jag kommer aldrig, herr ordförande, att glömma bort att ni stoppade de bostäder i kvarteret Stuten som jag vet att 3 000 människor ville flytta in i. Det stoppade socialdemokraterna. Landshövdingen stoppade det, regeringen stoppade det, och ni har inte gjort någonting för att ändra den lagstiftningen. Det är skandal!

Ni har haft tio år på er, och nu ska ni åka ut 2006!

Anförande nr 241

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag är väldigt tacksam att Miljöpartiet får finnas i fortsättningen i alla fall. Det tycks ju vara så att vi kan få finnas, om än i marginalen.

Vi tycker att det vore trevligt om ni hade lite andra kommentarer kring ett miljöprogram än bara nedsabling av det. Det var precis det som hände förra mandatperioden. Då kom det inte heller fram något miljöprogram. Därför ligger vi efter i hela arbetet med att få fram goda miljömål och uppföljningsinstrument.

Anförande nr 242

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! När det gäller Viviann Gunnarsson har jag inte så mycket hopp. Viviann Gunnarsson har en mycket sammanhållen politik som går ut på att städer inte ska växa. Det är ett övergripande mål som Miljöpartiet har, och jag respekterar det.

Men jag är inte säker på att alla som röstar på Miljöpartiet och bor på Sveavägen vet om att Viviann Gunnarsson gör allt för att se till att inga fler ska få bo vid Sveavägen eller i Sveavägsliknande kvarter. Det är ett bekymmer för dem som har röstat på Viviann Gunnarsson och bor där.

Jag kommer att göra allt för att upplysa dem om att du har den politiken och vill se till att de inte ska få bo kvar.

Anförande nr 243

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag vill bara poängtera att med den politik som fördes under förra perioden kom det inte fram något miljöprogram, utan det var två år försenat. När vi nu lägger grunden för ytterligare ett miljöprogram kanske ni därför känner att det blir något slags åtstramning eller hårdare tag. Men vad det handlar om är att göra det bättre och mer möjligt för människor att kunna följa och kanske också gallra bort några saker som inte visade sig så bra att ha i det miljöprogram som vi har nu.

Det handlar om en normal revidering som man gör av alla program. Om det sedan blir hårdare eller inte är inte klargjort ännu. Det handlar om att göra ett miljöprogram som svarar upp mot hur man ska styra staden för att bevara människornas hälsa och miljön.

Beträffande att det inte finns något hopp om att Miljöpartiet kunde tycka att städer ska kunna växa vill jag säga att vi genom vår politik under den här perioden har visat att vi mycket väl kan acceptera en tillväxt om den är hållbar. Vi har en överenskommelse om att bygga 20 000 bostäder, och det tycker jag inte precis är att inte växa över huvud taget. 20 000 bostäder är faktiskt ganska mycket. Sedan handlar det om var man ska lägga de bostäderna så att man bäst kan ta till vara den goda miljö som vi har i Stockholm.

Det jag tycker är problematiskt är att Moderaterna och Folkpartiet i en gemensam reservation på fullt allvar tycker att kärnkraften är miljövänlig – de tar alltså inte hänsyn till rapporter om vad som har hänt efter Tjernobyl, med ökad cancerfrekvens i svenska städer – och att resurser ska anslås till städning i stället för till andra miljöåtgärder.

Jag håller helt med om att vi ska ha bra städning, men det är två helt olika saker. Självfallet ska vi städa vår stad, men att hantera miljöfrågorna handlar om något mycket mer. Det handlar om att arbeta för en bättre långsiktig miljö även för kommande generationer, något som kan vara hållbart för lång tid framöver. Städning är något som man gör dag för dag.

Det tredje är att man har mage att säga att ett ambitiöst miljöprogram lätt blir ovetenskapligt. Det tycker jag är en mycket egendomlig kommentar, om man vill vara ett seriöst parti.

Anförande nr 244

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag hoppas att fullmäktige hörde vad Viviann Gunnarsson sade. Hon sade: Vi kan *acceptera* en tillväxt om den är ekologiskt hållbar. Det är väl precis det som är Miljöpartiets syn: Man kan acceptera en tillväxt. Att bejaka tillväxten och se tillväxten som en förutsättning för Sverige och för den välfärd som vi har är uppenbarligen inget för Miljöpartiet, utan man kan *acceptera* en tillväxt. Tack för det!

Städning är något som sker dag för dag, säger Viviann Gunnarsson. Jag kan säga att det inte sker dag för dag. I vissa delar av staden kan man fråga sig om det sker någon städning över huvud taget. Det är klart att en av de viktigaste miljöfrågorna är att den här staden är ren. I dag håller råttorna på att ta över delar av innerstaden, om ni inte har noterat det. Jag tror inte att det är särskilt bra ur miljösynvinkel, utan jag tror rentav att det är skadligt.

Anförande nr 245

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag har ingen lust att ta upp den råttnoja som Lotta Edholm har. Man måste naturligtvis städa staden – det tycker även jag. Men det är som att jämföra en dags grävande i ett dike med att jobba långsiktigt för att få en hållbar utveckling för dina barn, för mina barn och för allas våra barn, så att de ska kunna tillgodogöra sig en god livsmiljö, kunna vara friska, kunna tillgodogöra sig glädjen i ett arbete och så vidare i framtiden.

Om man vill bo i en storstad, vilket jag på sikt tror kommer att bli den form som många fler människor kommer att bo i – alla tendenser visar det – måste vi vara desto mer försiktiga med hur vi hanterar miljön, marken, vattnet och allt som hör till vår omgivning. I annat fall kommer vi så småningom att bo i en stad där vi inte trivs och där kanske andra krafter tar över än dem som vi egentligen vill se.

Anförande nr 246

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Herr ordförande! Om du, Viviann Gunnarsson, Miljöpartiet, är så orolig för rysk kärnkraft, vilket det finns all anledning att vara, varför ska ni då dra en kabel till Finland och ta hit el från finsk och rysk kärnkraft?

När det gäller cancer undrar jag: Hur många cancerfall får man inte genom att elda olja, kol och fossila gaser? Vilka hälsoeffekter har det? Och hur är det med rökning och tobak, Viviann? Hur är det för miljön och hälsan?

Det är en väldig massa prat om städningen och partiklar, men det finns ju en annan dimension av städning. Ni talar om att det är så dödligt med partiklar på våren, när det man har sandat gatorna med på vintern kommer fram, och hävdar att det är en massa människor här i staden som dör.

I fråga om städningen är det mycket viktigt att förbättra gatustädningen, att spola av gatorna på våren och få bort sand och damm. Det är en mycket bra metod för att jobba förebyggande, för att minska partikelhalten i luften när den är hög. Det har man gjort framgångsrikt i många andra städer runt om i världen med vinterklimat som i Stockholm.

Man har också haft stora framgångar när det gäller damm och partiklar genom att byta ut natursanden mot krossad sten, som inte dammar lika mycket. Städning tycker jag alltså är mycket relevant att diskutera när vi diskuterar miljöfrågor här i staden.

Socialdemokraterna har under mandatperioden talat mycket om att vi ska ha en öppen debatt, att vi tillsammans ska lösa stadens problem och så vidare. Men varför har ni då inte en öppen debatt om biltullarna? Ni har ju bara bestämt över folks huvuden att de ska införas! Börja med en öppen debatt innan man fattar beslut om hur det ska vara!

Det är samma sak med kärnkraftsavvecklingen, som ni också vill genomföra över folks huvuden, i strid med opinionen. Inte heller där är ni intresserade av debatt, utan ni gör bara upp om att kärnkraften ska bort, och sedan drar man kabel till Finland och startar olje- och kolkraftverk i stället.

Vi är många som ser fram emot de 20 000 bostäder som ni så stolt talar om, även om det för tankarna till den indikator som jag skulle vilja föreslå vad gäller demokratin i staden. Man skulle ju kunna inrätta en indikator som mäter antalet svikna vallöften varje mandatperiod, för att se hur det påverkar den demokratiska hållbarheten.

Anförande nr 247

O r d f ö r a n d e n : Vi kan väl hålla oss till ämnet: framtagandet av ett nytt miljöprogram och en lokal strategi för hållbar utveckling i Stockholms stad.

(M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Indikatorerna ingår där.)

Det stämmer, men det var flera andra saker som inte ingick.

Anförande nr 248

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag kan bara konstatera att Magnus Hellström inte vill mäta effekterna av vare sig kärnkraften eller kolkraften eller egentligen något annat, för han vill inte ha något miljöprogram och inga indikatorer, ingenting som kan säga hur framtiden blir, och han vill inte heller läsa fakta.

Dessutom vill han inte delta i olika möjligheter att lära sig saker och ting som finns i miljö- och hälsoskyddsnämndens regi, utan han vill behålla sina förutfattade meningar kring hur saker och ting är.

När det gäller partiklar och "allt det här", som Magnus Hellström säger, har vi haft många seminarier om partiklar och "allt det här", men då har inte Magnus varit närvarande. Annars skulle han ha förstått att vi spolat gator, har stenkross på dem och städar.

Anförande nr 249

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Först och främst, Viviann Gunnarsson, är inte alla borgarråd och kan sitta där dagtid. Sedan ska du inte vara så säker på att man ändrar uppfattning bara därför att man hör på Pravda, när de hävdar dina åsikter.

Staden bör öka sin dos av städning och stenkross, som man med framgång har gjort i andra städer med vinterklimat. Där ligger vi i Stockholm efter. Det är du som borde läsa på lite.

Slutligen: Jag vill ha ett bra miljöprogram, jag vill ha indikatorer, och jag har alternativa förslag på indikatorer. Jag har nämnt några här i kväll.

Anförande nr 250

S t e l l a n H a m r i n (v): Magnus Hellström tog nästan tillbaka lite av vad han har sagt, tyckte jag. Det är lite synd att han bara ser Miljöpartiet. Det måste bli lite trist i längden, för det finns faktiskt annat att titta på.

Möjligen beror det på att Magnus gör sig lustig över social hållbarhet. För oss i Vänsterpartiet är det kanske det viktigaste av allt, för det handlar om hälsa, livslängd, jämlikhet och jämställdhet. Sådana saker måste integreras i den fortsatta planeringen. Det tycker vi är oerhört viktigt.

Folkpartiet förstår inte varför man ska mäta en massa saker – de heller, skulle jag ha lust att säga – som buller, luft och annat. Men det gör vi. Det är till för människors hälsa. Blir halterna för höga är det meningen att man ska göra något åt det. Det är aktuellt i Stockholm med luft, buller och annat. Då tycker vi självfallet att man ska begränsa trafiken, eftersom det är problemet, så att halterna sjunker. Sedan kan vi gärna bygga ut Stockholm mycket mer.

Dessutom är det EU som har bestämt detta. Det tycker jag alltid är lite smålustigt i sådana här sammanhang, men i just det här fallet tycker jag att det är alldeles utmärkt. Det är synd att inte borgarna tycker det.

Det är därför vi vill bygga ut kollektivtrafiken och vill begränsa privatbilismen, framför allt inne i Stockholm. Vi vill också ha rent vatten och bra miljö. Men vi vill ha det både i miljonvillornas skärgård och i miljonprogrammets förorter. Vi prioriterar också gärna dem som inte har bil inne i city.

Anförande nr 251

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Att man i första hand diskuterar med Miljöpartiet beror på att det är främst miljöpartisterna som tar debatten här i salen från majoritetens sida. Inte bara i miljöfrågor utan också i alla andra frågor är det de som går upp och tar strid, så därför hamnar de i blickfånget.

Stellan Hamrin röjer med sitt inlägg en väldig självgodhet. Du tror att ni är godare än vi är. Du tror att vi inte vill ha hälsa, att vi inte bryr oss om miljön, att vi inte vill ha ren luft och att vi inte vill ha rent vatten. Ni har på något sätt fått för er – ni ser spöken – att vi inte vill mäta luften. Men det är ju bland annat moderater som har

spelat huvudrollen i framväxten av Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund, som har förbättrat mätningarna av luften och gjort det hela mer jämförbart och billigare. Det har varit bra för miljön.

Det är ren fabulering och inbillning! Jag lovar dig att vartenda parti vill mäta luft och vatten och vill ha nyckeltal, indikatorer och miljöprogram. Det är billig argumentation – det är floskler! Jag vill faktiskt att du går upp i talarstolen och säger ”Jag vill ha ren luft och rent vatten” – det är så självklart!

Anförande nr 252

Stellan Hamrin (v): Jag är ledsen om jag har missförstått er alla. Men det är svårt att tolka debatten på något annat sätt. Det har varit en oerhört nedlåtande attityd mot att man fastställer gränser och ser till att de följs och att man mäter saker och ting ordentligt.

Men jag ser fram emot samarbetet på det här området i fortsättningen. Det ska bli en glädje!

Anförande nr 253

Borgarrådet Gunnarsson (mp): Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, som innebär att vi dels får fram ett nytt miljöprogram och börjar arbeta med det, dels får fram en plattform eller strategi för Agenda 21-arbetet.

Jag konstaterar med viss tillfredsställelse att åtminstone Magnus Hellström har ändrat sig och nu vill ha ett miljöprogram, även om man i reservationen från Moderaterna säger att man absolut inte vill ha ett enskilt program eller policydokument i detta ämne.

Det behövs kanske att vi pratar mer om indikatorer. Indikatorer är bara ett hjälpmedel för att man ska kunna föra en diskussion om hur långt man har kommit när det gäller olika miljöproblem. Vi tror inte att de indikatorer som vi har tagit fram är de absolut bästa på alla sätt, utan det handlar om ett utvecklingsarbete som vi gör år från år och som miljöförvaltningen gör år från år och måste göra tillsammans med andra förvaltningar och andra svenska städer, där man håller på med precis samma sak, och tillsammans med nordiska städer, Sveriges ekokommuner och EU.

Det är ganska många olika typer av indikatorer som kommer fram, och jag skulle önska att vi kunde få ett batteri av indikatorer som inte är så stort men som verkligen mäter omfattningen av miljöproblemen i en stad.

Vi har några partier som inte vill ha några indikatorer över huvud taget. Jag hoppas ändå att ni ska komma till insikt om att ett antal väl avvägda indikatorer kommer att vara ett hjälpmedel också för er, för oss och för allmänheten, för att se vart vi är på väg, in i ett mer hållbart samhälle som kan fungera på sikt.